

ქართული საეკლესიო გალობა

ნმ. იოანე ოქროპირის ნაწიგა

ველათისა და შემოქმედის სკოლები

V - ტომი

Georgian Church Chant

The Divine Liturgy

of St. John Chrysostom

Gelati and Shemokmedi

Schools

თბილისი

2008

Tbilisi

ქართული საეკლესიო გალობა V ტომი წარმოადგენს ძველი ქართული საეკლესიო (პროფესიული) მუსიკის ნიმუშების კრებულს. მასში შესულია წმ. იოანე ოქროპირის ლიტურგიის გელათისა და შემოქმედის სკოლის საგალობლები. მუსიკალური რედაქტორის მიერ წარმოდგენილია შემოქმედის სკოლის ის ნიმუშები, რომლებმაც ჩვენამდე ვერ მოაღწიეს სანოტო თუ აუდიო ჩანაწერების სახით. ასევე, გამოცემას თან ერთვის სანოტო დანართი და აუდიო დისკი, რომლებშიც ქართულ ბგერათწყობაში საგალობლების კომპიუტერული და აუდიო ვერსიებია წარმოდგენილი (არტემ ერქომაიშვილისა და მუსიკალური რედაქტორის ხმები). ეს არის გამოცემის სიახლე, რომელიც მნიშვნელოვანია საგალობლების პრაქტიკული და მეცნიერული შესწავლისათვის.

This collection, Georgian Chant Volume V, contains a selection of medieval Georgian liturgical chants from the service of St. John Chrysostom. These chants represent the oral traditions inherited at the Gelati Monastery Chant School, as well as the Shemokmedi Chant School. Several liturgical chants that did not survive in either audio recordings or written transcriptions for the Shemokmedi repertory have been carefully arranged by the editors and appear in this volume. In addition, the editors offer an audio recording and transcriptions of both computerized and audio samples of the Georgian tuning system (with vocal samples by Artem Erkomaishvili and Malkhaz Erkvanidze). The volume contains advanced chant variants that will hopefully be relevant for both the practical study of Georgian chant, and the growing scholarly interest in this important repertory.

შემდგენელი და მუსიკალური რედაქტორი: **მალხაზ ერქვანიძე**

The collection compiled and edited by: **Malkhaz Erkvanidze**

რეცენზენტები: **ნოდარ მამისაშვილი**
ანზორ ერქომაიშვილი

Reviewers: **Nodar Mamisashvili**
Anzor Erkomaishvili

თანადგომისა და ფინანსური უზრუნველყოფისათვის დიდ მადლობას ვუხდით:
ბატონ ივანე ჩხარტიშვილს და ბატონ შალვა (კოკი) ცეცხლაძეს.
მადლობას ვუხდით თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიას

We would like to thank for their support and financial assistance:
Ivane Chkhartishvili and Shalva Tsetskhladze.
We would like to thank Tbilisi State Conservatoire.

© სრულიად საქართველოს საპატრიარქოს
საეკლესიო გალობის ცენტრი
© მალხაზ ერქვანიძე

წინასიტყვაობა

წინამდებარე წიგნში „ქართული გალობა – V ტომი“ შევიტანეთ ქართული გალობის ორი სკოლის — გელათისა და შემოქმედის სკოლების – წმ. იოანე ოქროპირის ლიტურგიის გამშვენებული კილოს საგალობლები. კრებული, შესაბამისად, ორი ნაწილისაგან შედგება. პირველი ნაწილი მთლიანად ეყრდნობა ანტონ დუმბაძის, დიმიტრი ჭალაგანიძის, ივლიანე წერეთლის, რაჟდენ ხუნდაძის, ასევე მელქისედეკ ნაკაშიძისა და ნესტორ კონტრიძისაგან გადმოცემულ და ფილიმონ ქორიძის მიერ ნოტებზე გადაღებულ საგალობლებს, რომლებიც კრებულის სახით XIX-ის ბოლოს გამოიცა;¹ მეორე ნაწილში კი შესულია არტემ ერქომაიშვილის მიერ გადმოცემული შემოქმედის სკოლის საგალობლები.²

უნდა ითქვას, რომ ასეთი კრებულის გამოცემა მორწმუნე მგალობლების თხოვნამაც განაპირობა. დღეს, მადლობა ღმერთს, ქართული გალობის აღდგენის საქმე ნელა, მაგრამ მაინც წინ მიიწევს. ამას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს თბილისის სასულიერო აკადემიასთან არსებული საეკლესიო გალობისა და ხალხური სიმღერის უმაღლესი სასწავლებლის გახსნა (2006 წ.), რომელიც დღემდე არარსებულ შესაძლებლობებს გვიქმნის და შესაბამის შედეგებსაც გვპირდება. დღევანდელ მგალობლებს უჩნდებათ მოთხოვნილება მეტი შესწავლისა, სხვადასხვა ვარიანტების ძიებისა, უფრო რთული ნიმუშების ათვისებისა. ეს კარგია, მაგრამ სამგალობლო საქმის წარმატების ერთ-ერთი უმთავრესი პირობა მაინც მგალობლის დანიშნულების სწორად გააზრებაა – თუ რა და როგორ მოეთხოვება მას. თუმცა აქვე აღვნიშნავ, რომ კარგი მგალობელიც მარტო ვერაფერს გახდება, თუ მისი გალობა ჰარმონიულ კავშირში არ იქნა მღვდლისა და მედავითნის სათქმელ კილოსთან, რაც შეზავებული უნდა იყოს აუჩქარებელ, დინჯ და კრძალულებით აღსავსე ღმრთისმსახურებასთან. ეს კი ჩვენს ეკლესიაში დღესდღეობით დიდი პრობლემაა. სამწუხაროდ, მიძნელებდა დავასახელო ისეთი ტაძარი, რომელშიც ღმრთისმსახურება შესაბამის დონეზე დგას. ნათქვამია: „როგორც ითხოვ, ისე მოგეცემაო.“ ღმრთისმსახურებისადმი ჩვენი დღევანდელი დამოკიდებულება უაღრესად არადამაკმაყოფილებელია. იგი არის უგულო, ზერელე და უპასუხისმგებლო. მიმაჩნია, რომ ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი ჩვენი შინაური აშლილობა-მოშლილობისა არის სწორედ ასეთი ღმრთისმსახურება. გულმოდგინე ლოცვამ, კითხვამ და ხარისხიანმა გალობამ ზევით ღმერთი უნდა ჰყოს ღმობიერი ჩვენთვის წყალობის მოსაცემად, ხოლო ტაძარში მდგომი მრევლი აღძრას ღმრთისადმი სასოებად, სინანულად, მადლობად თუ სიხარულად. გალობა ხომ იმისთვისაცაა ეკლესიაში დადგენილი, რომ ღმრთისმსახურებისას ქრისტიანებს დაეხმაროს, ერთი მხრივ, ამ დადებითი სულიერი გრძნობების მოპოვებაში და, მეორე მხრივ, რათა ლოცვის ხანგრძლივობა შეუმჩნევლად გაატარებინოს. ღმერთმა მოგვცეს ქართველებს ერთიანი ქრისტესმიერი ზრახვა და დალოცვილ ქართულ მრავალხმიანობისა და ქართული მუსიკალური კილოს სრული გათავისება.

* * * * *

ჩვენ მიერ გამოცემულ „ქართული გალობის“ წინა ტომებში შევეხეთ იმ ძირითად პრობლემებს, რასაც საწარმო კრებულების გამოცემისას ვაწყდებით. აღნიშნული სიძნელებები არც ამ კრებულისთვის იყო უცხო. მათ ქვემოთ განვიხილავთ.

1. ქართული გალობა, ლიტურგია, პარტიტურა №1, ტფილისი, 1895 წ.

2. აუდიოჩანაწერი ინახება თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ქართული ხალხური მუსიკალური შემოქმედების ლაბორატორიის ფონოარქივში.

გელათის სკოლა. ფ. ქორიძის კრებული. შესრულებული სამუშაო

როგორც ვიცით, ფილიმონ ქორიძე ძველი მაგალობლებისგან გადმოცემულ საგალობლებს თავდაპირველად თავის ფისგარმონიაზე აჟღერებდა და ამის შემდეგ გადაჰქონდა ნოტებზე. მის სანოტო ხელნაწერებს (რომლებიც თავისთავად უდიდესი ეროვნული განძია), მიუხედავად ჩამწერის დიდი ძალისხმევისა, საგალობლები შეძლებისდაგვარად სწორად გადაეტანა ხუთხაზიან სისტემაზე, მაინც ახლავს მთელი რიგი ხარვეზები. იშვიათია შემთხვევა, როცა საგალობლის კილო სწორად არის დადგენილი, ანუ ხუთხაზიან სისტემაში შეძლებისდაგვარად სწორად არის ნათარგმნი.

1. კილოს პრობლემა

შეძლებისდაგვარად, ყველა საგალობელს მოეძებნა შესაბამისი კილო. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ყველა „რომელნი ქერუბიმთა“ და „და ვითარცა“. ეს ორი საგალობელი ტექსტობრივად ერთ მთლიანს წარმოადგენს, ხოლო მუსიკალურად უმეტესად განსხვავებულ ჰანგზეა მოცემული. მიუხედავად ამისა, მათ ერთი მუსიკალური კილო აერთიანებს. გამოწვევისაა ღ ხმის ნიმუში – საგალობლის ორივე ნაწილი ჰანგითაც და, მითუმეტეს, კილოურადაც ერთ მთლიანს წარმოადგენს (პარტიტურა №1, გვ. 96; ჩვენთან იხ. გვ. 67). აქ ქორიძეს რამდენიმე ხარვეზი აქვს დაშვებული, კერძოდ: ჰანგი 1 #-ით აქვს ჩანერილი – უნდა იყოს 3 #, მოცემული ღ ხმის კანონზომიერებებიდან გამომდინარე; მუხლი „საიდუმლოდ“ იწყება ნოტა რედან – უნდა იწყებოდეს მიდან; და ბოლოს, „რომელნი ქერუბიმთა“ ბოლო ბგერასა და „და ვითარცას“ პირველ ბგერას შორის ინტერვალი არის კვარტა. კვინტიდან დაწყების შემთხვევაში კი მეორე საგალობელი გაგრძელდება პირველის დამამთავრებელ კილოში, რითაც ორივე მათგანის კილოური მთლიანობა დაცული იქნება.

მაგალობლებისთვის კარგად ნაცნობი „და ვითარცა“ (პარტიტურა №1, გვ. 94; ჩვენთან გვ. 65) ანჩისხატის ტაძრიდან გავრცელდა ნოტა რედან 1 #-ით. ასეთივე სახითაა შეტანილი ჩვენ მიერ გამოცემულ I ტომში. კრებულზე მუშაობისას დაკვირვებამ ცხადყო, რომ სწორი იქნება იგი რედან 5 #-ით იგალობებოდეს, ვინაიდან „რომელნი ქერუბიმთა“ მთავრდება სწორედ რე#-ზე (აქ ქორიძეს სწორად აქვს განსაზღვრული „და ვითარცას“ საწყისი ტონი). ისიც საინტერესოა, რომ აღნიშნულ საგალობელს, მსგავსად სხვა ორისა (იხ. ჩვენთან გვ. 61 და 70), ღ ხმის ტროპარის ჰანგის მელოდიური ფორმულები გააჩნია (სამივე მათგანი ერთ ჰანგზე იგალობება), რაც განსაკუთრებით კარგად ჩანს დაბოლოებებში, ანუ იქ, სადაც იწყება 3-გზის „ალილუია“. აქედან გამომდინარე, ლოგიკურია დავწეროთ 5 # რედან ან ვიგალობოთ 1 #-ით მიდან.

„ღირს არს და მართალ“ (პარტიტურა №1, გვ. 114) ქორიძეს დოდან 4 ხ-ით ჩაუწერია – უნდა იყოს 2 ხ-ით. ეს არის „სულო ჩემო“ ჰანგი, ასევე საგალობლის „უფალო, რომელმან“ (რომლის ფონოჩანაწერი არტემ ერქომაიშვილისგან შემოგვრჩა) ხმაც.

უხეში ცდომილებებია საგალობელში „მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ“. წარმოდგენილი ოთხი ვარიანტი ქორიძეს ერთსა და იმავე ხმაში აქვს მოცემული, ორ მათგანს ნოტა სიხ-დან გვთავაზობს, ხოლო დანარჩენ ორს დოდან. სამ შემთხვევაში საგასაღებო 2 ხ-ს ხმარობს, ხოლო მეოთხისთვის მიუწერია 3 ხ, რაც არასწორია. აქედან კარგად ჩანს, რამდენად პირობითია მის მიერ წარმოდგენილი საგასაღებო და ალტერაციის ნიშნები. ასევე სიხ-დან დაწყებული მუხლი „წმიდათა შორის“, რომელიც დოდან იწყება (პარტიტურა №1, გვ. 37), ავტომატურად ჩაუსვამს დო-დან დაწყებული იგივე საგალობლის შესაბამის ადგილას (უნდა დაეწერა რე-დან), რამაც მოცემულ საგალობელში კილოს ბუნებრივი დინება დაარღვია (პარტიტურა №1, გვ. 40).

„იხარებს სული“ – გასაღებში 1 ხ აქვს, სინამდვილეში არ უნდა იყოს.

„მხოლოდ-შობილი“ მოცემულია უნიშნოდ, ითარგმნება 3 #-ით.

„სასუფეველსა შენსა“ – იხ. ქართული გალობა, IV ტომი, წინასიტყვაობა.

„მამასა და ძესა“ (პარტიტურა №1, გვ. 106) წერია 1 #-ით – უნდა იყოს 3 #-ით. ამის შესახებ ცოტაოდენი ვთქვათ. როგორც ვიცით, ძველად გალობის შესწავლა იწყებოდა სადა კილოდან, ანუ, სხვაგვარად, კილო-გალობიდან. წმ. ექვთიმე კერესელიძე „შთასახედში“ (ხელნაწერი Q-674, გვ. 189) აღნიშნავს, თუ კილო დაიკარგა, გამშვენებას ვერაფერს გაუგებო. ძველი სანოტო ჩანაწერების, განსაკუთრებით კი გამშვენებული საგალობლების რედაქტირებისას სწორი კილოს დადგენა ბევრადღა განპირობებული ამ თუ იმ საგალობლის ძირის, ანუ კილო-გალობის გამოვლენით. ამ თვალსაზრისით, აღნიშნული „მამასა და ძესა“ შესანიშნავ მაგალითს წარმოადგენს. იგი იმდენად გამშვენებულია, რომ ძალზე ძნელია მისი ღერძის – კილო-გალობის პოვნა. ერთი შეხედვით, თითქოს იგი რალაც განსაკუთრებულ ხმაზეა აგებული. სინამდვილეში კი ჩვეულებრივი, სადა ვარიანტის გამშვენებულ სახეცვლილებას წარმოადგენს (იხ. ქართული გალობა, ტ. I, გვ. 256).

მაგ. №1

წყნ. p სპ. მოძრ. And.

№ 78.

მამასა და ძესა.

მა - მა - სა და ძე - სა

და წმი - და - - სა სულ - სა

სა - მე - ბა - სა ერთ - არ - სე - ბა - სა და გა - ნუ - ყო -

- ფელ - - - - - სა.

ახლა გთავაზობთ რედაქტირებულს, რომელშიც I ხმას თვალსაჩინოებისთვის ზედა შტილებით სადა კილოს ვარიანტი მივუწერეთ.

მაგ. №2

მამასა და ძესა

Father, Son

♩ = 83

77

მა - მა - სა და ძე - სა და
ma - ma - sa da dze - sa da

წმი - და - სა სულ - სა, სა - მე - ბა - სა ერთ-არ - სე - ბა - სა
ts'mi - da - sa sul - sa, sa - me - ba - sa ert - ar - se - ba - sa

შენელებით

და გა - ნუ - ყო - ფელ - სა.
da ga - nu - q'o - pel - sa.

ვფიქრობ, ყველაფერი ნათელია. ამავე ჰანგზეა მოცემული წირვის რიგი საგალობლებისა: „და სულისაცა“, „ალილუია“, „ერთ არს წმიდა“ და „დიდება შენდა, უფალო“. ამ უკანასკნელის ერთ-ერთი ვარიანტიც, „მამასა და ძესა“ მსგავსად, ისეა გამშვენებული, რომ კილო-გალობა თითქმის არ ჩანს, განსაკუთრებით საგალობლის II ნაწილში. თანაც ქორიძეს ნოტა ლადან 1 #-ის ნაცვლად 2 ხ უწერია (პარტიტურა №1, გვ. 62). ჩვენ სიმაღლე შევცვალეთ და დავწერეთ დოდან 2 ხ-ით (იხ. ჩვენთან გვ. 47).

მაგ. №3 (იხ. ფ. ქორიდე, პარტიტურა №1, გვ. 62):

№ 43.

დიდება შენდა უფალო

დი - დე - ბა შენ - და უ - ფა - - - ლო

Andan. საშ. მოძ.

დი - დე - ბა შე - ნ - და.

მაგ. №4 - რედაქტირებული. I ხმა მოცემულია ორ ვარიანტად.

ზედა შტილებით გამოყოფილია სადა კილო:

დიდება შენდა, უფალო

Glory to thee, O Lord

♩ = 73

43

დი - დე - ბა შენ - და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შე - ნ - და.

დი - დე - ბა შენ - და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შე - ნ - და.

di - de - ba shen-da, u - pa - lo, di - de - ba she - n - da.

ქორიდის მიერ დაბალ ტესტიტურაში ჩანერილი ზოგი საგალობელი („წმიდაო ღმერთო“ – გვ. 53, „და ვითარცა“ – გვ. 102, „მრწამსი“, „ნათელი ჭეშმარიტი“, „აღავსე პირი“, „სახელითა უფლისაითა“, „იყავნ“, „დიდება . . . ან და“) წინამდებარე კრებულში მოცემულია შესაბამის სიმალლეზე.

2. 4/4 ზომის პრობლემა

გამოვლენილია შემდეგი ცდომილებები:

- ა) „ულხინე“, გვ. 6, ბოლო აკოლადა: პირველ ხმაში აღმავალი მოძრაობა მეოთხედებითაა მოცემული. უნდა იყოს მერვედებით (იხ. ჩვენთან გვ. 7, I აკოლადა);
- ბ) „ულხინე“, გვ. 7, I აკოლადა: მეორე ხმას კადანსის წინ მეოთხედი უზის; უნდა იყოს ნახევრიანი. შესაბამისად გასწორდა I ხმაც და ბანიც (იხ. ჩვენთან გვ. 7, II აკოლადა);
- გ) „იხარებს სული“, ბოლოს (გვ. 14): I ხმაში ბოლო ნოტები დო-რე-ფა# არის მეოთხედებით, უნდა იყოს დო ნახევრიანი და რე-ფა# მეოთხედები (იხ. ჩვენთან გვ. 12, ბოლო აკოლადა);
- ე) გვ. 100, III აკოლადა, „სამწმიდისა არსებისა“: მარცვალ „სე“ მოდის ნოტა რეზე, უნდა მოდიოდეს მიზე. რე სრულიად ზედმეტი (იხ. ჩვენთან გვ. 69, II აკოლადა);
- ვ) გვ. 124, II აკოლადა: ბოლო ტაქტში ერთი თვლა და ერთი ბგერა აკლია. თითქოს არაფერი, მაგრამ მნიშვნელოვანი დეტალია.

მაგ. №5

შესწორებული ვარიანტი იხ. წინამდებარე კრებულში, გვ. 85, I აკოლადა. ასეთი მაგალითი არაერთია.

3. ცდომილებები ხმათა მოძრაობაში:

1. ფ. ქორიძე, პარტიტურა №1, გვ. 11, მოძრაობა II აკოლადის შუა ხმაში.

მაგ. №6

შესწორებული ვარიანტი იხ. წინამდებარე კრებულში, გვ. 9, V აკოლადის შუა ხმა.

2. ფ. ქორიძე, პარტიტურა №1, გვ. 22, IV აკოლადა, ფრაზა – „დასთრგუნა ერთი“:

მაგ. №7

გასწორდა ტექსტობრივად და მუსიკალურად. იხ. წინამდებარე კრებულში გვ. 18, IV აკოლადა.

3. ფ. ქორიძე, პარტიტურა №1, გვ. 37, II აკოლადის ბოლოს შუა ხმაში არის სოლ-ლა-ლა – უნდა იყოს სოლ-ლა-სი;

4. ფ. ქორიძე, პარტიტურა №1, გვ. 101, IV აკოლადის შუა ხმაში წერია ნოტები: ფა-სოლ-ფა-სოლ. შესწორებული სახით იხ. წინამდებარე კრებულში, გვ. 70, I აკოლადა

5. ფ. ქორიძე, პარტიტურა №1, გვ. 160, II აკოლადა: კადანსში ნოტა სოლის მაგიერ სი უნდა იყოს.

6. სადაც განაპირა ხმებში პარალელური სექსტები იყო, ყველგან გასწორდა.

მაგ.: ფ. ქორიძე, პარტიტურა №1, გვ. 13, I აკოლადა; გვ. 130, III-IV აკოლადის გადაბმა და სხვ.

შემოქმედის სკოლა

არტემ ერქომაიშვილის მიერ გადმოცემული საგალობლები

1966 წელს საქართველოს მაშინდელ ერთფეროვან ცხოვრებაში მოხდა ერთი უმნიშვნელვანესი რამ – კომუნისტური რეჟიმისა და საშინელი ზენოლის მიუხედავად გაბედულმა და ვაჟკაცმა ფოლკლორისტებმა: კახი როსებაშვილმა და კუკური ჭოხონელიძემ ბატონი გრიგოლ ჩხიკვაძის თაოსნობით, გარკვეული რისკის ფასად, გურიიდან ჩამოიყვანეს ეულად დარჩენილი მოხუცი მგალობელი არტემ ერქომაიშვილი და მისგან ჩაინერეს შემოქმედის სკოლის 102 საგალობელი, რითაც დიდი ეროვნული საქმე გაკეთდა.³ იმ დროს ამის მოხერხება უადრესად რთული იყო. გალობისთვის შესაძლო იყო ციხეშიც კი ჩაესვით კაცი. ბატონი კახი ჩემი მასწავლებელი იყო და ხშირად მიყვებოდა, თუ რამხელა წინააღმდეგობის დაძლევა და ჭიდილი მოუწია მას რეჟიმთან იმ ორი პატარა სანოტო კრებულისათვის, რომელიც არტემ ერქომაიშვილის ჩანაწერების მიხედვით გამოსცა.⁴ დღეს ძნელი აღარაა იმის მიხვედრა, თუ რაოდენ დიდია ფასი თითოეული, კანტიკუნტად შემორჩენილი საგალობლის ძველი აუდიონიმუშისა და განსაკუთრებით არტემ ერქომაიშვილის მიერ დატოვებული აღნიშნული ჩანაწერისა – ერთადერთისა, რომლებშიც ამა თუ იმ საღმრთისმსახურო წესის საგალობლები ტიპიკონური თანამიმდევრობის დაცვითაა წარმოდგენილი.

ჟამთა სიავისა თუ ქართველთა დაუდევრობის გამო ძველ წერილობით წყაროებში, სამწუხაროდ, არ მოგვეპოვება საკმარისი ისტორიული და თეორიული ნაშრომები, რომელთა მიხედვითაც შესაძლებელი იქნებოდა დაგვეჩვენა ძველი ქართული ტრადიციული მუსიკის (საეკლესიო, ხალხური – მათ შორის საკრავიერი) განვითარების ერთიანი გზა. მოკლედ რომ ვთქვათ, ქართველებს თავიდანვე არ გვეხერხებოდა საქართველოში არსებული ცოდნისა და გამოცდილების ქაღალდზე გადატანა, მათი დოკუმენტად ქცევა. ტრადიციული მუსიკის სფეროშიც ასე მოხდა. მაგრამ, საბედნიეროდ, არსებობს მედლის მეორე მხარე, ანუ ჩვენამდე მოღწეული სანოტო და აუდიომასალა, რომელიც კომპლექსური შესწავლისა და ღრმა ანალიზის შედეგად გვაძლევს საშუალებას, ამოვხსნათ ჩვენ წინაშე არსებული მეტად რთული ამოცანები. დღევანდელ მსოფლიო ქრისტიანულ საეკლესიო მუსიკაში ყველაზე სახარბიელო მდგომარეობა ქართულ გალობას გააჩნია და აი რატომ: კათოლიკეებს ძველი, პაპი გრიგორისეული გალობა კი შემორჩათ, მაგრამ მათ დაკარგული აქვთ სწორი საშემსრულებლო მანერა და შესრულების ხერხები, რაც მუსიკალური ტექსტის დიდი დამახინჯებაა. რუსებმა დიდი ხანია საერთოდ უარი თქვეს ნამდვილ საეკლესიო მუსიკაზე (თუმცა მისი აღდგენის მცდელობები არის) და, შესაბამისად, დაკარგეს სწორი ინტონირებაც. მათი ღმრთისმსახურება კონცერტს ჰგავს. მართალია, ძველმონესეებს აქა-იქ შენარჩუნებული აქვთ ზნამენური გალობა, რომელიც XIV საუკუნეზე ადრინდელი არაა. გალობის საკითხი ყველაზე კარგად ბერძნულ ეკლესიაში დგას. ბერძნებს მაღალ დონეზე აქვთ დაყენებული გალობისა და ზოგადად ღმრთისმსახურების საქმე (განსაკუთრებით ათონზე), აქვთ სწორი ინტონირება, კილო და გალობენ ორიგინალური ბერძნული ბგარათნყოების მიხედვით. მაგრამ, როგორც სპეციალისტები აღნიშნავენ, მათი ამჟამინდელი გალობა შედარებით ახალია – დაახლოებით XVII-XVIII საუკუნისა, ხოლო ძველი გალობა დაკარგული აქვთ. რაც შეეხება ქართულს, აქ შემორჩენილია უძველესი ჰანგებიც, რომლებშიც დაცულია გალობის უადრესი შრეები, დაწყებული ე. წ. უმარტივესი „სასწავლებელი ხმებიდან“ (ჩვენი ვარაუდით, დაახლ. VII-IX ს.ს.), დამთავრებული ხმათა გამშვენების ურთულესი სტადიებით. სახეზე გვაქვს ერთი და იმავე ჰანგების უმარტივესი, სადა გალობიდან ურთულეს, გამშვენებულ გალობამდე განვითარების გზა. ხოლო აქა-იქ შემორჩენილი ძველი აუდიოჩანაწერებიდან სავსებით შესაძლებელია სწორი საშემსრულებლო მანერის აღდგენაც, რომელზე მუშაობაც უკვე კარგა ხანია მიმდინარეობს. აქედან გამომდინარე, არტემ ერქომაიშვილის ჩანაწერები ამ და სხვა თვალსაზრისითაც დიდი მონაპოვარია ჩვენი ერისა და ეკლესიისათვის. ნამდვილად ღმრთის განგებაა, რომ არ განყდა ჯაჭვი წარსულის გამოცდილებასთან, მიუხედავად იმისა, რომ ეს ჯაჭვი საკმაოდ დაჟანგული და გაცვეთილია.

3. კ. როსებაშვილმა არტემ ერქომაიშვილისგან გურიიშიც ჩაინერა საგალობლები, რომლებიც მის პირად არქივში ინახება.

4. ქართული გალობა (იმერულ-გურული კილო), თბილისი, 1968 წ.; ქართული გალობა (გურული კილო), თბილისი, 1976 წ.

არტემ ერქომაიშვილის ჩანაწერები (102 საგალობელი) სრული სახით დავით შულღიაშვილმა გაშიფრა. კრებულის სახით ორჯერ გამოიცა.⁵ გამოცემას თან ერთვის ანჩისხატის გუნდის აუდიოჩანაწერი.

არტემის ნაგალობევიდან წინამდებარე კრებულში შეტანილია მხოლოდ იოანე ოქროპირის წირვის საგალობლები. საინტერესოა, რომ არტემმა დაგვიტოვა წირვის მხოლოდ ის ნაწილი, რომელიც იწყება „მრწამსიდან“. თავის დროზე ბატონი კახისთვის არ მიკითხავს, თუ რატომ ვერ მოხერხდა წირვის პირველი ნაწილის ჩაწერა. ძნელი დასაჯერებელია, არტემს არ სცოდნოდა, ვთქვათ, „წმიდაო ღმერთო“, „და ვითარცა“ ან წირვის სხვა რომელიმე საგალობელი. შესაძლოა, ამის გაკეთებას სამომავლოდ აპირებდნენ და ველარ მოახერხეს. ფაქტია, რომ შემოქმედის სკოლის წირვის პირველი ნაწილი არ მოგვეპოვება. აქედან გამომდინარე, დაიბადა იდეა აღნიშნული დანაკლისის შევსებისა – შემოქმედის სამონასტრო კილოს მიხედვით სხვა სამგალობლო სკოლის ნიმუშების სტილური ტრანსფორმაციისა (კანონიკის სრული დაცვით).

ჩვენამდე ასეთი სახით მოღწეული ქართული გალობის სრულყოფილად აღდგენა, უპირველეს ყოვლისა, საქართველოს ეკლესია-მონასტრებში ქართული საეკლესიო ჰანგის აღდგენას გულისხმობს და ითვალისწინებს. მუშაობა რამდენიმე ძირითადი მიმართულებით უნდა წარიმართოს:

1. სწორი ინტონირების აღდგენა;
2. სამ ხმაში აზროვნების აღდგენა;
3. ქართული კილოური აზროვნების აღდგენა;
4. ქართული ბგერათნყოების აღდგენა;
5. სხვადასხვა სკოლებში არსებული დეფიციტის შევსება.

ყველა მიმართულება, რასაკვირველია, პრიორიტეტულია. ამჯერად ყურადღებას ბოლო პუნქტზე გავამახვილებთ.

ჩვენამდე ძირითადად მოაღწია ქართული გალობის სამმა სკოლამ: ქართლ-კახეთის, გელათისა და შემოქმედის სკოლებმა. ამ სკოლებში, თავის მხრივ, მოიაზრება ასევე სხვადასხვა კილოები. მაგალითად, გელათის სკოლა მოიცავს სადა, ნამდვილ და გამშვენებული კილოებს; ქართლ-კახური – სადას და გამშვენებულს. არსებული მასალის მიხედვით ყველაზე კარგი მდგომარეობა გელათის სკოლის გალობაშია – აქ ათასობით ნიმუშია შემორჩენილი. შემდეგ მოდის ქართლ-კახური. ყველაზე ცოტაა შემოქმედის სკოლის საგალობლები – მათი რიცხვი 150-ს ძლივს აღწევს.

ადრეც აღმინიშნავს და ახლაც ვიმეორებ, რომ მარტო სხვადასხვა სკოლებს შორის მსგავსებების დადგენით შორს ვერ წავალთ. უფრო საინტერესო და შედეგიანია მათ შორის არსებული განსხვავებები ვიკვლიოთ. ამისი შესწავლა კი შესაძლებლობას გვაძლევს, ცოდნა ავიმაღლოთ და სასურველ შედეგებს მივაღწიოთ.⁶

წარმოგიდგენთ სხვადასხვა სკოლებში არსებულ განმასხვავებელ ფაქტორებს, რომელთა შესწავლა და გათვალისწინება საშუალებას გვაძლევს, შევავსოთ ამა თუ იმ სკოლის საგალობელთა დღეისათვის გამქრალი ნიმუშებით გამოწვეული დანაკლისი:

1. განსხვავებული რიტმი;
2. განსხვავებული ტემპი;
3. მუსიკალურ ტექსტზე სიტყვიერი მარცვლების განაწილების არაერთგვაროვნება;
4. მოდულაციური განვითარების განსხვავებული გზები;
5. ხმაში მოცემული მუხლების აკინძვის არაერთგვაროვნება;
6. ხმათაშენწყობის განსხვავებული პრინციპები;
7. ხმათა განსხვავებული გამშვენება.

5. ქართული საეკლესიო გალობა, შემოქმედის სკოლა, თბილისი, 2002 წ.; ქართული საეკლესიო გალობა, თბილისი, 2006 წ.

6. ამ საკითხთან დაკავშირებით არსებობს გარკვეული გამოცდილება – გადატანილი მაქვს რამდენიმე საგალობელი სხვადასხვა სკოლების კილოში (იხ. ტრადიციული მრავალხმიანობის III საერთაშორისო სიმპოზიუმი (მოხსენებები), თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია, 2006 წ.).

მიზნის წარმატებით მისაღწევად მკვლევარისთვის აუცილებელია ფლობდეს ყველა სამგალობლო სკოლის მუსიკალური მასალის პრაქტიკულ ცოდნას და აზროვნებდეს სამ ხმაში. აღნიშნული კომპონენტების გათვალისწინებით, გელათის სკოლის შესაბამისი ჰანგების მიხედვით შემოქმედის კილოში გადაყვანილია წირვის 7 საგალობელი: „მხოლოდ-შობილი“, „მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ“, „წმიდაო ღმერთო“ – I, „წმიდაო ღმერთო“ – II, „რომელნი ქერუბიმთა“, „და ვითარცა“ და „მამასა და ძესა“. კადნიერებაა, დიდოსტატ არტემ ერქომაიშვილის ვარიანტების გვერდით დააყენო შენეული, მაგრამ ადრე თუ გვიან ეს პროცესი მაინც უნდა დაიწყოს. თუ რა ღირებულებისაა ეს 7 საგალობელი, მსმენელისთვის მიმინდვია. ერთი კი მინდა ვთქვა, რომ საქმეს ზერელედ არ მოვკიდებივარ. და თუ რაიმე სათანადოდ ვერ არის, შენდობას ვითხოვ, ხოლო, თუ რამედ ღირს, ამას ჩემს დამსახურებად არ მივიჩნევ, ე. ი. ღმერთმა შემაძლევინა. საგალობლების ტრანსფორმირების დროს მართო შემოქმედის სკოლის არტემისეულ ვერსიას არ დავყვდნობივარ. ვიყენებდი, ასევე, არანაკლები ოსტატის, დიმიტრი პატარავას გამოცდილებასაც. მის მიერ გადმოცემული შემოქმედის სკოლის საეკლესიო და სალხინო საგალობლების 29 ნიმუში გამოქვეყნდა 2003 წელს.⁷ შემოქმედის კილოში შეგნებულად არ გადამიყვანია წართქმითი ფორმის ისეთი საგალობელი, როგორიცაა „აკურთხევს სული ჩემი“, ასევე მცირე ფორმის საგალობლები: კვერექსები, „უფალო, აცხოვნე“, „დიდება შენდა“, ნეტარებები. მცირე ფორმის საგალობლებში ნაკლებად ვლინდება ორ სკოლას შორის არსებული მნიშვნელოვანი კილოური განსხვავებები. დაინტერესებულებს შეუძლიათ ერთმანეთს შეადარონ არტემისა და ქორიძის მიერ ჩანერილი „წყალობა, მშვიდობა“, „გვაქვს უფლისა მიმართ“, „და სულისაცა“.

რაც შეეხება უშუალოდ არტემს. იგი იყო ძველი ქართული სამგალობლო სკოლის ბოლო და ღირსეული წარმომადგენელი, უნიკალური ცოდნის, ნიჭისა და მეხსიერების მქონე ადამიანი. ფრიად შთამბეჭდავი განცდაა, როდესაც წარმოიდგენ მართოდმართო დარჩენილ მოხუც მგალობელს, რომელიც მიკროფონთან დგას და ცალ-ცალი ხმების შეერთების გზით უტოვებს შთამომავლობას საუკუნეების ცოდნას, გალობს ურთულეს ნიმუშებს.

აქ არ შევუდგები არტემის მიერ გადმოცემული საგალობლების დეტალურ განხილვას. ვიტყვი მხოლოდ იმას, რომ რასაც არტემი გალობს, ესაა ქართული გალობის გამშვენებული სტილის ბოლო ეტაპი როგორც მუსიკალური, ასევე ქრონოლოგიური თვალსაზრისით. შემოქმედის სკოლაში შესანიშნავადაა შერწყმული არქაული ფორმები შედარებით ახალ წარმონაქმნებთან, ანუ ის გზა, რომელიც გაიარა ქართულმა გალობამ ე. წ. „სასწავლებელი ხმებიდან“ ორი კვინტის პარალელიზმამდე. აქ გამოყენებულია ხმათა შეწყობის ყველა არსებული პრინციპი: კვინტოქტაკორდული (და არა პირიქით, კვარტოქტაკორდული, ვინაიდან ქართულ მუსიკაში ვაზროვნებთ ზემოდან ქვემოთ), ტერციული, ორი კვინტის პარალელიზმი და სხვ. „ქართული გალობის“ III ტომის წინასიტყვაობაში წარმოვადგინე ხმათა მოძრაობების განვითარების ჩემეული შეხედულება, რასაც აქ განმეორებით გთავაზობთ:

მაგ. №8:

ადრეული შუა საუკუნეები	შუა საუკუნეები	გვიანი შუა საუკუნეები	XVI-XVII საუკუნეები
ა)	ბ)	გ)	დ)
XVII-XVIII საუკუნეები		XVIII-XIX საუკუნეები	
ვ)	ზ)	თ)	

7. ქართული საეკლესიო და სალხინო საგალობლები (გურული კილო), თბილისი, 2003 წ.

რაც შეეხება საკუთრივ არტემის ნაგალობებს (აქ ვგულისხმობ მხოლოდ კრებულში შესულ მასალას), ზოგჯერ გვხვდება მცირედი უზუსტობები, რომლებიც აღნიშვნის ღირსი არცაა, გარდა ერთისა: „ღირს არს და მართალ“, „წმიდა არს, წმიდა არს“ და „შენ გიგალობთ“ ერთსა და იმავე ჰანგზეა და, შესაბამისად, ერთი და იგივე კილოში იგალობება. მათ შორის განსხვავება მხოლოდ საგალობლის „შენ გიგალობთ“ დასაწყისშია. არტემი პირველი ორი საგალობლის კადანსს სრულყოფილად ვერ ამთავრებს, სამაგიეროდ იმავე კადანსს სრულად ამბობს მესამე საგალობლის („შენ გიგალობთ“) ანალოგიურ ადგილას. დარწმუნებული ვარ, მას სურდა, ისევე ეთქვა კადანსი პირველ ორ საგალობელში, როგორც ამას უკვე შემდგომ ამბობს. უბრალოდ წინა ორ ჯერზე ტექნიკურად ვერ ახერხებს ამას.

არტემი გალობს ასე:
მაგ. №8

უნდა იყოს:
მაგ. №9

საგალობლებში კილოს დედნის განსაზღვრის საკითხი

ჩვენს ფოლკლორისტიკაში ყველაზე რთულად გადასაჭრელ და პირველად პრობლემას კილოს საკითხის გამორკვევა-დადგენა წარმოადგენს. კრებულზე მუშაობისას თავდაპირველად ჩაფიქრებული გვექონდა წიგნისთვის, ჩვეულებისამებრ, დაგვერთო რომელიმე სამგალობლო გუნდის აუდიოჩანაწერი. მაგრამ შემდეგ გაჩნდა იდეა ტემპერაციაში ხელოვნურად გადატანილი, ანუ თარგმნილი საგალობლების თავისთავად ბუნებრივ ბგერათნყოებაში გადაყვანისა. ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ჩატარებული დაკვირვებებისა და ექსპერიმენტის დონეზე არსებული პრაქტიკული გამოცდილების შედეგად, დიდი პაუზის შემდეგ, გაჩნდა მოთხოვნა და შესაძლებლობაც საგალობლების აუღერებისა ძველ ქართულ ბგერათნყოებაში, რომელსაც შეიძლება მეცნიერული სიზუსტის პრეტენზია გააჩნდეს.

ქართული მუსიკალური ბგერათნყოება ტრადიციული ქართული მუსიკალური ენის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი შემადგენელი ნაწილია, რომლის აღდგენა და საშემსრულებლო პრაქტიკაში დანერგვა მეტად საშური საქმეა. ვისაც სურს ნამდვილი ქართული გალობა-სიმღერა უკეთ და ღრმად შეიმეცნოს, მან აუცილებლად უნდა ისწრაფოს ქართულ ბგერათნყოებაში მღერისაკენ. კილოურად მდიდარი ქართული საეკლესიო მუსიკის მეცნიერული კვლევისას ორიგინალური ქართული ბგერათნყოების გაუთვალისწინებლობა ყოვლადდაუშვებელია. ის ნაშრომები, რომლებიც ეხება ქართული კილოს კვლევას ბგერათრიგების (მიქსოლიდიური, ფრიგიული, დორიული და სხვ.), ინტერვალიკის, აკორდიკის, კილოში საყრდენი ფუნქციის განსაზღვრის, მოდულაციების თვალსაზრისით, ან ის გავრცელებული აზრი, თითქოს ქართულ სიმღერას ახასიათებს პოლიკილობა, ხელახალ გადახედვას მოითხოვს. დღემდე გამოქვეყნებული არც ერთი ნაშრომი არ ეყრდნობა და არ ითვალისწინებს ორიგინალურ ქართულ ბგერათნყოებას, რომელიც ქართული კილოს საწყისი და ფუძეა. შესაბამისად, კანონზომიერებებიც სწორედ აქედან გამომდინარე უნდა დგინდებოდეს. ტემპერაციაში ხელოვნურად მოქცეული და ნათარგმნი სიმღერა-გალობიდან გამორიცხულია სწორად დადგინდეს ინტერვალიკა, აკორდიკა, ბგერათრიგები, რომლებშიც ვგულისხმობთ ე. წ. დორიულ, ფრიგიულ, მიქსოლიდიურ თუ სხვა კილოებს. ქართული ბგერათნყოების მიხედვით კილოს ზემოთჩამოთვლილი დასახელებები ვერანაირ როლს ვეღარ თამაშობენ. ისინი ამ შემთხვევაში კილოს განსაზღვრისათვის არა თუ გვეხმარებიან, პირიქით, ხელის შემშლელადაც კი გვევლინებიან, ვინაიდან ქართულ კილოებს დედანში სულ სხვა ინტერვალური სტრუქტურა გააჩნიათ. კილოები: დორიული, ფრიგიული, მიქსოლიდიური, ლიდიური და სხვ. ევროპულმა და, განსაკუთრებით, საბჭოთა მუსიკათმცოდნეობამ დაამკვიდრა და მიუსადაგა ტემპერირებულ ბგერათნყოებას. სინამდვილეში კი არავინ უწყის, რეალურად როგორ ჟღერდნენ ისინი ადრე. ასევე შეუძლებელია სწორად განსაზღვრო, თუ რაგვარად ხდება ქართულ მუსიკაში ნამდვილი მოდულაცია და სხვა. ეს ყველაფერი იმას ჰგავს, ძველი მადლიანი და მდიდარი ქართულიდან თარგმნი სახარება ახალ და ღარიბ ქართულზე და თარგმანის მიხედვით იმსჯელო ძველი ქართულის სიდიადეზე. ანუ ვერასოდეს გაიგებ უცხო ენის არსსა და ფასს, სანამ თვით იმ ენაზე არ ალაპარაკდები.

ქართული ბგერათნყოების დადგენაზე ვმუშაობ გასული საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოდან. იმ დროისათვის კვლევა-ძიებამ გარკვეული შედეგი გამოიღო. გურიელი მაღალპროფესიონალი მგალობელ-მომღერლების მიერ 1900-იან წლებში გალობა-სიმღერის აუდიოჩანაწერების მიხედვით დადგინდა გენერალური ბგერათნყოა, რომლის მიხედვით იჩენს თავს ე. წ. მცირე სრულყოფილი სისტემა. მისი განმსაზღვრელი და მამოძრავებელი არის ერთი დალმავალი ოთხბგერიანი რიგი, ანუ ტეტრაქორდი. საინტერესოა, რომ ოდესღაც ჩვენთვის სრულიად უცნობ, სულგანათლებულ ოსტატებს საფუძვლიანად უმუშავიათ კილოსა და ბგერათნყოების დადგენაზე. ვინაიდან ქართული მრავალხმიანობა, განსაკუთრებით საეკლესიო, აგებულია წმინდა ინტერვალების პარალელიზმზე, ტეტრაქორდი ისე გაუყვიათ ოთხ ნაწილად, რომ იგი მორგებულია ქართულ მრავალხმიანობას. რვასაფეხურიან კილოში ნებისმიერი საფეხურიდან აგებული წმინდა ინტერვალები, კერძოდ, კვარტები და კვინტები, არ კარგავენ თავის სტაბილურ ტონობრივ სიდიდეს, ანუ ნებისმიერ შეფარდებაში კვინტა ისე არ მცირდება, რომ ტრიტონი გახდეს და პირიქით, კვარტა ისე არ დიდდება, რომ ისიც ტრიტონს დაემსგავსოს. ძნელია იმისი თქმა, ჯერ ასეთი მუსიკალური მრავალხმიანობა ჩამოყალიბდა და შემდეგ შეიქმნა სისტემა თუ პირიქით – ჯერ სისტემა შეიქმნა და მერე მიესადაგა მას მრავალხმიანობა. შესაძლოა ერთდროულადაც კი ყალიბდებოდა. ორი იდენტური ტეტრაქორდის ერთმანეთთან შეერთების ორგვარი ხერხით მიიღება ერთი ძირითადი კილო-ბგერათარიგი, რომლიდანაც იწარმოება სხვადასხვა კილო, ხოლო სამი ერთგვაროვანი ტეტრაქორდის აკინძვით – მცირე სრულყოფილი სისტემა (იხ. წინამდებარე კრებულის დანართი, მაგ. №2).⁸ ჯერჯერობით არ შეგვიძლია იმის თქმა, თუ რომელი მუსიკალური ინსტრუმენტის მიხედვით ხდებოდა მოსწავლეთა სმენის მომართვა და ქართულად აწყობა, ბგერათნყობის ყურში ჩასმა, ანუ თანამედროვე ტერმინოლოგიით, ქართული სოლფეჯიოს სწავლება (მაგალითად, ევროპულ სოლფეჯიოს ფორტეპიანოს მიხედვით ასწავლიან). შესაძლოა, ეს იყო ათძალი ან ებანი. იოანე ბატონიშვილი ახსენებს ჩონგურს. აღმოსავლეთ საქართველოში ფანდურსაც ჩონგურს უწოდებენ. სავარაუდოდ, ძველად სმენის გასავარჯიშებელ ინსტრუმენტს დანაყოფები, ანუ ფარდები უნდა ჰქონოდა. სწორედ ფანდურს აქვს დანაყოფები და იქნებ ამ საკრავსაც იყენებდნენ. ეს არის ვარაუდი. ამ ბგერათნყობის მიხედვით ნათლად ჩანს მაღლობელ-მომღერლების მიერ სხვადასხვა კილოებში აზროვნება, მათ მიერ ნამღერი კილოური თუ ტონალური მოდულაციები. ისინი სხვადასხვა საგალობლისა და სიმღერისათვის ერთსა და იმავე კილოებს (ბგერათარიგებს) არ მიმართავდნენ. ძველი მაღლობელ-მომღერლები კილოებს ერთმანეთისგან მკვეთრად მიჯნავდნენ და განასხვავებდნენ. ამას ჰქვია სწორედ კილოური აზროვნება. ამ ბგერათნყობის მიხედვით დგინდება სამგვარი სეკუნდა, ტერცია, კვარტა, კვინტა, სექსტა, სეპტიმა; განსხვავებული ტონობრივი შედგენილობის მქონე აკორდიკის მთელი სპექტრი. მხოლოდ ოქტავაა მყარი და ერთგვარი. დგინდება მოდულაციის ორი ძირითადი ფორმა – კილოური და ტონალური (თუმცა არსებობს მოდულაციის კიდევ ერთი სახე, რომელსაც პირობითად დინამიურს ვუწოდებთ და რომელიც მხოლოდ ხალხურ სიმღერებს ახასიათებს), სხვადასხვა⁹ გალობა-სიმღერისათვის სხვადასხვა კილოს (ბგერათარიგი) შერჩევის პრინციპი და სხვ.

დასაანანია, რომ თავის დროზე არავის მოაფიქრდა ძველი მაღლობელ-მომღერლებისაგან შესაბამისი ცოდნის მიღება. ვთქვათ, ეკითხათ მათთვის, ისინი თუ არა, მათი წინამორბედი ოსტატები რა ინსტრუმენტის მიხედვით წვრთნიდნენ სმენას; ან გალობისა და სიმღერის დროს რა კილოებს მიმართავდნენ და რა პრინციპით. დარწმუნებული ვარ, მათი პასუხი უაღრესად შედეგიანი იქნებოდა. ერთ-ერთ თავის სტატიაში ფ. ქორიძეც აღნიშნავს, რომ ძველი ნევმების გაშიფრვა (ამ საკითხს ძალზედ საინტერესოდ და შედეგიანად იკვლევს ზაალ წერეთელი) თუ ვინმეს სურს, ტყუილად ნუ წვალობს, ამას მხოლოდ ანტონ დუმბაძე და მისწრაფები თუ შეძლებენო. ანუ ასეთი საკვანძო საკითხების გადაჭრა ხელეწიფებათ მხოლოდ პროფესიული სკოლის წარმომადგენლებს, გალობა-სიმღერის ოსტატებს. მე სრულებით არ ვგულისხმობ იმას, თითქოს დღეს შეუძლებელი იყოს ან კილოს საკითხის გამორკვევა, ან ნევმების გაშიფრვა. ღმრთის შეწევნით ყველაფერია შესაძლებელი და ამ სიტყვებიდან გამომდინარე ჩანს პირადად ჩემი ოპტიმიზმიც. თუმცა რეალურად რომ განვსაჯოთ, იმ ცოდნის სრულად აღდგენა, რა ცოდნაც ჩვენს წინაპრებს ეპყრათ და იმ ძველად ნათქვამი გალობა-სიმღერის განმეორებაა შეუძლებელი!

8. მ. ერქვანიძე, ქართული მუსიკის წყობა, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის სამეცნიერო შრომების კრებული, თბილისი, 1991 წ.

9. იგი ემოციური დატვირთვის ფონზე ტონუსის ზრდითაა გამოწვეული, რის შედეგადაც სიმღერა შესაძლოა გარკვეული ინტერვალთა მაღლა დამთავრდეს.

წლების განმავლობაში დაკვირვება არაერთგვაროვანი ინტენსივობით მიმდინარეობდა. ბოლო დროს ქართული კილოსა და ბგერათნაწყოების გამორკვევა-დადგენის საკითხი განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს. გალობისა და სიმღერის ჩვენთან არსებული საშემსრულებლო დონე გარკვეულწილად ამაღლდა და, ვფიქრობ, ნაწილობრივ მაინც მომზადდა ნიადაგი ქართული ბგერათნაწყოების მისაღებად.

მუსიკათმცოდნეობაში, კერძოდ, აკუსტიკაში არსებობს ზონური თეორიის ცნება. აღნიშნული თეორიის არსი ის არის, რომ ცოცხალი მუზიკირების პროცესში მომღერლები თავად ახდენენ ბგერათნაწობის კორექციას და ნებისთნეულ უნებლიეთ იბადება რაღაც წყობები. გარკვეული თვალსაზრისით ამ თეორიას ქართულ სინამდვილეშიც აქვს ადგილი, ოღონდ მხოლოდ და მხოლოდ ნაწილობრივ. იმ ფაქტს, რომ არსებობდა მეცნიერულად დადგენილი ბგერათნაწობები, რომელთა მიხედვითაც ხდებოდა სწორედ გალობისა და შემდგომ სიმღერის შესწავლა, ჩემი ღრმა რწმენით, მტკიცება არ სჭირდება. მარტივ შედარებას მოვიტან: ძველად საქართველოში, ისევე როგორც ყველას ვერ ხელეწიფებოდა წერა-კითხვისა და ცოდნა-განათლების მიღება, ასევე ყველას არ შეეძლო ტრადიციული მუსიკის პროფესიულ დონეზე შესწავლა. აქედან გამომდინარე, როდესაც გვინდა მეცნიერულად ვიკვლიოთ, ვთქვათ, ბგერათნაწობა, აუცილებლად უნდა დავეყრდნოთ პროფესიულად განსწავლული შემსრულებლების აუდიოჩანაწერს. ხოლო არაპროფესიონალი (გალობაში განუსწავლელი) კაცის თუნდაც ოსტატურად შესრულებულ ჩანაწერს თავისი დანიშნულება აქვს მეცნიერული კვლევისათვის – მხოლოდ ზონური პრინციპის დადგენის თვალსაზრისით. თუმცა ვინ იცის, შესაძლოა, აქაც დაფიქსირდეს ნამდვილი ბგერათნაწობები.

არტემი იყო პროფესიონალი მგალობელ-მომღერალი. მას მუსიკალური განათლება თავად მეღვინეებმა ნაკაშიძისგან ჰქონდა მიღებული. ამდენად, მას შეგვიძლია დავეყრდნოთ. ბგერათნაწობა 1900-ანი წლების პროფესიონალი მგალობლების აუდიოჩანაწერიდან დავადგინეთ. ამ ბგერათნაწობაში იგალობეს 40 წლის შემდგომ ვარლამ სიმონიშვილმა, დიმიტრი პატარავამ და არტემ ერქომაიშვილმა, როდესაც მათგან ჩაინერეს 11 საგალობელი, უმეტესად ძლისპირები. და ამავე ბგერათნაწობაში გალობს აქედან 17 წლის შემდეგ მარტო დარჩენილი არტემიც. კრებული ბოლოს, დანართში, რომელსაც თან ერთვის აუდიოჩანაწერი, თქვენ შეგიძლიათ ნახოთ და მოისმინოთ არტემის მიერ გადმოცემული შემოქმედის სკოლის რამდენიმე საგალობელი და ჩვენ მიერ შემოთავაზებული საგალობლების ბგერათნაწობის კომპიუტერული ვერსიები. ძველი ოსტატები, რასაკვირველია, ისედაც ქართულ წყობაში გალობენ და მღერიან. მთავარია, ჩვენთვის გახდეს საცნაური მათი ცოდნა.

ქართულ მცირე სრულყოფილ სისტემაში გვაქვს ტონალური მოდულაციით მიღებული ექვსი კილოტონალობა (რუს. ладоваяность): ფა, სოლ, ლა, სი, დო#, რე# კილოტონალობები (ქართულ გალობა-სიმღერაში საქმე გვაქვს მკაცრ დიატონიკასთან. ალტერაციით მიღებული წარმოებული ტონები აქ არ გვხვდება). ტონალური მოდულაციები, როგორც წესი, ხდება თანმიმდევრულად, თითო ტონით ზემოთ და ქვემოთ. შესაძლოა, საგალობელში მოხდეს რამდენიმე ტონალური მოდულაცია (უმეტესად ზევით). საგალობლის განვითარებამ ყველა არსებული ტონალობა რომ მოიცვას, ასეთი რამ არ ხდება. კილოური მოდულაციებიც, ასევე, თითო საფეხურით ხორციელდება (აღმავალი და დაღმავალი მიმართულებით). კილოური მოდულაციების შეგრძნება და განსაზღვრა საყრდენი ბგერების მეშვეობით ხდება. საყრდენი ბგერის ცვლილება გვიჩვენებს, თუ რომელ კილოში მოხდა გადასვლა, ანუ კილოური მოდულირება. ტონალური და კილოური მოდულაციების განსაზღვრა ზედა ხმის (ე. წ. „თქმის“) მიხედვით წარმოებს. სწორედ ზედა ხმით განისაზღვრება კილო და არა ქვედა ხმით. დანართის სანოტო მაგალითებში თვალსაჩინოებისთვის საგალობლები წარმოდგენილია ქართულ ბგერათნაწობაში, კონკრეტულად ფა ბგერიდან აგებული ბგერათრიგის მიხედვით. იქვე, მაგალითში №1 ქართული ბგერათრიგიც ფა ბგერიდანაა აგებული (ბგერათა სიმალეები აღნიშნულია ცენტრებით). წარმოდგენილ ბგერათრიგში უმნიშვნელოვანესია ძირითადი ტეტრაქორდი, რომელიც ფადან იწყება. ამ ტეტრაქორდის ინტერვალური სტრუქტურა ქართული კილოური აზროვნების საფუძველია. მრავალფეროვანი, ახალი კილოები სწორედ ამ მაკოორდინებელი ფა ბგერათრიგის მიხედვით წარმოიქმნებიან (მაგალითად, კილო მიხ, კილო რე და ა. შ.). ქართულ საგალობლებში სწორედ ამ კილოებში ხდება მოდულაციები, რასაც კილოურ მოდულაციებს ვუწოდებთ. ეს იმას ნიშნავს, რომ ფა კილოტონალობის

ფარგლებში შესაძლოა განხორციელდეს კილოური მოდულაციები, მაგალითად, ფადან მიხ-ში, მიდან რეში, დოდან რეში, მიდან ფაში, ფადან სოლში და ა. შ. რადგან ფა კილოტონალობაში ვართ, აუცილებელი არ არის, საგალობელიც ფა კილოდან დაიწყოს ან ფაში დამთავრდეს. შესაძლოა დაიწყოს დოდან, შემდეგ გაიაროს რე, ავიდეს მიხ კილოში. ისიც კი დასაშვებია, რომ ფა კილო საერთოდ არ გამოჩნდეს, როგორც ეს ხდება შემოქმედის სკოლის „მამაო ჩვენოში“. კილოტონალობას განსაზღვრავს ძირითადი მაკოორდინირებული ტეტრაქორდი, რომელსაც ბოლო ბგერაზე ებმის იგივე ტეტრაქორდი. ფა კილოტონალობას ნიმუშად ვიღებთ ოპტიმალურობის პრინციპიდან გამომდინარე (რეგისტრი, სანოტო თვალსაჩინოება). იგი ფადან იწყება და სწორედ ეს განსაზღვრავს ფა კილოტონალობის აღქმას (ბერძნულ გალობაში სულ სხვა სურათს ვხედავთ: აქ ხმა - ჰანგი გაიგივებულია კონკრეტულ მუსიკალურ კილოსთან). კილოურ აზროვნებაში მაჟორ-მინორისგან სრულიად განსხვავებული სურათი გვაქვს. აქ ტონიკა მაჟორ-მინორის გაგებით არ არსებობს. აქ არსებობს მხოლოდ კილოტონალობის შეგრძნება. კილოური აზროვნება გვთავაზობს ერთგვარ თავისუფლებას. მაგალითად, აუცილებლობას არ წარმოადგენს არსებობდეს სიმალღებრივად ერთი, ზუსტად ფიქსირებული სანყისი და დამაბოლოვებელი ბგერა. გამშვენების დროს შეგვიძლია ერთი კილოდან მეორე კილოში გადავიდეთ ან არც გადავიდეთ, შეგვიძლია გამოვიყენოთ ტონალური მოდულაცია ან სრულებით არ მივმართოთ მას (რასაკვირველია, ეს ხდება გარკვეულ საზღვრებში). მაგალითისთვის შეიძლება შევადაროთ ერთმანეთს სადა და გამშვენებული კილოს „რომელნი ქერუბიმთა“. კილოური თვალსაზრისით, არსებობს მარტივი (ერთი კილოს ფარგლებში მოცემული), საშუალო (ორ კილოში წარმოდგენილი შესაძლო ტონალური მოდულაციითაც კი) და რთული (სამი და მეტი კილოს შემცველი) საგალობლები, რომლებშიც გარდა კილოურისა, ხდება ასევე ტონალური მოდულაციები. „შინფარდი იხმარება კილოს სიმშვენიერისთვისო“, – ამბობს იოანე ბატონიშვილი. ძველი ოსტატები კილოურად აზროვნებდნენ. მათ სრულებით არ უჭირდათ სხვადასხვა კილოში მღერა და მათი აღქმა. ეს იყო მათთვის ნორმა და რეალობა. ჩვენთვის არის რთული დაქვეითებული ქართული სმენის ხელახლა გადანყობა ჩვენივე ტრადიციულ სისტემაზე, ჩვენი ყურის ხელახლა ქართულად მომართვა. ჩვენ სხვა, უცხო მუსიკალურ აზროვნებაზე გავიზარდეთ და ახლა უკვე გვიჭირს უკან დაბრუნება, საკუთარის მიღება. სხვათა შორის, თავის დროზე ქართველმა ხალხმა ძალიან იოლად გაითავისა ევროპული მუსიკა. ასეთი მაღალი მუსიკალური აზროვნების შემდგომ მას აღარ გასჭირვებია ევროპული მუსიკის მიღება და აღქმა.

ქართული კილოები ზემოდან ქვემოთ მოემართებიან. კილოს საყრდენი ფუნქციის განსაზღვრაც ხდება არა ბანის, არამედ ზედა ხმის მიხედვით. ხმების შეწყობის პრინციპიც ზემოდან მომდინარეობს. ჯერ ისწავლება ზედა ხმა, შემდეგ კი – მეორე და ბანი (უფრო ძველი, ტრადიციული მეთოდი პირველ ხმასთან მეორისა და ბანის შეწყობის პრინციპების ათვისება იყო). აქ მეორე ხმას შეგნებულად არ ვუწოდებ მოძახილს, რადგან ხალხურ სიმღერაში მოძახილი შესაძლოა მთქმელზე მაღლა იდგეს. მაგალითად, გამყივანი ან კრიმანჭული ფუნქციით მოძახილია და ამავე დროს რეგისტრულად მთქმელზე მაღლა დგას).

როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, ჩვენი უმთავრესი და სამომავლო ამოცანაა კილოების დადგენის პრინციპის გამოძიება, ანუ სისტემის პოვნა. ამ მიმართულებით მუშაობა გაგრძელდება, თუ ღმრთის შეწყენა იქნა და ჩვენმა უძებებამ არ შეგვიშალა ხელი. ახლა ჩვენი უმთავრესი ამოცანაა გამოვიკვლიოთ საგალობლებსა და სიმღერებში კონკრეტულ შემთხვევებში რა და რა კილოები იხმარება და რა სისტემით. ამჯერად გთავაზობთ პირველ შედეგებს. როგორც ზემოთ აღვნიშნე, თვალსაჩინოებისთვის ყველა საგალობელი ერთ კილოტონალობაშია მოცემული.¹⁰ აღდგენილია რამდენიმე საგალობლის კილო-დედანი,

10. კომპიუტერული უზრუნველყოფისათვის მინდა მადლობა გადაუხადო ლევან ვეშაპიძეს და ზაალ წერეთელს. ლევან ვეშაპიძემ დიდი დახმარება გამიწია საგალობლების ტექნიკურად გადანყობაში.

მაგალითად, ფა კილოტონალობაში რომელი ბგერებიდან იწყება, როგორ ვითარდება და სად მთავრდება აქ წარმოდგენილი საგალობლები. ანალიზი გაკეთდა არტემ ერქომაიშვილის ნაგალობლებზე, რომელიც ლოგიკურად ჩაჯდა ჩვენ მიერ ადრე დადგენილ ბგერათნწყობაში. როგორც ხედავთ, სანოტო ნიმუშებს გასაღებში პირობითად უზის ალტერაციის მხოლოდ ორი ნიშანი ხ-ების სახით, რაც იმას მიგვანიშნებს, რომ ფა კილოტონალობაში ვიმყოფებით. რადგანაც ფადან წარმოებულ დაღმავალ ტეტრაქორდში მიხ მაღალია, რე კი – დაბალი; შესაბამისად, სიხ – მაღალი და ლა – დაბალი; ფასთან დო ჟღერს წმინდა კვარტაში და დოსთან სოლიც ასევე წმინდა კვარტაში, – ამდენად უპრიანია, მხოლოდ თვალსაჩინოებისთვის, დავწეროთ 2 ხ (ამის შესახებ იხ. კრებული ბოლოს, დანართში). თავდაპირველად გთავაზობთ ბგერათნწყობის ჟღერადობას, შემდეგ არტემის ჩანაწერს და ბოლოს უკვე მთლიანი საგალობლის კომპიუტერულ ვერსიას.

კილოური მოდულაციები ყველა საგალობელში ხდება. მხოლოდ „ღირს არსში“ არის ტონალური მოდულაცია. იგი გამოყოფილია ალტერაციის ნიშნებით, რომელიც მიგვითითებს, რომ საგალობელში ტონალური მოდულაცია მოხდა ფა კილოტონალობიდან მთელი ტონით ზევით (200 ცენტი) – სოლ კილოტონალობაში, რომელიც უნიშნოდაა წარმოდგენილი. ფა-მიხ-რე-დო ფა კილოტონალობისათვის იგივეა, რაც სოლ-ფა-მი-რესოლ კილოტონალობისათვის. როგორც წესი, ტონალური მოდულაციის დროს მხოლოდ ერთი ბგერა რჩება საერთო, დანარჩენი განსხვავებულია. ამ ორ ტონალობას ერთი საერთო ბგერა გააჩნია – ეს არის სოლ. ჩანაწერში (განსაკუთრებით კომპიუტერულ ვერსიაში) მივაქციეთ ყურადღება იმას, რომ გარდა სოლ ბგერისა, ორი ტონალობის ბგერათა შორის მანძილები (ფა – ფა, მიხ – მი, რე – რე, დო – დო, და ა. შ.) დაახლოებით მეექვსედი და მეხუთედი ტონებია – 30-40 ცენტი. საინტერესოა, რომ ტონალური მოდულაცია პრინციპულად სოლ ბგერიდან ხდება ერთი ტონით მაღლა. ეს შემთხვევითი არაა – ეს გახლავთ ტონალური მოდულაციის კლასიკური მაგალითი, რაც ლოგიკურია და მეცნიერული თვალსაზრისითაც უაღრესად საინტერესო. თუმცა ტონალური მოდულაციის სხვა გზაც არსებობს.

შესაძლოა, ამ ზემოთ მოყვანილ მსჯელობაში ზოგი რამ საკამათო იყოს. ამას დრო გამოაჩენს.

* * * * *

რა შეიძლება ითქვას ამ ორი სკოლის გალობის ესთეტიკურ მხარეზე? ძნელია გამოხატო ის ქება, რასაც ამ ორი სკოლის გალობა იმსახურებს:

გელათის გალობა – მრავალფეროვანი, სრულქმნილი, მუსიკალურად და სულიერად დატვირთული, დარდის განმქარვებელი, სასოების მომნიჭებელი, სიხარულის მომცველი, ღმრთის მადიდებელი, სარწმუნოებაში განმამტკიცებელი. აქ არის ხმათა მოძრაობის უიშვიათესი ფორმები. კარგად დააკვირდით 52-ე გვერდის ბოლო აკოლადას. ესაა ნამდვილი ქართული მუსიკა. ერთი შეხედვით რუსულს მოგაგონებს, მაგრამ აქ არის ქართული დაბალი ბანი, ანუ დვრინი, რომელზეც XIX საუკუნის ქართული პრესა წერს, რომ რუსებმა ჩვენგან წაიღესო. დააკვირდით 106-ე გვერდზე II აკოლადას, სადაც ერთგან 5 ხმა ჟღერს. ესაა, ძვირფასო მეგობრებო, ქართული ექვსხმიანობის ნიმუში, რომლის შესახებაც ნახსენებია იოანე ბატონიშვილის „კალმასობაში“. აქ, მართალია, ერთი ხმა აკლია, მაგრამ მისი პოვნა ძნელი არ უნდა იყოს. ექვსხმიანობას მიმართავდნენ განსაკუთრებით ნირვა-ლოცვის საზეიმო მომენტებში: „დიდება მაღალიანის“, „განიცადეს“ და მსგავს შემთხვევებში. ქართული საეკლესიო მრავალხმიანობა თავისი სააზროვნო კატეგორიით მყარად სამხმიანია. ეჭვგარეშეა, ექვსხმიანობა ძირითადად წარმოადგენდა ხმათა კვინტურ და ოქტავურ გაორმაგებებს, რომლის დროსაც შიგადაშიგ იქნებოდა გარკვეული მოძრაობები, რასაც ქორიდის პარტიტურაშიც ვხედავთ.

მაგ. №11 (იხ. ფ. ქორიდე, პარტიტურა №1, გვ. 153, I აკოლადა):

ახლა გთავაზობთ, თუ როგორ შეიძლება დაახლოებით ეჟღერა მეექვსე დამატებულ ხმას.
მაგ. №11 (დედანი იხ. წინამდებარე კრებულში, გვ. 106, II აკოლადა):

აიღეთ იოანე ოქროპირის ტროპარი. დაინტერესებულ მაგლობლებს შეუძლიათ შეადარონ ერთმანეთს სადა კილოს VIII ხმის რომელიმე ტროპარი ზემოთ აღნიშნულს და ნახონ, როგორი მუსიკალური ხორცშესხმა ხდება, თუ რა უნიკალურ გამშვენებით ფორმებს გვთავაზობენ ან განსვენებული მაგლობლები: ქართველი ღმრთივსულიერი და გენიალური მუსიკოსები. ღმერთმა დაუმკვიდროს ყველა მათგანს ცათა საუფეველი. განა ასეთი სრულყოფილება იოლადმიღწევადი იყო, მითუმეტეს საქართველოს ავბედითი ისტორიის მანძილზე?! რა ნაშრომი, რა ნაფიქრი, რა ნაღვანი! აი ვისზე უნდა იყოს სწორება! აი ვისით უნდა ამაყობდეს ჩვენი ერი!

შემოქმედის სკოლა – დინჯი, მოაზროვნე, ღრმად სულიერი, სრულქმნილი, უნიკალური. გელათი უფრო მრავალფეროვანია, მაგრამ სამაგიეროდ აქ ერთმანეთს ერწყმის არქაულობა და შედარებით ახალი სტილი, რაზეც ზემოთ ვისაუბრეთ. მოკლედ, რასაც სულიერი სიხარული ჰქვია, ესაა გელათისა და შემოქმედის გალობა.

დღეს კი უაღრესად აქტუალურია, უფრო მეტად მათი შესრულების ხარისხზე ვიზრუნოთ. მაგლობელი მრავალმხრივ უნდა იყოს შემკული – ნათელი გონებით, სუფთა გულითა და სულით, განსწავლულობით, სწორი საშემსრულებლო მანერით. ღმრთისმსახურების დროს ყველა ამ თვისებით უნდა იყოს იგი აღჭურვილი. გალობის დროს პირველ რიგში მან ლოცვის ტექსტი უნდა გაიაზროს, ანუ ილოცოს. კარგი მაგლობელი ნოტების მიღმაც უნდა იხედებოდეს. მას დაახლოებით უნდა შეეძლოს წარმოდგენა, თუ როგორი ღვთისმსახურება იქნებოდა ძველად საქართველოში. ცალი თვალით შეიჭვრიტოს და ყური დაუგდოს გელათისა და შემოქმედის ტაძრებში მდგომი ძველი ოსტატების გალობას და მათგან აიღოს მაგალითი იმისა, თუ ვითარ ჯერ არს ღმრთისმსახურება და როგორ შეშვენის ადამიანს გალობა, რომელსაც ღმერთი შეინირავს.

მალხაზ ერქვანიძე

INTRODUCTION

This chant collection, Vol. VI of the series *Kartuli Galoba* (Georgian Church Chant), contains a selection of *gamshvenebuli kilo* ('colorful mode') chant for the Liturgy of St. John of Chrysostom, and is compiled from the repertoires of the Gelati and Shemokmedi Monastery chant schools.¹ Part 1 represents chant from the Gelati Monastery tradition, and has been compiled from publications of Pilimon Koridze's chant transcriptions at the end of the 19th century.² Koridze worked with the singers Anton Dumbadze, Dimitri Chalaganidze, Ivliane Tsereteli, Razhden Khundadze, Melkisedek Nakashidze, and Nestor Kontridze, all of whom were considered expert chanters in their time. Part 2 represents chant from the Shemokmedi Monastery³ chant school tradition, as recorded by Artem Erkomaishvili and others.

The process of reconstructing the ancient Georgian chant tradition demands research in several important areas in order to facilitate a renewed performance practice of this important heritage. Several key areas will require special attention in order to accomplish this goal, including:

1. Restoration of Georgian chant melodies
2. Restoration of the correct chant intonation
3. Restoration of 'polyphonic consciousness;' i.e. the ability to think in three-part harmony
4. Restoration of Georgian modal theory and practice
5. Restoration of the Georgian tuning system
6. Compensating for missing repertoire in certain chant school traditions through comparative chant analysis and reconstruction

Three regional styles of church chant have been preserved through oral tradition and the preservation movement at the end of the 19th century. These include the Kartl-Kakhetian school in eastern Georgia, the Gelati Monastery school in west-central Georgia, and the Shemokmedi Monastery school in western Georgia.⁴ Several levels of chant complexity exist in each of these regions; for example, both *sada kilo* (plain mode) and *gamshvenebuli kilo* (colorful mode) chants have been preserved in the Kartl-Kakhetian region, while chants from the Gelati Monastery repertoire include examples of these two styles as well as an intermediate level called *namdvili kilo* (simple-true mode).⁵ Examples of these three styles are most plentiful in the repertoire from

1. For more information on Georgian chant, see the prefaces to Volumes II and IV of this series, translated by Maia Kachkachishvili and John A. Graham. All footnotes added by John A. Graham and approved by the author.

2. Pilimon Koridze (1835-1911), a famous opera singer, spent the last thirty years of his life transcribing nearly five thousand chants into western five-line staff notation. In order to save time, only the first voice melodies were transcribed for at least one thousand of these samples, as the second and third voice parts were considered to be implicit. Through comparative chant analysis, it has been possible to reconstruct many of these melodies in three voices.

3. The Shemokmedi Monastery is located in the coastal hills along the eastern Black Sea coast near the current Georgian-Turkish border, a location that made it vulnerable to repeated attack between the 16th-19th centuries. The Gelati Monastery lies less than a hundred kilometers inland, just outside the ancient city of Kutaisi.

4. This series, edited by Malkhaz Erkvanidze, includes chant from the Gelati Monastery (Volumes I, II, and IV; 2000-2006), and chant from the eastern Georgian Kartl-Kakhetian school (Vol III, 2004). The Shemokmedi Monastery chant school repertoire is represented in print through a finely presented volume of transcriptions from the Artem Erkomaishvili archive at the Tbilisi V. Sarajishvili State Conservatoire; see David Shugliashvili, *Kartuli Saeklesio Galoba, Shemokmedis Skola* ("Georgian Church Hymns, Shemokmedi School"), Published by the International Center for Georgian Folk Songs, and the Tbilisi V. Sarajishvili State Conservatoire, 2nd Edition, Tbilisi, 2006.

5. Georgian chant has three levels of difficulty: *Sada Kilo* (Plain Mode) chant is also referred to as 'Children's Mode' (*sabavshvo kilo*) and consists of the basic structure of the chant in three-part harmony without elaboration or ornamentation. *Namdvili Kilo* (Simple-True Mode) is a further development of *Sada Kilo* in which the original melody and harmonies are elaborated with rhythmic and harmonic devices largely through simple improvisations in the lower two voices. *Gamshvenebuli Kilo* (Colorful Mode) is the furthest development of chant elaboration, and is characterized by complex rhythmic and harmonic ornamentation in all three voices. *Gamshvenebuli Kilo* chant is highly variable according to the regional area from which it originates and has ornamental correlations with local folk music systems.

repertory from the Gelati Monastery, with comparatively fewer examples from the Kartl-Kakhetian region, and very few from the Shemokmedi Monastery school.⁶ Though similarities between these regional chant traditions is clearly evident, it will be more scientifically useful to study their differences in order to gain a clear understanding of their musical characteristics. This project will help us in a project to fill existing gaps in the chant repertory of each school by adapting liturgical texts to idiomatic musical material from each region.

The primary differences between the three chant-schools mentioned above pertain to specifications of rhythm, tempo, text setting, modulation technique, variety of *mukhli* (verse or phrase), relationships between the three voices, and ornamental techniques. In order to understand these differences, researchers must engage with all three surviving chant school styles and all three voice parts in each of the chant school repertoires. Taking into consideration these various differences, this volume contains seven chants from the Gelati Monastery chant repertory that have been adapted by the editor into the musical style of the Shemokmedi Monastery chant tradition. These seven chants are:

Mkholodshobili ('O Only Begotten Son'), p. 123

Movedit Taqvanis-Vstset ('O Come, Let us Worship' [Little Entrance Hymn]), p. 125

Tsmindao Ghmerto I ('Holy God' [Trisagion Hymn]), p. 126

Tsmindao Ghmerto II ('Holy God' [Trisagion Hymn]), p. 128

Romelni Kerubimta ('Let us who mystically represent' [Cherubic Hymn]), p. 131

Da Vitartsa Meupisa ('That we may raise), p. 134

Mamasa Da Dzesia ('To the Father and the Son'), p. 135

These chants fill an important gap in the liturgical repertory from the Shemokmedi Monastery, and have been adapted to the particular musical characteristics of this school through careful analysis of the Artem Erkomaishvili (published 2006)⁷ and Dimitri Patarava archival collections (published 2003).⁸

Determining the Modal System

The issue of reconstructing and understanding the original Georgian modes is of increasing interest to the field of Georgian folklore studies. During the preparation of this volume, we originally planned to include a recording of selected chants in Georgian tuning. In the end, however, we chose to include a compact disc that focuses on some of the tuning issues to be discussed here. Some current studies on this topic will hopefully lead to an increased awareness of the questions and issues surrounding Georgian tuning, and result in a thorough scientific analysis.

The Georgian tuning system is of key importance to the restoration and revival of the Georgian musical language. Likewise, we hope that future musicological analysis of Georgian chant will correct the oversights of the past and begin to address the issue of tuning, which is the basis for Georgian modal consciousness. It will be impossible to determine the correct intervals, scales, and harmonic structures of Georgian chant through an analysis of transcriptions in five-line

6. Figures for the exact number of extant chant transcriptions is not available, however, by rough estimates there are at least 6000 examples from the Gelati Monastery and 2500 from Eastern Georgia (Kartl-Kakhetian region), while only 200 from the distinctive Shemokmedi Monastery tradition survive. Through anecdotal reference it is known that a comparable number of chants existed in the Shemokmedi Monastery repertory; see Anzor Erkomaishvili, «Babua» (2006). An English translation of this anecdote exists in the liner notes to «Eleven Pearls», Davit Shugliashvili, released by the International Center for Georgian Folk Song (2004).

7. Artem Erkomaishvili (1887-1967), is recognized as the last master of the chant tradition that existed for centuries in this region. In 1966, ethnomusicologist Kakha Rosebashvili recorded him singing 100 chants at the Tbilisi State Conservatory in Tbilisi, using the available cassette tape recording technology to dub Erkomaishvili's voice over himself in all three voice parts. The entire collection from this archive has been transcribed and published by David Shugliashvili, see earlier citation.

8. *Kartuli Saeklesio da Salkhino Sagaloblebi* (Guruli Kilo), "Georgian Church and Feast Hymns (Gurian Mode)," as sung by Dimitri Patarava and recorded by Mamia Patarava. Edited by Malkhaz Ekvandize, Tbilisi, 2003.

notation alone, as this notational system presupposes a diatonic framework for understanding tuning according to a western tempered scale. Modal characterizations such as 'Dorian,' 'Phrygian,' and 'Mixolydian' have no meaning in the Georgian context, as these modes have associations with the tempered tuning system assumed by European, and more recently, Soviet musicology. In reality, the original tuning of the ancient Greek and medieval European modes cannot be proven, and remains as elusive as the medieval Georgian modes. This brings to mind a recent debate among scholars who wanted to critique the Georgian gospels based on a modern translation. Obviously, those who wish to comment must first learn ancient Georgian before they comment on the suitability of the Gospel as it exists in modern Georgian. Likewise with chant, it is important to discover as much as possible about the original 'language' of chant before presuming too much.

Since the late 1980s, I have been studying the Georgian tuning systems primarily through close listening of the earliest recordings available.⁹ These recordings are invaluable as documentary evidence of the highly skilled master-singers who participated in the active, living oral tradition at that time. My study of the tuning systems heard on these recordings, as recorded in the region of Guria (western Georgian) in the first decade of the 20th century, has led to the development of a theory of tuning called the "small perfect system." Because Georgian polyphony, especially church chant, is based on a system of parallel pure intervals, the tetra-chord became the primary method of division of the mode. This is the most important characteristic of the "small perfect system," which is made up of three tetra-chords. Other rules of this system require that the interval of a fifth never be reduced to a tri-tone; likewise the interval of a fourth should never be increased to a tri-tone.

Thus far, it is not possible to determine if Georgian traditional instruments played a role in defining the original tuning system, yet early indigenous instruments such as the *atdzali* (ten-stringed lute) and the *ebani* (harp) may have served such a function. The *chonguri* (four-string fretless lute) was mentioned in the writings of Prince Ioane Batonishvili (18th c.), and because the eastern Georgian *panduri* (three-string lute) is also sometimes called *chonguri* and possesses frets, it is possible that this instrument was used to train one's musical ear in Georgian tuning.¹⁰ At least, this is one theory. Georgian chanters singing a *capella*, however, were able to freely modulate between different modes, and to easily distinguish between modes using their own tuning system. This, as suggested above, is called modal consciousness. Arising from this idea, the intervals of the second, third, fourth, fifth, sixth, and seventh are found in three types within the span of the chord, while the octave remains a stable interval.¹¹ It is unfortunate that during the period 1960-1980, researchers neglected to ask the oldest master-singers if any traditional instruments had been used as a tuning reference for the singers. I am convinced that their answers would have proven extremely valuable. However, with God's help, anything is possible, and though we cannot recreate all of the musical traditions of our ancestors, the deciphering of the ancient Georgian neume notation will no doubt further reveal knowledge of the Georgian modal organization and tuning system.¹²

9. The English Gramophone Company opened a regional office in Tbilisi in 1902, and recorded thousands of folk songs until the beginning of World War I forced them to close down their operations. Copies of these recordings have been preserved in the British Museum, while other recordings from the period exist in archival collections in Berlin, Vienna, and Moscow. Theodore C. Levin and Anzor Erkomaishvili have been responsible for the recovery of some of these highly valuable archival materials, which were eventually produced into an album titled «Drinking Horns and Gramophones,» Traditional Crossroads, 2001.

10. Ioane Batonishvili was a Prince in Kartli, an Eastern Georgian region, and may have been referring to a fretted eastern Georgian instrument (*panduri*) instead of the unfretted lute instrument *chonguri*, typically associated with the western regions of Georgia. While a system of tuning wouldn't necessarily be fixed by an unfretted instrument, the theory insinuated here is that the placement of frets on the *panduri* would have required a fixed tuning system.

11. This passage is unclear, but it is possible that the author is indicating that the intervals of a second, third, fourth, etc. may occur in three different tunings in relation to the other voices, based on the location of the interval within a three-voiced chord and the location of that chord relative to the 'center' of the modal scale.

12. A unique system of neume notation was developed in Georgia in the 10th-11th centuries. Several manuscripts survive from this period, including a finely illustrated Tripologian compiled by Michael Modrekili in 988. The descriptive neumatic notation found in this and other works is so far undeciphered.

The concept expressed in zonal theory of acoustics,¹³ which posits that singers, intentionally or unintentionally, make tuning adjustments in the process of live performance (resulting in certain 'naturally occurring' tuning orders), is only partially applicable to Georgian music. Clearly, well-established tuning systems existed in Georgia and were passed down by master-singers, but among the average, untrained singers, this was not an exact science. For example, it is known that many singers learned to chant at locations outside of Georgia (i.e. Palestine, Mount Athos, etc.), and naturally, it was not possible for the majority of average singers to undertake the lengthy apprenticeship expected of elite chanters. Consequently, in our modern efforts to study and revive the ancient tuning system, it is important to be selective in choosing our source materials, as many recordings may be interesting to study in terms of the zonal theory but do not reflect the highest art of our forebears. Though it is likely that the amateur singers also sang in the Georgian tuning system, for scientific purposes it is best to focus on the most credible sources. Thankfully, a few such recordings (of known master-singers) have survived into the 21st century.

Artem Erkomaishvili was a professional chanter and singer from Guria, who studied with the known master-chanter Melkisedek Nakashidze.¹⁴ The 100 chants that were recorded late in his life (1966) are therefore reliable exemplars of the tuning system native to his home region of Guria. Several other recordings corroborate the Gurian tuning system recorded by Erkomaishvili, including 11 chants recorded in the 1940s by Varlam Simonishvili, Dimitri Patarava and Artem Erkomaishvili, and recordings from the early 1900s. These recordings represent the Shemokmedi Monastery chant school tradition.¹⁵ In short, it is clear that the master-singers sang in particular tuning systems, and it is imperative that we understand their knowledge.

There are six tonal centers in the Georgian "small perfect system": F, G, A, B, C#, and D#. Tonal modulations between these 'central' pitches occur through step-wise motion, with most modulations moving in an upwards series, though descending modulations also occur. The top-voice chant melody part always initiates the modulation, and is followed by the lower two voice parts. In the attached musical examples we have transposed all of the chants into a single key for convenience (*fa* = F). For reference, see the attached compact disc recording where pitches are divided into pitch classes according to this theory of the Georgian scale; Note: western notation used in this volume represents the western diatonic scale, which does not accurately reflect the proposed Georgian tuning system.

13. One reference to this theory exists here: Bielawski, Ludwik. *Strefowa teoria czasu i jej znaczenie dla antropologii muzycznej*, ('Zonal Theory of Time and its Significance for Musical Anthropology'). Krakow: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1976.

14. Melchisedek Nakashidze (1858-1934) was an important figure in the preservation movement of Georgian chant. As a young man, he studied on Mount Athos, Greece, with Benedicte Barkalaia (1834-1911) and later with the master-chanter Anton Dumbadze (1824-1907). He was influential among the nationalist intelligentsia in Tbilisi, and convinced central figure Pilimon Koridze (1835-1911) to begin the important work of transcribing Georgian chants into western standard five-line staff notation. According to an unpublished written account by Ekvtime Kereselidze, c.1940, concerning the first collaborative transcription session in 1884, Nakashidze's choir began the session by singing *Shen, Romelman Gananatle*, one of the most ornamental chants in their repertoire. Koridze listened in amazement, and then exclaimed something to the effect of, 'Fantastic! But we'll need to start with something a little simpler and a little slower than this one!' Steeped in the operatic sounds of 19th century Italy and Russia, no doubt Koridze was unprepared for the festive and virtuosic improvisational flourishes of Nakashidze's choir members singing three-part harmony in a non-tempered tuning system. Besides working with Koridze in Tbilisi, Nakashidze had a positive influence on the enthusiastic members of the "Cabinet Brotherhood," a group of amateur tradesmen (including Maxime Sharadze and Ekvtime Kereselidze) who were involved in the nationalist press of Ilia Chavchavadze's *Iberia* newspaper (c. 1885-1905), and were central figures in publishing Koridze's transcriptions and financially supporting the entire chant preservation movement.

15. The recording that accompanies this volume contains original tracks from the Erkomaishvili archival collection (Tbilisi Conservatoire, 1966), as well as several computer-generated renderings of these tracks representing the author's interpretation of the Erkomaishvili tuning system. See tuning diagram at the end of this volume.

One of the characteristics of the tonal mode based on *fa* is the primary tetra-chord that descends from F to C. Similarly, the tonal mode based on *sol* will contain a fundamental tetra-chord descending from G to D. Modulations from these tonal centers may occur stepwise, for example a chant may modulate from *fa* to *sol* or vice versa. Or a chant may modulate down from *fa* to *mi bemol* (Eb), etc. It is not necessary for a chant to begin or end on the tonal center of the mode, it is simply implied by the pitches in the given voice parts and their intervallic relationships.

This theory of mode contrasts with the western conception of major and minor modes in that modal awareness is not based on having an absolute pitch that determines the key, but rather a certain freedom whereby pitch is not absolutely fixed relative to the modal center.¹⁶ Depending on how complicated the chant variation is, there may be several modulations within one chant. For example, in *Romelni Kerubimta* (p. 247 and p. 249; Georgian Church Chant vol.I) the *sada kilo* (plain mode) variation is sung in the same mode for the duration of the chant, while the *namdvili kilo* (simple-true mode) modulates between two modes, and the *gamshvenebuli kilo* (colorful mode) modulates between three or more modes. From this example, it is possible to observe that the old master chanters comprehended modal consciousness and sang freely within its structures.¹⁷ Modal consciousness is extremely difficult to resurrect among modern singers because of the influence of western-tuning systems that are heard in every aspect of sound production in modern society. Whereas it was not so difficult for our ancestors to learn the western scalar and tuning system, it is very difficult for our young singers today to hear and understand the sound systems of our forebears.

In terms of the pedagogy of the modal system, it is understood that the primary voice was taught first, followed by the lower voices in relation to the top-voice melody. The earlier pedagogy taught how to integrate or improvise the lower two voices with the top voice melody according to strict rules of harmonic movement and ornamentation. In order to avoid confusion with the names of the voice-parts in folk music: i.e. the designation of first or second voices by the terms *modzakhili* (one who tells) or *mtqmeli* (one who calls), or the highest voice as *krimanchuli* or *gamkivani* (which designate specific stylizations such as regional yodeling techniques), the three voice parts in chant are simply termed *pirveli*, *meore*, and *bani* (first, second, and bass).¹⁸

Our main goal thus far has been to move towards a closer understanding of the Georgian modal system as inherited through the earliest recordings of the last master-chanters, and with God's help, this will become ever clearer. Through analysis of the Erkomaishvili archival recordings, we are able to offer the first results of this research on the Georgian tuning system; the accompanying compact disc recording replays several chant samples with computer-adjusted pitch parameters.¹⁹ These parameters are as follows: in the descending

16. Further clarification on this important point could not be obtained in time for publication, however, it is possible that the author is referring to the process observed in extant recordings whereby the entire pitch center of a piece may move away from the original «key» or pitch center. This «drift», which in this editor's view was intentional on the part of the singers, is distinct from the familiar process of modulation initiated by pitch borrowing from the future key.

17. Because Georgian chant was largely an oral tradition, the ability to modulate depended on the skill of chanters to follow the lead of the first-voice. Therefore it is understandable that in the basic levels of chant pedagogy (*sada kilo*), modulations were avoided. However, the *possibility* to modulate is always implicit, as demonstrated by the treatment of the same chant when sung in the highly ornamental *gamshvenebuli kilo*.

18. Ioane Petritsi, 11th century philosopher and theologian, named the three voices in Georgian music: *mzakhr*, meaning 'to call', first voice; *zhir*, meaning 'second' (in Mingrelian dialect), second voice; *bam*, possible ancestor to current 'ban' which means bass, third voice (*ertbamad* in Mingrelian dialect means to collect, to blend, to remain together).

19. On the compact disc, one may hear three recordings of each song: 1) the scale; 2) the Erkomaishvili archival recording; and 3) the tuning-modified computer version of the chant.

tetra-chord from F, the pitch Eb will sound slightly higher, whereas D will sound slightly lower, and in this case, C will be a perfect fourth below F. In addition, Bb will be high, and A will be low (relative to the tempered scale). In the tonal mode based on *sol* (G), these intervallic relationships are duplicated so that the descending tetra-chord reveals a perfect fourth between G and D, with slightly lowered and raised E and F pitches, respectively. To approximate the tonal mode based on F in western notation, we have used two flats (appearing as a mixolydian scale).

As mentioned, western notation can only approximate the true Georgian tuning system, but a substitute notational system does not yet exist that can more accurately represent Georgian music. This is one reason that we have included the theoretical audio track, so that experts and enthusiasts can follow what we are proposing. Some type of modulation occurs in most Georgian chants, and these modulations are signified where appropriate with an increase in either sharps or flats. For example, in the chant, *Ghirs Ars* (It is Meet [Hymn to the Mother of God], p. 15 [romeli gverdi? Romeli prazi? -measure?]), the modal shift from *fa* to *sol* (up 200 cents) has been notated as moving from a key with two flats to a key with zero flats.²⁰ Following a modulation, all intervals must be calibrated against the new tonal center, which results in slight variations of pitch (for example, the former pitch *mi* will not equal the pitch *mi* in the new mode). The only pitch that will have the same tuning in both modal scales in this example is *sol*, the pitch in the *fa* tonal center that became the new tonal center. As a result, individual pitches such as *mi* will not have the same absolute pitch value (in cents) between the two modal centers.²¹ Each pitch in the *fa* modal scale will have a discrepancy of between 40-66 cents in the *sol* modal scale.²² In principle, it is interesting to note that the tonal modulation from *sol* back to *fa* must yield a higher absolute pitch value for *fa* than before the modulation. Further research will confirm or disprove this hypothesis.

The chants represented in this volume are the product of two unique monastery schools of Georgian chant and evoke spiritual qualities worthy of the highest praise. In our estimation, chant from the Gelati Monastery strengthens our faith through a varied, holistic, musically and spiritually edifying, joyful glorification of God.

Equally worthy, chant from the Shemokmedi Monastery represents a dignified, contemplative, deeply spiritual, and holistic approach. While the repertory of chant from the Gelati Monastery may be more diverse, chant from the Shemokmedi Monastery tradition demonstrates a unique synthesis of archaic and recent styles of ornamentation.

Today, it is extremely important to become the stewards of our liturgical chant once again. In order to ensure enduring quality and accuracy, our chanters must approach their work with sincerity in their hearts and souls, a bright and keen mind, knowledge of chant, and attention to the accuracy of performance practice. But most importantly, the dutiful chanter must cultivate the ability to comprehend the meaning and significance of the prayer texts in order to look beyond the music notation. In this way, the diligent chanter will have the possibility to imagine the mysterious nature of the Divine Liturgy as it existed for the old masters in the Gelati and Shemokmedi monasteries, and to follow their example of truthful chanting which truly befits a sacrifice to the Lord.

Malkhaz Erkvanidze

20. Presumably, a mode on the tonal center *fa* is notated approximately as a mixolydian scale beginning on F due to the natural seventh degree of the scale, or second degree of the descending tetra-chord from F. By modulating to *sol*, or G mixolydian, the two flats in the F mixolydian key signature are dropped.

21. See diagram, p. 155.

22. For more information on the theory of tuning using the unit of cents, see Alexander J. Ellis and Alfred J. Hipkins, "Tonometrical Observations on Some Existing Non-Harmonic Musical Scales," *Proceedings of the Royal Society of London*, Vol. 37, (1884), pp. 368-385.

რეცენზია

ქართული ხალხური შემოქმედება და კერძოდ ქართული მართლმადიდებლური საეკლესიო გალობა გამშვენებული ოაზისივით ავტონომიურია მსოფლიო ხელოვნების მრავალსახეობაში.

ეს უნიკალობა ერთის მხრივ ერის ბედნიერებაა, ხოლო მეორეს მხრივ იგი დიდ სირთულეებს ქმნის მეცნიერული კვლევის სფეროში.

მუსიკის თეორიულ მეცნიერებაში დაგროვილი უდიდესი მიღწევები ევროპაში, რუსეთში და სხვა მაღალი კულტურისა და განვითარების ქვეყნებში პირდაპირ ვერ გამოიყენება (გადმოიტანება) ქართული ფენომენის მახასიათებელთა კვლევისათვის. უფრო მეტიც, ზოგიერთი "დოგმატი" პირიქით, ართულებს ქართულ თვითმყოფადობის კვლევას. ასეთია კილოთა ტრადიციულად მიღებული სტრუქტურული რიგები, სანოტო ფიქსაციის კლასიკური წესი, ჰარმონიულ ფუნქციათა ინტერპრეტაცია და სხვა.

საქართველოს მძიმე ისტორიულმა წარსულმა ზოგიერთი ეროვნული თავისებურება მხოლოდ ვირტუალურ დონეზე მითივით შემოგვინახა, ზოგის ფიქსაციაც ჯერჯერობით სრულად ვერ მოხერხდა, ზოგიც მესხიერების სიღრმით ფენებში ღვივის და მას წარმოჩენა სჭირდება.

ამიტომაც არის, რომ ქართული მართლმადიდებლური გალობა თავის აღორძინების ეტაპებს პროცესუალურად ნელა გადის.

დღეს ძნელი წარმოსადგენია, რომ კვლევის რომელიმე მეცნიერული მეთოდით სრულად წარმოჩინდეს სამგალობლო ხელოვნების თუნდაც რომელიმე სრულყოფილი ასპექტი. ამავე დროს თითოეული ეტაპი კვლევისა არის გასაოცრად მნიშვნელოვანი არა მარტო ეროვნული, არამედ მსოფლიო ხელოვნების ესთეტიკური რაობის გაგებისთვისაც.

სასიხარულოა, რომ მალხაზ ერქვანიძემ სწორედ ორი შესანიშნავი მოღვაწისა და მგალობლის (ფილიმონ ქორიძე, არტემ ერქომაიშვილი) მიერ ფიქსირებულ მაგალითებზე ააგო კრებული და მუსიკალური რედაქციაც თავისივე ინტერპრეტაციით წარმართა.

ბუნებრივია, რომ კვლევის დღევანდელი ეტაპი კიდევ უფრო გაემიჯნებოდა ადრე უფრო მიღებულ ევროპულ საერთაშორისო სტანდარტებს და მეტი მცდელობა იქნებოდა ბგერათა იმ მახასიათებლების დადგენისა, რომელიც ქართული მუსიკალური აზროვნების ვიბრაციულ ველში დაიბადა.

თვით კრებულის ავტორი მოკრძალებით წერს:

"შესაძლოა ამ ზემოთ მოყვანილ მსჯელობაში ზოგი რამ საკამათო იყოს, ამას დრო გამოაჩენს". . . ჩვენ კი დავუმატებდით, რომ მთავარი მის შრომაში "საკამათო" კი არ არის, არამედ მის მიერვე არჩეული კვლევის სწორი გზაა, ანუ მთავარი "თავგზიანობაშია". მართალია გზა კი ყოველთვის იპოვის თავის ჭეშმარიტ გამგრძელებელს, რაც ესოდენ სჭირდება ქართულ კულტურას.

აღნიშნული გამოცემა წარმოადგენს პირველ საინტერესო და შედეგიან მცდელობას აღდგეს ის კილო-ჰარმონიული ინტონირება, რაც საუკუნეების განმავლობაში ახასიათებდა ქართულ ღმრთისმსახურებას და ზოგადად ქართულ სასიმღერო ხელოვნებას. კვლევის ეს მეთოდი უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგან იგი ქართული ტრადიციული მუსიკით დაინტერესებულებს სამომავლოდ მაღალ პერსპექტივებს უსახავს.

ვფიქრობ მალხაზ ერქვანიძის მიერ მომზადებული და რედაქტირებული წიგნი ის სამადლობელია, რომელიც ახალმა თაობამ უნდა გადაუხადოს დიდებულ პიროვნებებს: ფილიმონ ქორიძესა და არტემ ერქომაიშვილს, რომლებმაც შემოგვინახეს ჩვენი სულიერი ისტორიის დიდებული ფურცლები და რომლებიც თვითონ ცხოვრობდნენ ამ უკვდავ ჰანგთა სამყაროში.

კომპოზიტორი, თეორიტიკოსი,
საინჟინრო აკადემიის აკადემიკოსი,
ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსი,
ვიცე პრეზიდენტი,
აკადემია "ნოოსფეროს" აკადემიკოსი,
ვიცე პრეზიდენტი

ნოდარ მამისაშვილი

Review

Like a blooming oasis, Georgian folk art in general and Georgian Orthodox Church singing in particular stand-alone among the vast variety of world art forms.

On the one hand such uniqueness is a blessing for the nation. On the other, however, it creates baffling complexities in its scientific research.

It is impossible to use the achievements of scientific research in the field of music theory, which over the years have accumulated in Europe, Russia and other high cultured countries, to understand the Georgian musical phenomenon. More importantly, some of the "tenets" of formal music theory -- such as the traditionally accepted modes and intonational structures, classical notation, interpretations of harmonic function and others -- complicate the research Georgians undertake on their musical heritage.

Georgia's troubled historical past has preserved parts of the national heritage as myths on a purely virtual level, some of which have not yet been fully realized while others keep smoldering somewhere in deep layers of the national memory and need resurfacing.

This in fact explains the slow process in the revival of Georgian orthodox chant.

Today, it is hard to imagine that any of the existing current scientific methods are adequate to describe fully and substantially the aspects of Georgian orthodox church singing. At the same time, each stage of scientific research is of utmost importance for a deeper understanding of the aesthetic essence not only of the national art but also of the world art in general.

It is very gratifying that, as a young scientist, Malkhaz Erkvanidze has built his research upon examples provided by luminaries of Georgian folk singing (P. Koridze and A. Erkomaishvili), and has built the musical manuscript of this book upon his interpretations.

It is obvious that his current research contradicts the earlier accepted European international standards and that more efforts are needed to define those characteristics of sounds that were born from the Georgian sonic experience.

As the author of the book humbly points out: "it is quite possible that some of the points in my reasoning may raise an argument. Time will show. . . What I on my part would stress, however, is that the essence of his work is not just useful in 'opening a discussion,' but also in showing the right path for the research. The right path will always find its true followers... of whom the Georgian culture is in such a dire need."

I am confident that the book prepared and edited by Malkhaz Erkvanidze represents a homage, which for the younger generation would be comparable to the great personalities of Georgia's past, like Pilimon Koridze and Artem Erkomaishvili, who have preserved superlative chapters of our spiritual past and who themselves lived in the world of these immortal sounds.

Nodar Mamisashvili

Composer, Theorist,

Member of the Engineering Academy,

Member of the National Academy

რეცენზია

ქართული ტრადიციული გალობა, ისევე როგორც ხალხური სიმღერა უნიკალური მოვლენაა მსოფლიო მუსიკის საგანძურში. იგი საუკუნეების მანძილზე თაობიდან თაობას ძირითადად ზეპირად გადაეცემოდა.

XX საუკუნეში, კომუნისტური მმართველობის პერიოდში, ეკლესია-მონასტრებში აღარ ისმოდა ქართული გალობა. იგი პრაქტიკულად აიკრძალა და მისი შესრულების ტრადიცია დავიწყებას მიეცა. ხოლო საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ნელ-ნელა დაიწყო პროცესი ქართული გალობის აღორძინებისა.

მე ცნობილი მაგალობლის არტემ ერქომაიშვილის ოჯახში გავიზარდე და კარგად მახსოვს შემოქმედის სკოლის უკანასკნელი წარმომადგენლების: დიმიტრი პატარავას, ვარლამ სიმონიშვილის და არტემ ერქომაიშვილის გალობა ჩვენს ოჯახში.

1949 წელს ცნობილმა ფოლკლორისტმა ვლადიმერ ახოზაძემ მათგან თერთმეტი ძლისპირი ჩაიწერა. მე, მაშინ ძალზედ პატარას, წილად მხვდა ბედნიერება ამ ჩანერაზე ბაბუა არტემს ვხვდებოდი.

1950 წელს ვარლამ სიმონიშვილი გარდაიცვალა, 1954 წელს კი დიმიტრი პატარავა და დარჩა არტემ ერქომაიშვილი ეულად, რომელმაც 2000-ზე მეტი საგალობელი იცოდა. იმ დროს შემოქმედის სკოლის მაგალობელთაგან მის გარდა უკვე ცოცხალი აღარავინ იყო.

არტემ ერქომაიშვილს, ისევე როგორც მისი თაობის სხვა მაგალობლებს, თანამედროვე გაგებით პროფესიული მუსიკალური განათლება არ მიუღიათ. სამაგიეროდ ისინი იყვნენ ძველი ქართული პროფესიული (სამგალობლო) სკოლის წარმომადგენლები, რომლებიც გალობის დროს იყენებდნენ ხელით ნაწერ ნიშნებს - ე.წ. ნევმებს. ეს ნიშნები გალობის შესასწავლად ან გასასწავლად გამოიყენებოდა და მაგალობელს ხმის აღმავალ თუ დაღმავალ მოძრაობაზე, ან მის ერთ სიმაღლეზე გაჩერებასა და გაგარჯიშებაზე მიანიშნებდნენ. კარგად მახსოვს ბაბუა არტემი გახუნიებული რვეულიდან ამ ნიშნებით როგორ იხსენებდა ძველ საგალობლებს.

მოგვიანებით, უკვე კონსერვატორიის სტუდენტი, მისგან ნოტებზე ვიწერდი სიმღერებსა და საგალობლებს. ტემპერირებულ წყობაში მათი დაფიქსირება გარკვეულ სიძნელეებთან იყო დაკავშირებული. ხშირად ამა თუ იმ ბგერას შესაბამისად მაღლა ან დაბლა აღვნიშნავდით ისრით. ამ მეთოდმა საბოლოოდ ვერ გაამართლა, რადგან არტემი გამეორებისას ან სხვა ვარიანტს მღეროდა, ან სხვა სიმაღლეზე ინტონირებდა. მე მივხვდი, რომ მისი თაობისათვის დამახასიათებელი ძველი კილო-ჰარმონიული ინტონირება ვერ იგუებდა ევროპაში გაბატონებულ მაჟორ-მინორულ კილოებს, თუმცა ხუთხაზიან სანოტო სისტემაზე საგალობლების დაფიქსირება ერთადერთი გზა იყო გალობის გადასარჩენად. და მაინც, საგალობლების ამ სისტემაზე ჩანერა პირობითია. მე ვუთხარი ამის შესახებ ბაბუა არტემს. საპასუხოდ მან გაიხსენა ერთი ამბავი. როდესაც გიგო ერქომაიშვილის გუნდი სგასტროლოდ იმყოფებოდა იმჟამინდელ ლენინგრადში, სპეციალისტებს გასჩენიათ იდეა გურული სიმღერების ნოტებზე გადატანისა, მაგრამ, დიდი წვალების მიუხედავად, ვერავის მოუხერხებია ამის გაკეთება.

თავის დროზე ქართული ხალხური სიმღერების სანოტო ფიქსაციის პროცესში წარმოქმნილ უხერხულობებზე მიუთითებდნენ ან განსვენებული ფოლკლორისტები: შალვა ასლანიშვილი, გრიგოლ ჩხიკვაძე, ვლადიმერ ახოზაძე, მინდია ჟორდანიას. ხოლო კუკური ჭოხონელიძემ ამის შესახებ საინტერესო წერილიც კი გამოაქვეყნა.

დღეს ახალგაზრდობა, რომელსაც მიღებული აქვს მუსიკალური განათლება, უსმენს ძველ ფონოჩანაწერებს და ცდილობს მიბაძოს მაშინდელ მაგალობელ-მომღერლებს, მაგრამ ჯერჯერობით ამას ვერ ახერხებენ, რადგან დაკარგულია ტრადიციული საგალობლებისთვის დამახასიათებელი ბგერათა წყობა და ინტონირების ძველებური წესი.

ამჟამად ქართული მართლმადიდებლური ტრადიციული გალობა თანდათან იბრუნებს თავის ჩვეულ ადგილს ეკლესიაში და ამავე დროს განსაკუთრებული მოთხოვნილებით დგება დღის წესრიგში საკითხი ქართული ბგერათწყობების დადგენისა და სიმღერა-გალობის ზუსტი სანოტო ფიქსაციისა. ეს პრობლემა დიდი ხანია აწუხებს ჩვენს ფოლკლორისტიკას, რათა მოიძებნოს ისეთი ხერხი, რომელიც გააიოლებდა სიმღერა-გალობის ზუსტ სანოტო ჩანერას.

მაღხაზ ერქვანიძის სასახლოდ უნდა ითქვას, რომ იგი სერიოზულად მოეკიდა ამ საქმეს. 1980-იანი წლებიდან, ჯერ კიდევ სრულიად ახალგაზრდა, შეუდგა ქართული ტრადიციული გალობის შესწავლას, აღდგენასა და ეკლესიაში დამკვიდრებას. XIX საუკუნის ხელნაწერების საფუძველზე მან, დიდი შრომის ფასად, საგალობლების არაერთი ტომი გამოაქვეყნა. ქართული საეკლესიო გალობის V ტომი გახლავთ ავტორის ცდა აღადგინოს ძველი კილო-ჰარმონიული ინტონირება. -"ორიგინალური ქართული ბგერათწყობა ქართული კილოს სანწყისი და ფუძეა"- წერს ავტორი. იგი გაბედულად შეუდგა ამ საკითხის კვლევას და მნიშვნელოვანი ნაბიჯებიც გადადგა, თანაც კვლევის ევროპული სტანდარტები უარყო და საკუთარ მეთოდს იყენებს.

ჩვენ არ შეუდგებით ამ ნიგნის განხილვას, ვიტყვით მხოლოდ, რომ საქმე ადგილიდან დაიძრა და სერიოზული განაცხადი გაკეთდა. მაღხაზ ერქვანიძის ეს ნაშრომი სანწყისი ეტაპია იმ დიდი საქმისა, რომელმაც უნდა აღადგინოს, შემოიღოს და დაამკვიდროს ქართული ტრადიციული საგალობლებისთვის დამახასიათებელი ძველი ქართული ბგერათწყობა და კილოური აზროვნება.

ამ საკითხს სპეციალისტები დეტალურად შეისწავლიან, ყოველივეს გააანალიზებენ, იმსჯელებენ, იკამათებენ და გარკვეულ დასკვნამდე მივლენ. ეს ბუნებრივი პროცესია, რადგან ასეთ კამათსა და მსჯელობას ხშირად ჭეშმარიტებისკენ მივყავართ.

ანზორ ერქომაიშვილი

Review

The Georgian traditional chanting, as well as Georgian folk songs, is the unique phenomenon in the world musical treasury. During the centuries, it was mostly passed on verbally from generation to generation.

In the beginning of the 20th century, during the communist government, the Georgian chanting was not heard in churches and monasteries. In fact, it was prohibited and the tradition of its performance had been forgotten. The process of the revival of the Georgian chanting commenced slowly only after the dissolution of the Soviet Union.

I was brought up in the family of the well-known chanter Artem Erkomaishvili and can clearly remember the chanting of Dimitri Patarava, Varlam Simonishvili and Artem Erkomaishvili, the last representatives of the Shemokmedi School, in our family.

In 1949 the famous folklorist Vladimer Akhobadze recorded eleven theme songs from them. At that time, I was rather young and was honoured to accompany my grandfather during this recording.

Varlam Simonishvili died in 1950, Dimitri Patarava passed away in 1954 and Artem Erkomaishvili was left alone. He knew more than two thousand chants, whereas not a single chanter of Shemokmedi School was alive except him.

Neither Artem Erkomaishvili nor other chanters of his generation had the professional musical education. Instead, they were the representatives of the ancient Georgian professional (chanting) school and during chanting they used hand-written signs - so called "nevms". The mentioned signs were used for studying or recalling the chanting and pointed to the upward or downward motion, the pause on the same pitch and practice of the chanter's voice. I can remember very well my grandfather Artem recalling the old chants from the faded notebook.

Later, being the student of the Conservatory, I recorded songs and chants in the form the musical notation from him. Recording thereof in the tempered order was connected with certain difficulties. Often we would note specific sounds with up or down arrows, respectively. However, this method was not successful, since while repeating the song, Artem used to sing another version or intoned at the different pitch. I understood that the old mode-harmonious intonation would not be adjusted to European major and minor modes. Although, recording of the chants on the five-line notation system was the only way to save the chanting and I told Artem about this.

The decedent folklorists Shalva Aslanishvili, Grigol Chkhikvadze, Vladimer Akhobadze, Mindia Zhordania pointed out the difficulties during recording the songs as musical notations. Kukuri Chokhanelidze even published an interesting article with regards to the aforementioned.

Today, the young people with the musical education listen to the old phono-recordings and try to imitate the singers and chanters of old times. Nevertheless, they have not achieved success yet, since the tune system and the old intonation rules, characteristic to the traditional chants, had been lost.

Nowadays, the Georgian traditional orthodox chanting is returning its place in the church. At the same time, the issue of determining the Georgian tune system and precise recording of songs and chants in the form of the musical notation is extremely significant. Our study of folklore is trying to arrive at the solution of the problem and to discover the means, which would facilitate the exact recording of the songs and chants in the form of musical notation.

To the tribute of Malkhaz Erkvanidze it should be noted that he approached this issue with great responsibility. Since 1980s, as a rather young man, he commenced the study, revival and establishment of the Georgian traditional chanting in the church. On the basis of restoration of the manuscripts dating back to the 19th century and as a result of hard work, he published several volumes of chants. Volume V of "Georgian Chanting" is the author's attempt to restore the ancient Georgian mode-harmonious tone. According to the author, "The original Georgian tune system is the origin and the root of the Georgian mode". He has boldly started the research of this issue and has already made significant steps. It is noteworthy that he rejected the European standards of research and applies his own method.

It is not our aim to analyze this Book, though we should admit that the ice has begun to break and the serious declaration has been made. This work of Malkhaz Erkvanidze is the initial stage of the great accomplishment, which shall serve to restore, introduce and establish the old Georgian tune system characteristic to the Georgian traditional chants as well as the ancient mode thinking.

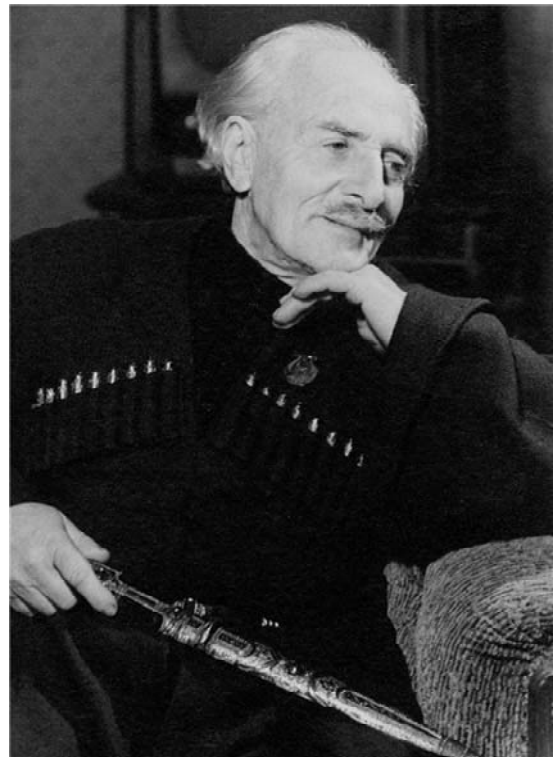
The experts will study, analyze, discuss and dispute this issue to arrive to a certain conclusion. This is the natural process, since such disputes and discussions often lead us to the truth.

Anzor Erkomaishvili

Artistic Director of International Centre for Georgian Folk Song

ფილიმონ კორიძე

არტემ ერქომაიშვილი

ქართული ანბანის საერთაშორისო ტრანსკრიფცია

International transcription of the Georgian alphabet

A simple guide to pronunciation of Georgian words

Not all Georgian sounds can be adequately explained or represented by European languages, but here is some guidance.

a - simple "a" as in "are"

b - simple "b" as in "big"

g - simple "g" as in "good"

d - simple "d" as in "day"

e - as in "at"

v - as in "visa"

z - as in "zoo"

t - as in "tea"

i - as in "England"

k - as in Spanish "Yo te keiro"

l - as in "left"

m - as in "me"

n - as in "no"

o - as in "always"

p' - as in French "petit"

zh - as "J" in French "Je t'aime"

r - as in "ring"

s - as in "stop"

t' - as in the French "tete"

u - as in "ull"

p - as in "painting"

q - as in "Queen" or "Kate"

gh - as "R" in French "Paris"

q' - Impossible to give parallels to any of the

European languages. Press the back of the tongue to the posterior wall of the pharynx and pronounce "K". Something like "K" as in German "Kirsten" but more glotalised.

sh - as in "show"

ch - as in "child"

ts - as in the end of "cats"

dz - as in the end of "beds"

ts' - a bit like the end of "tents" with a small explosion between the tongue and the upper teeth at the end on the 's' so without the release of breath (non aspirated)

ch' - this is very difficult to explain with European parallels. In English the sound "ch" would normally release air but this is glottal stopped the sound being trapped between the a closed larynx and the tongue so that air squeezes out making a little explosion.

kh - as in "J. S. Bach"

j - as in "John"

h - as in "Helen"

ქართული სკოლა

ის პოლა

Eis pollá

♩ = 73

1

ის პო - ლა ე - ტი, დე სპო

is p'o - la e - t'i, de sp'o

ტა.

ტა.

t'a.

ღირს არს ჭეშმარიტად (სამღვდელთმთავრო)

It is very meet and right (for Archbishops)

♩ = 73

2

ღირს არს ჭე - შმა - რი - ტად, რა - თა

ghirs ars ch'eshma - ri - t'ad, ra - ta

შენელებით

გა - დი - დებ - დეთ შენ, ღმრთის - მშო

ga - di - deb - det shen, ghmrtis - msho

ბე - - - ლო, რო - მე - ლი მა - რა - დის სა - ნა - ტრელ
 be - - - lo, ro - me - li ma - ra - dis sa - na - t'rel

შენელებით

ი - ქმენ, ყოვ - ლად უ - ბი - წოდ
 i - qmen, q'ov - lad u - bi - ts'od

და დე - დად ღმრთი - სა ჩვე - ნი - სა;
 da de - dad ghmrti - sa chve - ni - sa;

უ - პა - ტი - ოს - ნეს - სა ქე - რუ -
 u - p'a - t'i - os - nes - sa qe - ru -

ბიმ - თა - სა და აღ - მა - ტე - ბით
 bim - ta - sa da agh - ma - t'e - bit

უ - ზე - შთა - ეს - სა სე - რა - ბიმ - თა - სა,

უ - ზე - შთა - ეს - სა სე - რა - ბიმ - თა - სა,

u - ze - shta - es - sa se - ra - bim - ta - sa,

გა - ნუ-ხრწნე - ლად მშო - - -

გა - ნუ-ხრწნე - ლად მშო - - -

ga - nu-khrts'ne - lad msho - - -

ბელ - სა სი - ტყვი - სა ღმრთი - სა - სა, მხო - ლო -

ბელ - სა სი - ტყვი - სა ღმრთი - სა - სა, მხო - ლო -

bel - sa si - t'q'vi - sa ghmrti - sa - sa, mkho - lo -

სა ღმრთის - მშო - ბელ - სა

სა ღმრთის - მშო - ბელ - სა

sa ghmrtis - msho - bel - sa

გა - ლო - ბით გა - დი - დე - ბდეთ.

გა - ლო - ბით გა - დი - დე - ბდეთ.

ga - lo - bit ga - di - de - bdet.

ტონ დესპოტინ

Ton despotin

♩ = 73

ნართქმით

3

ტონ დე - სპო - ტინ კე არქიერეა იმონ, კირიე, ფილატე,

ტონ დე - სპო - ტინ კე არქიერეა იმონ, კირიე, ფილატე,

t'on de - sp'o - t'in ke arqierea imon, kirie, pilat'e,

ზომით

ის პოლა ეტი, დესპოტა; ისპოლა ეტი, დესპოტა; ის პო - ლა

ის პოლა ეტი, დესპოტა; ისპოლა ეტი, დესპოტა; ის პო - ლა

is p'ola et'i, desp'ot'a; isp'ola et'i, desp'ot'a is p'o - la

ე - ტი, დეს - პო -

ე - ტი, დეს - პო -

e - t'i, des - p'o -

ტა.

ტა.

t'a.

ულხინე *

Ulkhine

♩ = 73

4

ულ - ხი - - - - -
ულ - ხი - - - - -
ul - khi - - - - -

შენელებით
- - - - -
- - - - -
- - - - -

ნე - - - - -
ნე - - - - -
i - - - - - ne - e - - - -

ე, - - - - -
ე, - - - - -
e, - - - - -

ულ - ხი - - - - -
ულ - ხი - - - - -
ul - khi - - - - -

* "ულხინე" ჭრელი გალობაა.

First system of a musical score in 8/8 time, key of D major. It features three staves: two treble clefs and one bass clef. The melody is primarily in the upper staves, with a vocal line in the top treble and a piano accompaniment in the bottom bass. The lyrics "ne" are written below the bottom staff. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and slurs.

6g - - - - - v v v v v

ne - - - - -

Second system of the musical score. It continues the melody and accompaniment from the first system. The lyrics "e," are written below the bottom staff. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and slurs.

ე, - - - - -

e, - - - - -

Third system of the musical score. It continues the melody and accompaniment. The lyrics "ულ - ხი - ნე" are written below the bottom staff. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and slurs.

ულ - ხი - ნე - - - - -

ულ - ხი - ნე - - - - -

ul - khi - ne - - - - -

Fourth system of the musical score. It continues the melody and accompaniment. The lyrics "e" are written below the bottom staff. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and slurs.

e - - - - -

e - - - - -

Fifth system of the musical score. It continues the melody and accompaniment. The lyrics "e" are written below the bottom staff. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and slurs.

ე - - - - -

ე - - - - -

e - - - - -

First system of musical notation, measures 1-2. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The time signature is 8/8. The notation includes treble and bass staves with various musical symbols such as notes, rests, and slurs. There are also some markings below the staves, including 'e' and 'v'.

Second system of musical notation, measures 3-4. The notation continues with treble and bass staves. Measure 4 features a triplet of eighth notes in the treble staff. Below the staves, there are markings including 'e'.

Third system of musical notation, measures 5-6. The notation continues with treble and bass staves. Measure 6 features a triplet of eighth notes in the treble staff. Below the staves, there are markings including 'e'.

Fourth system of musical notation, measures 7-8. The notation continues with treble and bass staves. Measure 8 features a triplet of eighth notes in the treble staff. Below the staves, there are markings including 'e'.

Fifth system of musical notation, measures 9-10. The notation continues with treble and bass staves. Measure 10 features a triplet of eighth notes in the treble staff. Below the staves, there are markings including 'e'.

იხარებს სული შენი

Rejoices thy soul

♩ = 61

5

ი - ხა - რებს სუ - ლი შე - ნი უ - ფლი - სა მი - ერ,

ი - ხა - რებს სუ - ლი შე - ნი უ - ფლი - სა მი - ერ,

i - kha - rebs su - li she - ni u - pli - sa mi - er,

რო - მელ - მან შთა - გა - ცვა შენ სა - მო - სე - ლი

რო - მელ - მან შთა - გა - ცვა შენ სა - მო - სე - ლი

ro - mel - man shta - ga - tsva shen sa - mo - se - li

ცხო - ვრე - ბი - სა და კვარ - თი სი - ხა - რუ - ლი - სა

ცხო - ვრე - ბი - სა და კვარ - თი სი - ხა - რუ - ლი - სა

tskho - vre - bi - sa da kvar - ti si - kha - ru - li - sa

შე - გმო - სა შენ და ვი - თარ - ცა სი - ძე - სა,

შე - გმო - სა შენ და ვი - თარ - ცა სი - ძე - სა,

she - gmo - sa shen da vi - tar - tsa si - dze - sa,

და - გა - დგა გვირ - გვი - ნი და ვი - თარ სდა - ლი,

და - გა - დგა გვირ - გვი - ნი და ვი - თარ სდა - ლი,

da - ga - dga gvir - gvi - ni da vi - tar sdza - li,

სა - მკა - უ - ლით შე - გა - მკო.
 სა - მკა - უ - ლით შე - გა - მკო.
 sa - mka - u - lit she - ga - mko.

მარ - ჯვე - ნე შე - ნი, უ - ფა - ლო, დი -
 მარ - ჯვე - ნე შე - ნი, უ - ფა - ლო, დი -
 mar - jve - ne she - ni, u - pa - lo, di -

დე - ბულ არს ძა - ლი - თა ა შე - ნი - თა.
 დე - ბულ არს ძა - ლი - თა ა შე - ნი - თა.
 de - bul ars dza - li - ta - a she - ni - ta.

მარ - ჯვე - ნე - მან შენ - მან მოსრ - ნა მტერ - ნი.
 მარ - ჯვე - ნე - მან შენ - მან მოსრ - ნა მტერ - ნი.
 mar - jve - ne - man shen - man mosr - na mt'er - ni.

კურ - თხე - ულ არს ღმერ - თი, რო - მელ - მან
 კურ - თხე - ულ არს ღმერ - თი, რო - მელ - მან
 kur - tkhe - ul ars ghmer - ti, ro - mel - man

მოს - ცა მა - დლი მღვდელთ - მთა - ვარ - თა
 მოს - ცა მა - დლი მღვდელთ - მთა - ვარ - თა
 mos - tsa ma - dli mghvdelt - mta - var - ta

მი - - - - -
 მი - - - - -
 mi - - - - - i - - - - -

- - - - - ის - - - - - თა და სი -
 - - - - - ის - - - - - თა და სი -
 - - - - - is - - - - - ta da si -

მარ - თლი - - - - - სა და გი - ძლო - დეს
 მარ - თლი - - - - - სა და გი - ძლო - დეს
 mar - tli - - - - - sa da gi - dzgho - des

სა - კვირ - ვე - ლად მარ - ჯვე - ნე შე - - - - - ნი.
 სა - კვირ - ვე - ლად მარ - ჯვე - ნე შე - - - - - ნი.
 sa - kvir - ve - lad mar - jve - ne she - - - - - ni.

მღვდელთა ხარ ბრწყინვალე *

Mghvdelt'a khar brt'sq'invale

♩ = 49

6

მღვდელ - თა ხარ ბრწყი - ნ-ვა - ლე -

მღვდელ - თა ხარ ბრწყი - ნ-ვა - ლე -

mghvdel - ta khar brts'q'i - n - va - le -

მღვდელ - თა ხარ ბრწყი - ნ - ვა - ლე -

მღვდელ - თა ხარ ბრწყი - ნ - ვა - ლე -

mghvdel - ta khar brts'q'i - n - va - le -

* "მღვდელთა ხარ ბრწყინვალე" ჭრელი გალობა.

Meeting of the Bishop

First system of a musical score. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. There are lyrics below the staves, including the letter 'e'.

Second system of the musical score. It continues the melody and accompaniment from the first system. The key signature remains two flats. There are lyrics below the staves, including the letter 'e'.

Third system of the musical score. The key signature changes to one sharp (F#). The melody and accompaniment continue. There are lyrics in Georgian and Latin script below the staves: "ბრწყი - ნ - ვა" and "brts'q'i - n - va".

Fourth system of the musical score. The key signature changes to two sharps (F# and C#). The melody and accompaniment continue. There are lyrics in Georgian and Latin script below the staves: "ა" and "le".

Fifth system of the musical score. The key signature remains two sharps. The melody and accompaniment continue. There are lyrics in Georgian and Latin script below the staves: "შენელებით" and "e".

ამინ

Amen

♩ = 89

7

a - - - - - min.

ამინ.

ამინ.

ამინ

Amen

♩ = 89

8

a - - - - - min.

ამინ.

ამინ.

დიდი კვერეხი

The Great Litany

♩ = 89

9

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

10

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

11

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
 u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

12

შენ, უ - ფა - ლო.
 shen, u - pa - lo.

13

ა - მინ.
 a - min.

აკურთხევს სული ჩემი

Bless the Lord, O my soul

♩ = 89

წართქმით

14

აკურთხევს სული ჩემი უფალსა და ყოველი გონება ჩემი სახელსა წმიდასა
 akurtkhevs sulī chemi upalsa da q'oveli goneba chemi sakhelsa ts'midasā

ზომით

მის - სა. კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო.
 mis - sa. kur - tkhe - ul khar shen, u - pa - lo.

მცირე კვერექსი The Little Litany

♩ = 89

15

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

16

შენ, უ - ფა - ლო.
shen, u - pa - lo.

17

ა - - - მინ.
a - - - min.

მხოლოდ-შობილი O, Only-begotten Son

♩ = 63

წართქმით

18

მხო - ლოდ - შო - ბი - ლი ძე და სიტყვა ღმრთისა უკვდავი არსება, თავს იდვა ჩვენი-
mkho - lod - sho - bi - li dze da sit'q'va ghmrtisa ukvdavi arseba, tavs idva chveni-

ზომით

სა ცხო - ვრე - ბი - სა - თვის, ხორც - ნი შე - ი - სხნა
sa tskho - vre - bi - sa - tvis, khorts - ni she - i - skhna

ნართქმით

ნართქმით

სულისაგან წმიდისა და მარია - მის-გან ქალ - წუ - ლი - სა,
 სულისაგან წმიდისა და მარია - მის-გან ქალ - წუ - ლი - სა,
 sulisagan ts'midisa da maria - mis-gan qal - ts'u - li - sa,

უ - ქცე - ვე - ლად გან - კა - ცნა და ჯვარს ე - ცვა
 უ - ქცე - ვე - ლად გან - კა - ცნა და ჯვარს ე - ცვა
 u - qtse - ve - lad gan - ka - tsna da jvars e - tsva

ქრი - სტე, ღმერ - თი ჩვე - ნი,
 ქრი - სტე, ღმერ - თი ჩვე - ნი,
 qri - st'e, ghmer - ti chve - ni,

სიკვ-დი-ლი-თა სიკვ - დი - ლი და - თრგუ - ნა და ერ - თი
 სიკვ-დი-ლი-თა სიკვ - დი - ლი და - თრგუ - ნა და ერ - თი
 sikv - di - li - ta sikv - di - li da - trgu - na da er - ti

წმი - დი - სა სა - მე - ბი - სა თა - ნა დი - დე - ბულ არს,
 წმი - დი - სა სა - მე - ბი - სა თა - ნა დი - დე - ბულ არს,
 ts'mi - di - sa sa - me - bi - sa ta - na di - de - bul ars,

მა - მი - სა და ყოვ-ლად წმი-დი - სა სუ - ლი - სა,

მა - მი - სა და ყოვ-ლად წმი-დი - სა სუ - ლი - სა,

ma - mi - sa da q'ov - lad ts'mi - di - sa su - li - sa,

შენელებით

გვა-ცხოვ - ნენ ჩვენ.

გვა-ცხოვ - ნენ ჩვენ.

gva - tskhov - nen chven.

მცირე კვერექსი The Little Litany

♩ = 73

19

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

20

შენ, უ - ფა - ლო.

შენ, უ - ფა - ლო.

shen, u - pa - lo.

21

ა - - - - - მინ.

ა - - - - - მინ.

a - - - - - min.

სასუფეველსა შენსა

In thy Kingdom

♩ = 79

22

სა - სუ - ფე - ველ - სა შენ - სა მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა -

სა - სუ - ფე - ველ - სა შენ - სა მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა -

sa - su - pe - vel - sa shen - sa mo - mi - khse - nen chven, u - pa -

ლო, ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

ლო, ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

lo, o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

ა) I

ნე - ტარ იყვ-ნენ გლა-ხაკ - ნი სუ - ლი - თა, რა - მე - თუ მა - თი არს სა - სუ - ფე - ვე -

ნე - ტარ იყვ-ნენ გლა-ხაკ - ნი სუ - ლი - თა, რა - მე - თუ მა - თი არს სა - სუ - ფე - ვე -

ne - t'ar iq'v-nen gla-khak - ni su - li - ta, ra - me - tu ma - ti ars sa - su - pe - ve -

ლი ცა - თა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,

ლი ცა - თა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,

li tsa - ta. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

ბ) II

ნე - ტარ იყვ - ნენ მგლო - ვა - რე - ნი გუ - ლი - თა, რა - მე - თუ
 ნე - ტარ იყვ - ნენ მგლო - ვა - რე - ნი გუ - ლი - თა, რა - მე - თუ
 ne - t'ar iq'v - nen mglo - va - re - ni gu - li - ta, ra - me - tu

ი - გი - ნი ნუ - გე - ში - ნის - ცე - მულ იქმნ - ნენ.
 ი - გი - ნი ნუ - გე - ში - ნის - ცე - მულ იქმნ - ნენ.
 i - gi - ni nu - ge - shi - nis - tse - mul iqmn - nen.

მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

გ) III

ნე - ტარ იყვ - ნენ მშვიდ - ნი, რა - მე - თუ მათ და - იმ - კვიდ - რონ ქვე -
 ნე - ტარ იყვ - ნენ მშვიდ - ნი, რა - მე - თუ მათ და - იმ - კვიდ - რონ ქვე -
 ne - t'ar iq'v - nen mshvid - ni, ra - me - tu mat da - im - kvld - ron qve -

ყა - ნა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 ყა - ნა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 q'a - na. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

დ) IV

ნე - ტარ - იყვ - ნენ, რო - მელ - თა ჰში - ო - დის და სწყუ - რო - დის სი - მარ - თლი - სა - თვის, რა - მე - თუ
 ნე - ტარ - იყვ - ნენ, რო - მელ - თა ჰში - ო - დის და სწყუ - რო - დის სი - მარ - თლი - სა - თვის, რა - მე - თუ
 ne - t'ar - iq'v - nen, ro - mel - ta hshi - o - dis da sts'q'u - ro - dis si - mar - tli - sa - tvis, ra - me - tu

ი - გი - ნი გან - ძღენ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ,
 ი - გი - ნი გან - ძღენ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ,
 i - gi - ni gan - dzghen. mo - mi - khse - nen chven,

უ - ფა - ლო, ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 უ - ფა - ლო, ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 u - pa - lo, o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

ე) V

ნე - ტარ იყვ-ნენ მო-წყა-ლე - ნი, რა - მე - თუ ი - გი - ნი შე - ი - წყალ -
 ნე - ტარ იყვ-ნენ მო-წყა-ლე - ნი, რა - მე - თუ ი - გი - ნი შე - ი - წყალ -
 ne - t'ar iq'v-nen mo-ts'q'a-le - ni, ra - me - tu i - gi - ni she - i - ts'q'al -

ნენ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 ნენ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 nen. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო-ხვი-დე სუ-ფე - ვი-თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო-ხვი-დე სუ-ფე - ვი-თა შე - ნი - თა.
 o - des mo-khvi-de su-pe - vi - ta she - ni - ta.

ვ) VI

ნე - ტარ იყვ-ნენ წმი-და - ნი გუ-ლი - თა, რა - მე - თუ მათ ღმერ-თი ი -
 ნე - ტარ იყვ-ნენ წმი-და - ნი გუ-ლი - თა, რა - მე - თუ მათ ღმერ-თი ი -
 ne - t'ar iq'v-nen ts'mi-da - ni gu - li - ta, ra - me - tu mat ghmer - ti i -

ხი - ლონ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 ხი - ლონ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 khi - lon. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

ზ) VII

ნე - ტარ იყვ - ნენ მშვი - დო - ბის მყო - ფელ - ნი, რა - მე - თუ ი - გი - ნი ძედ ღმრთი - სად

ნე - ტარ იყვ - ნენ მშვი - დო - ბის მყო - ფელ - ნი, რა - მე - თუ ი - გი - ნი ძედ ღმრთი - სად

ne - t'ar iq'v - nen mshvi - do - bis mq'o - pel - ni, ra - me - tu i - gi - ni dzed ghmrti - sad

ი - წო - დნენ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,

ი - წო - დნენ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,

i - ts'o - dnen. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

ზ) VIII

ნე - ტარ იყვ - ნენ დევ - ნულ - ნი სი - მარ - თლი - სა - თვის, რა - მე - თუ მა - თი არს სა - სუ -

ნე - ტარ იყვ - ნენ დევ - ნულ - ნი სი - მარ - თლი - სა - თვის, რა - მე - თუ მა - თი არს სა - სუ -

ne - t'ar iq'v - nen dev - nul - ni si - mar - tli - sa - tvis, ra - me - tu ma - ti ars sa - su -

ფე - ვე - ლი ცა - თა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 ფე - ვე - ლი ცა - თა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 pe - ve - li tsa - ta. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

თ) IX

ნე - ტარ იყვ - ნეთ თქვენ, რა - ჟამს გყვე - დრი - დენ და გდევ - ნი - დენ,
 ნე - ტარ იყვ - ნეთ თქვენ, რა - ჟამს გყვე - დრი - დენ და გდევ - ნი - დენ,
 ne - t'ar iq'v - net tqven, ra - zhams gq've - dri - den da gdev - ni - den,

და თქვან ყო - ვე - ლი სი - ტყვა ბო - რო - ტი თქვენ-და მო-მართ სი - ცრუ - ვით
 და თქვან ყო - ვე - ლი სი - ტყვა ბო - რო - ტი თქვენ-და მო-მართ სი - ცრუ - ვით
 da tqvan q'o - ve - li si - t'q'va bo - ro - ti tqven-da mo-mart si - tsru - vit

ჩემ - თვის. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 ჩემ - თვის. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 chem - tvis. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

ი) X

გი - ხა - რო - დენ და მხი - ა - რულ ი - ყვე - ნით, რა - მე - თუ სა - სყი - დე - ლი თქვე - ნი დიდ

გი - ხა - რო - დენ და მხი - ა - რულ ი - ყვე - ნით, რა - მე - თუ სა - სყი - დე - ლი თქვე - ნი დიდ

gi - kha - ro - den da mkhi - a - rul i - q've - nit, ra - me - tu sa - sq'i - de - li tqve - ni did

არს ცა - თა ში - ნა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,

არს ცა - თა ში - ნა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,

ars tsa - ta shi - na. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.

o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

ია) XI

დი - დე - ბა მა - მა - სა და ძე - სა და წმი - და - სა სულ - სა.

დი - დე - ბა მა - მა - სა და ძე - სა და წმი - და - სა სულ - სა.

di - de - ba ma - ma - sa da dze - sa da ts'mi - da - sa sul - sa.

მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო-ხვი-დე სუ-ფე - ვი-თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო-ხვი-დე სუ-ფე - ვი-თა შე - ნი - თა.
 o - des mo-khvi-de su-pe - vi-ta she-ni - ta.

იბ) XII

ან და მა - რა - დის და უ - კუ - ნი-თი უ - კუ - ნი - სამ - დე,
 ან და მა - რა - დის და უ - კუ - ნი-თი უ - კუ - ნი - სამ - დე,
 ats' da ma - ra - dis da u - ku - ni - ti u - ku - ni - sam - de,

ა - მინ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 ა - მინ. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო,
 a - min. mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo,

ო - დეს მო-ხვი-დე სუ-ფე - ვი-თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო-ხვი-დე სუ-ფე - ვი-თა შე - ნი - თა.
 o - des mo-khvi-de su-pe - vi-ta she-ni - ta.

იგ) XIII

მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო, ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე -
 მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, უ - ფა - ლო, ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე -
 mo - mi - khse - nen chven, u - pa - lo, o - des mo - khvi - de su - pe -

იდ) XIV

ვი - თა შე - ნი - თა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, მე - უ - ფე - ო,
 ვი - თა შე - ნი - თა. მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, მე - უ - ფე - ო,
 vi - ta she - ni - ta. mo - mi - khse - nen chven, me - u - pe - o,
 ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

იე) XV

ნელა
 მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, წმი - და - ო,
 მო - მი - ხსე - ნენ ჩვენ, წმი - და - ო,
 mo - mi - khse - nen chven, ts'mi - da - o,
 შენელებით
 ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 ო - დეს მო - ხვი - დე სუ - ფე - ვი - თა შე - ნი - თა.
 o - des mo - khvi - de su - pe - vi - ta she - ni - ta.

უფალო, შეგვიწყალებნ

Lord, have mercy

♩ = 63

23

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ

O come, let us worship

♩ = 57

24

მო - ვე - დით, თა -

mo - ve - dit, ta -

ყვა - ნის -

q'va - nis -

ვსცეთ და შე -

vstset da she -

უზ - რ - დეთ ქრი - სტე -
 uz - r - det qri - st'e -

- - - სა; გვა - ცხო - ვ - ნენ ჩვე - ნ, ძე -
 - - - sa; gva - tskho - v - nen chve - n, dze -

ო ღმრთი - სა - ა -
 o ghmrti - sa - a -

კვირას

ა - ღდგო - მი - ლო მკვდრე - თით,
 a - ghgdo - mi - lo mkvdre - tit,

სადაც დღეს

წმი - და - თა შო - რის სა - კვირ - ვე - ლო,
 ts'mi - da - ta sho - ris sa - kvir - ve - lo,

მგა-ლო - ბე - ლ - ნი შე - ნ - ნი,
 მგა-ლო - ბე - ლ - ნი შე - ნ - ნი,
 mga - lo - be - l - ni she - n - ni, შენელებით

ა - - - ლი - ლუ - უ - ი - - ა.
 ა - - - ლი - ლუ - უ - ი - - ა.
 a - - - li - lu - u - i - - a.

მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ

O come, let us worship

♩ = 33

25

მო - ვე - დით, თა - ყვა - ნის -
 მო - ვე - დით, თა - ყვა - ნის -
 mo - ve - dit, ta - q'va - nis -

ვსცეთ და შე - უვრ - დეთ
 ვსცეთ და შე - უვრ - დეთ
 vstset da she - uvr - det

ქრი - სტე - - - სა; გვა - ცხოვ-ნენ
 ქრი - სტე - - - სა; გვა - ცხოვ-ნენ
 qri - st'e - - - sa; gva - tskhov-nen

ჩვენ, ძე - ო ღმრთი - სა - ო,
 chven, dze - o ghmrti - sa - o,

კვირას

ა - ღდგო - მი - ლო მკვდრე - თით,
 a - ghdgo - mi - lo mkvdre - tit,

სადაც დღეს

წმი-და-თა შო-რის სა - კვირ - ვე - ლო,
 ts'mi-da-ta sho-ris sa - kvir - ve - lo,

მგა - ლო - ბელ - ნი შენ - ნი,
 mga - lo - bel - ni shen - ni,

შენელებით

ა - ლი - ლუ - უ - ი - ა.
 a - li - lu - u - i - a.

ის პოლა

Eis pollá

♩ = 63

26

ის პო - ლა ე - - - ტი,
 ის პო - ლა ე - - - ტი,
 is p'o - la e - - - t'i,

დე - სპო - - - - ტა.
 დე - სპო - - - - ტა.
 de - sp'o - - - - t'a.

ის პო - ლა ე - - - ტი, დე - - -
 ის პო - ლა ე - - - ტი, დე - - -
 is p'o - la e - - - t'i, de - - -

სპო - - - -
 სპო - - - -
 sp'o - - - -

შენელებით
 ტა.
 ტა.
 o - - - - t'a.

მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ

O come, let us worship

♩ = 43

27

მო - ვე - დით, თა - ყვა - ნის - ვსცეთ და შე -
 მო - ვე - დით, თა - ყვა - ნის - ვსცეთ და შე -
 mo - ve - dit, ta - q'va - nis - vstset da she -

უვრ - დეთ ქრი - სტე - სა; გვა - ცხოვ-ნენ ჩვენ, ძე -
 უვრ - დეთ ქრი - სტე - სა; გვა - ცხოვ-ნენ ჩვენ, ძე -
 uvr - det qri - st'e - sa; gva - tskhov-nen chven, dze -

კვირას

ო ღმრთი - სა - ო, ა - ღდგო -
 ო ღმრთი - სა - ო, ა - ღდგო -
 o ghmrty - sa - o, a - ghdggo -

სადაც დღეს

მი - ლო მკვდრე - თით, წმი-და-თა შო-რის სა -
 მი - ლო მკვდრე - თით, წმი-და-თა შო-რის სა -
 mi - lo mkvdre - ts'mi-da - ta sho - ris sa -

კვირ - ვე - ლო, მგა - ლო - ბელ - ნი
 კვირ - ვე - ლო, მგა - ლო - ბელ - ნი
 kvir - ve - lo, mga - lo - bel - ni

შენელებით

შე - ნი, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 შე - ნი, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 she - n - ni, a - li - lu - i - a.

მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ
 O come, let us worship

♩ = 57

28

მო - ვე - დით, თა - ყვა - ნის - ვსცეთ
 მო - ვე - დით, თა - ყვა - ნის - ვსცეთ
 mo - ve - dit, ta - q'va - nis - vstset

და შე - უვრ - დეთ ქრი - სტე -
 და შე - უვრ - დეთ ქრი - სტე -
 da she - uvr - det qri - st'e -

სა; გვა - ცხოვ - ნენ ჩვენ, ძე - ო
 სა; გვა - ცხოვ - ნენ ჩვენ, ძე - ო
 sa; gva - tskhov - nen chven, dze - o

კვირას

ღმრთი - სა - ო, ა - ღდგო -
 ღმრთი - სა - ო, ა - ღდგო -
 ghmrty - sa - o, a - ghgdgo -

მი - ლო მკვდრე - თით,
 მი - ლო მკვდრე - თით,
 mi - lo mkvdre - tit,

სადაც დღეს

წმი-და-თა შო-რის სა-კვირ-ვე-ლო,
 წმი-და-თა შო-რის სა-კვირ-ვე-ლო,
 ts'mi-da-ta sho-ris sa-kvir-ve-lo,

მგა-ლო - ბელ - ნი შენ - ნი,
 მგა-ლო - ბელ - ნი შენ - ნი,
 mga-lo - bel - ni shen - ni,

ა - ლი-ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 ა - ლი-ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 a - li-lu - i - a, a - li - lu - i - a.

უფალო, აცხოვნენ

O Lord, save

29

უფალო, აცხოვნენ კეთილმსახურნი და ისმი-ნე ჩვე - ნი.
 უფალო, აცხოვნენ კეთილმსახურნი და ისმი-ნე ჩვე - ნი.
 upalo, atskhovnen ketilmsakhurni da ismi-ne chve - ni.

* ქორიძის ტექსტში ორი "ალილუია" წერია. აქაც და შემდგომშიც, სადაც საგალობლის სიტყვიერი ტექსტის ესა თუ ის მონაკვეთი მეორდება, მივდევთ დედნისეულ ვერსიას.

მრავალწამიერ

Many Years (Mravaljamier)

♩=77

30

მრავალ-წა - მი - ერ, მრავალ-წა - მი-ერ, მრავალ - წა - მი - ერ.

mra - val - zha - mi - er, mra - val - zha - mi - er, mra - val - zha - mi - er.

მრავალწამიერ

Many Years (Mravaljamier)

♩=77

31

მრავალ-წა-მი - ერ, მრავალ-წა-მი - ერ, მრავალ - წა - მი - ერ.

mra - val - zha - mi - er, mra - val - zha - mi - er, mra - val - zha - mi - er.

მრავალწამიერ

Many Years (Mravaljamier)

♩=77

32

მრავალ-წა-მი-ერ, მრავალ-წა - მი - ერ, მრავალ - წა - მი - ერ.

mra - val - zha - mi - er, mra - val - zha - mi - er, mra - val - zha - mi - er.

ამინ

Amen

♩=89

33

ა - - - - - მინ.

a - - - - - min.

წმიდაო ღმერთო (სამღვდელთმთავრო) *

O, Holy God (for Archbishops)

♩ = 63

34

წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -
წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -
ts'mi - n - da - o ghmer - to, ts'mi - n -
და - ო ძლი - ე - რო, წმი - ნ -
და - ო ძლი - ე - რო, წმი - ნ -
da - o dzli - e - ro, ts'mi - n -
და - ო უ - კვ - და ო, შე -
და - ო უ - კვ - და ო, შე -
da - o u - kv - da o, she -
წარტემით
გვი - წყა - ლენ ჩვენ. წმი - და - ო ღმერ - თო,
გვი - წყა - ლენ ჩვენ. წმი - და - ო ღმერ - თო,
gvi - ts'q'a - len chven. ts'mi - da - o ghmer - to,
წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვიწყალებ ჩვენ. დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა
წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვიწყალებ ჩვენ. დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა
ts'midao dzliereo, ts'midao ukvdao, shegvits'q'alen chven. dideba mamasa da dzesa da ts'midasa sulsa

* მარტო სამი კაცისთვის

ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ა - მინ. წმი-და - ო უკვ-და - ო, შე-გვი-წყა-ლენ ჩვენ.
 ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ა - მინ. წმი-და - ო უკვ-და - ო, შე-გვი-წყა-ლენ ჩვენ.
 ats' da maradis da ukuniti ukunisamde, a - min. ts'mi-da - o ukv-da - o, she-gvi-ts'q'a-len chven.

ზომით *

ძალ - თა წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო,
 ძალ - თა წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო,
 dzal - ta ts'mi n - da - o ghmer - to,

წმი - ნ - და - ო ძლი - ე - რო,
 წმი - ნ - და - ო ძლი - ე - რო,
 ts'mi n - da - o dzli - e - ro,

წმი - ნ - და - ო უ - კვ-და -
 წმი - ნ - და - ო უ - კვ-და -
 ts'mi n - da - o u - kv-da

შენელებით

ო, შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 ო, შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 o, she - gvi - ts'q'a - len chven.

* დედანში ასეა, იხ. აგრეთვე გვ. 44, II აკოლადა.

წმიდაო ღმერთო

O, Holy God

♩ = 61

35

წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -
წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -
ts'mi - n - da - o ghmer - to, ts'mi - n -

და - ო ძლი - ე - რო, წმი - ნ -
და - ო ძლი - ე - რო, წმი - ნ -
da - o dzli - e - ro, ts'mi - n -

და - ო უ - - - კვ - და -
და - ო უ - - - კვ - და -
da - o u - - - kv - da -

ო, შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
ო, შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
o, she - gvi - ts'q'a - len chven.

წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო,
წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო,
ts'mi - n - da - o ghmer - to,

წმი - და - ო ძლი - ე - რო,
წმი - და - ო ძლი - ე - რო,
ts'mi - n - da o dzli - e - ro,

წმი - და - ო უ - კვ -
წმი - და - ო უ - კვ -
ts'mi - n - da o u - kv -

და - ო, შე - გვი წყა - ლენ ჩვენ.
და - ო, შე - გვი წყა - ლენ ჩვენ.
da - o, she - gvi ts'q'a - len chven.

წარტყმით

წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
ts'mi - da - o ghmer - to, ts'midao dzliero, ts'midao ukvdao, shegvi - ts'q'a - len chven.

დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა - მდე, ა - მინ.
დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა - მდე, ა - მინ.
dideba mamasa da dzesa da ts'midasa sulsats' da maradis da ukuniti ukunisa - mde, a - min.

ზომით

ნმი-და-ო უკვ-და-ო, შე-გვი-წყა-ლენ ჩვენ. ნმი - ნ - და - ო

ts'mi-da - o ukv - da - o, she - gvi - ts'q'a - len chven. ts'mi - n - da - o

ღმერ - თო, ნმი - ნ - და - ო ძლი - ე - რო,

ghmer - to, ts'mi - n - da - o dzli - e - ro,

ნმი - ნ - და - ო უ - კვ - და - ო,

ts'mi - n - da - o u - kv - da - o,

შენელებით

შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.

she - gvi - ts'q'a - len chven.

წმიდაო ღმერთო

O, Holy God

ნმი - ნ - და - ო ღმერ - თო,

ts'mi - n - da - o ghmer - to,

ნმი - ნ - და - ო ძლი - ე - რო, ნმი - ნ -
 ნმი - ნ - და - ო ძლი - ე - რო, ნმი - ნ -
 ts'mi - n - da - o dzli - e - ro, ts'mi - n -

და - ო უ - - - კვ - და - ო
 და - ო უ - - - კვ - და - ო
 da - o u - - - kv - da - o

შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 she - gvi - ts'q'a - len chven.

წართქმით

ნმი - და - ო ღმერ - თო, ნმი - და - ო ძლი - ე - რო, ნმი - და - ო უკვ - და - ო,
 ნმი - და - ო ღმერ - თო, ნმი - და - ო ძლი - ე - რო, ნმი - და - ო უკვ - და - ო,
 ts'mi - da - o ghmer - to, ts'mi - da - o dzli - e - ro, ts'mi - da - o ukv - da - o,

შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ. დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა
 შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ. დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა
 she - gvi - ts'q'a - len chven. dideba mamasa da dzesa da ts'midasas sulas

ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ა - მინ. წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ა - მინ. წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 ats' da maradis da ukuniti ukunisamde, a - min. ts'midao ukvdao, shegvi - ts'q'a - len chven.

ზომით

ძალ - თა წმი - - - ნ - და - - - ო ღმერ - თო,
 ძალ - თა წმი - - - ნ - და - - - ო ღმერ - თო,
 dzal - ta ts'mi - - - n - da - - - o ghmer - to,

წმი - - - ნ - და - - - ო ძლი - ე - რო,
 წმი - - - ნ - და - - - ო ძლი - ე - რო,
 ts'mi - - - n - da - - - o dzli - e - ro,

წმი - - - ნ - და - - - ო უ - - - კვ -
 წმი - - - ნ - და - - - ო უ - - - კვ -
 ts'mi - - - n - da - - - o u - - - kv -

შენელებით

და - ო, შე - გვი წყა - - - ლენ ჩვენ.
 და - ო, შე - გვი წყა - - - ლენ ჩვენ.
 da - o, she - gvi - - - ts'q'a - - - len chven.

ადდგომის წარდგომა ხმა 3

The Gradual of the Sunday in tone VI

♩ = 71

წართქმით

37

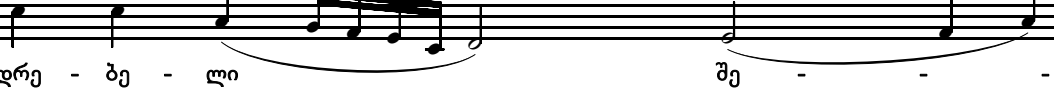
აცხოვნე, უფალო, ერი შე - ნი და აკურთხე სამკვი -

აცხოვნე, უფალო, ერი შე - ნი და აკურთხე სამკვი -

atskhovne, upalo, eri she - ni da akurtkhe samkvi -

ဇယား

მონოქორი

დრე - ბე - ლი შე - - - ნი.

დრე - ბე - ლი შე - - - ნი.

dre - be - li she - - - ni.

აღილუია
Alleluia

♩ = 73

38

The musical score is written for three staves (Soprano, Alto, and Bass) in 3/4 time. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are in Georgian and English. The Georgian lyrics are: ა - ლი - ლუ. The English lyrics are: a - li - lu. The melody is simple and repetitive, with the same notes used for each word in both languages.

ა - ლი - ლუ

a - li - lu

The musical score is for a piece in 3/4 time, indicated by the '3' over the '4' in the time signature. It consists of three staves. The top staff is for a vocal line, the middle for another vocal line, and the bottom for a piano accompaniment. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics 'I - a.' are written below the staves, with hyphens indicating syllables spread across measures. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a more active bass line in the left hand.

წმიდაო ღმერთო

O, Holy God

♩=67

39

წმი - და - ო ღმერ - თო, წმი - და - ო ძლი - ე - რო,
წმი - და - ო ღმერ - თო, წმი - და - ო ძლი - ე - რო,
ts'mi - da - o ghmer - to, ts'mi - da - o dzli - e - ro,

წმი - და - ო უკვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
წმი - და - ო უკვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ლენ ჩვენ.
ts'mi - da - o ukv - da - o, she - gvi - ts'q'a - len chven.

ალილუია

Alleluia

♩=57

40

ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a.
a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a.

და სულისა

And with thy spirit

♩=67

41

და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
da su - li - sa - tsa she - ni - sa ta - na.

და სულისაცა
And with thy spirit

♩ = 77

42

და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
da su - li - sa - tsa she - ni - sa ta - na.

დიდება შენდა, უფალო
Glory to thee, O Lord

♩ = 73

43

დი-დე - ბა შენ-და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შე - ნ - და.
დი-დე - ბა შენ-და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შე - ნ - და.
di - de - ba shen-da, u - pa - lo, di - de - ba she - n - da.

♩ = 77

44

დი - დე - ბა შენ - და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შენ - და.
დი - დე - ბა შენ - და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შენ - და.
di - de - ba shen - da, u - pa - lo, di - de - ba shen - da.

♩ = 57

45

დი-დე - ბა შენ-და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შენ - და.
დი-დე - ბა შენ-და, უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა შენ - და.
di - de - ba shen-da, u - pa - lo, di - de - ba shen - da.

ის პოლა

Eis pollá

46

♩ = 67

ის პო - ლა ე - ტი, დეს - პო - ტა.
 ის პო - ლა ე - ტი, დეს - პო - ტა.
 is p'o - la e - t'i, des - p'o - t'a.

უფალო, შეგვიწყალებნ

Lord, have mercy

47

♩ = 67

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
 უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
 u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

უფალო, შეგვიწყალებნ

Lord, have mercy

48

♩ = 67

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
 უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
 u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

უფალო, შეგვიწყალებნ

Lord, have mercy

49

♩ = 67

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
 უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.
 u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

უფალო, შეგვიწყალებნ

Lord, have mercy

50

♩ = 79

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

უფალო, შეგვიწყალებნ

Lord, have mercy

51

♩ = 79

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

უფალო, შეგვიწყალებნ

Lord, have mercy

52

♩ = 79

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

ამინ

Amen

53

♩ = 79

ა - - - მინ.

a - - - min.

მიცვალებულთა კვერეხი

The Litany the Dead

♩ = 100

54

უ - ფა-ლო, შე - გვი-წყა-ლენ; უ - ფა-ლო, შე - გვი-წყა-ლენ; უ - ფა-ლო, შე - გვი-წყა-ლენ.

უ - ფა-ლო, შე - გვი-წყა-ლენ; უ - ფა-ლო, შე - გვი-წყა-ლენ; უ - ფა-ლო, შე - გვი-წყა-ლენ.

u - pa - lo, she - gvi-ts'q'a-len; u - pa - lo, she - gvi-ts'q'a-len; u - pa - lo, she - gvi-ts'q'a-len.

♩ = 100

55

მო-გვმადლენ, უ - ფა-ლო; უ - ფა-ლო, შე-გვი-წყა-ლენ.

მო-გვმადლენ, უ - ფა-ლო; უ - ფა-ლო, შე-გვი-წყა-ლენ.

mo-gvma-dlen, u - pa - lo; u - pa - lo, she-gvi-ts'q'a-len.

♩ = 63

56

ა - მინ.

ა - მინ.

a - min.

კათაკმეველთა კვერეხი

The Catechumens Litany

♩ = 79

57

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

58

უ - ფალო, შე-გვი - წყა - ლენ.

უ - ფალო, შე-გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

59

უ - ფალო, შე-გვი - წყა - ლენ.

უ - ფალო, შე-გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she-gvi - ts'q'a - len.

60

შენ, უ - ფა - ლო.

შენ, უ - ფა - ლო.

shen, u - pa - lo.

61

ა - მინ.

ა - მინ.

a - min.

რომელნი ქერუბიმთა (სამღვდელთმთავრო)

Let us, the Cherubim (for Archbishops)

♩ = 51

62

რო-მელ-ნი ქე - - - - - ე - - - - -

ro - mel - ni qe - - - - - e - - - - -

ე - - - - - რუ - - - - -

e - - - - - ru - - - - -

ბი - - - - - ი - - - - -

bi - - - - - i - - - - -

მთა - - - - - ა - - - - -

mta - - - - - a - - - - -

ა - - - - - სა - - - - -

a sa - - - - -

First system of musical notation. The top staff is in treble clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The middle and bottom staves are in bass clef with the same key signature. The music consists of eighth and sixteenth notes, mostly beamed together. The lyrics 'a' are written below the bottom staff.

Second system of musical notation. The top staff continues the melody. The middle and bottom staves continue the accompaniment. The lyrics 'i i' are written below the bottom staff.

Third system of musical notation. The top staff continues the melody. The middle and bottom staves continue the accompaniment. The lyrics 'i i' are written below the bottom staff.

Fourth system of musical notation. The top staff continues the melody. The middle and bottom staves continue the accompaniment. The lyrics 'i' are written below the bottom staff.

Fifth system of musical notation. The top staff continues the melody. The middle and bottom staves continue the accompaniment. The lyrics 'du u' are written below the bottom staff.

u - - - - u - - - -

u - - - -

მლოდ
მლოდ
mlood

რომელნი ქერუბიმთა (ჭრელი)

Let us, the Cherubim

♩ = 51

63

რო-მელ-ნი ქე - რუ - ბიმ - თა სა - ი - დუმ - ლოდ
ro - mel - ni qe - ru - bim - ta sa - i - dum - lod

ვე - მსგა-ვსე-ნით და ცხო - ველს - მყო - ფე - ლი - სა
ve - msga-vse - nit da tskho - vels - mq'o - pe - li - sa

* გაგრძელება იხილე ამავე გვერდზე ბოლო, მეხუთე აკოლადიდან.

სა - მე - ბი - სა სამ - წმი - და არ - სო - ბი - სა

sa - me - bi - sa sam-ts'mi - da ar - se - bi - sa

გა - ლო - ბა - სა შევ - წი - რავთ; ყო - ვე - ლი - ვე

ga - lo - ba - sa shev - ts'i - ravt; q'o - ve - li - ve

მსო - ფლი - ო და - უ - ტე - ვოთ ზრუნ - ვა.

mso - pli - o da - u - t'e - vot zrun - va.

და ვი - თარ - ცა

da vi - tar - tsa

ა

a

First system of a musical score in 8/8 time, key of D major. It features three staves: two treble clefs and one bass clef. The melody is primarily in the upper staves, with a supporting bass line. There are some rests and a few notes in the lower staves.

Second system of the musical score. It continues the melody from the first system. The lyrics "da vi - ta" are written under the first staff, and "a" is written under the second staff. The music is in 8/8 time, key of D major.

Third system of the musical score. It continues the melody. The lyrics "a" are written under the first staff, and "a" is written under the second staff. The music is in 8/8 time, key of D major.

Fourth system of the musical score. It continues the melody. The lyrics "a" are written under the first staff, and "a" is written under the second staff. The music is in 8/8 time, key of D major.

Fifth system of the musical score. It continues the melody. The lyrics "a" are written under the first staff, and "rtsa" is written under the second staff. The music is in 8/8 time, key of D major.

მეუფისა ყოველთასა

That we may raise

♩ = 63

64

მე - უ - ფი - სა ყო - ველ - თა - - -
 მე - უ - ფი - სა ყო - ველ - თა - - -
 me - u - pi - sa q'o - vel - ta - - -

სა, შემ - წყნა - რე - ბელ - სა,
 სა, შემ - წყნა - რე - ბელ - სა,
 sa, shem - ts'q'na - re - bel - sa,

ან - გე - ლოზ - თა - ებრ უ - ხი - ლა - ვად
 ან - გე - ლოზ - თა - ებრ უ - ხი - ლა - ვად
 an - ge - loz - ta - ebr u - khi - la - vad

ძღვნის შემ - წირ - ველ - თა წეს - თა - სა. ა - ლი - ლუ - ი - ა,
 ძღვნის შემ - წირ - ველ - თა წეს - თა - სა. ა - ლი - ლუ - ი - ა,
 dzghvnisshem - ts'ir - vel - ta ts'es - ta - sa. a - li - lu - i - a,
 შენელებით

ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a.

რომელნი ქერუბიმთა (სამღვდელმთავრო)

Let us, the Cherubim (for Archbishops)

♩ = 77

65

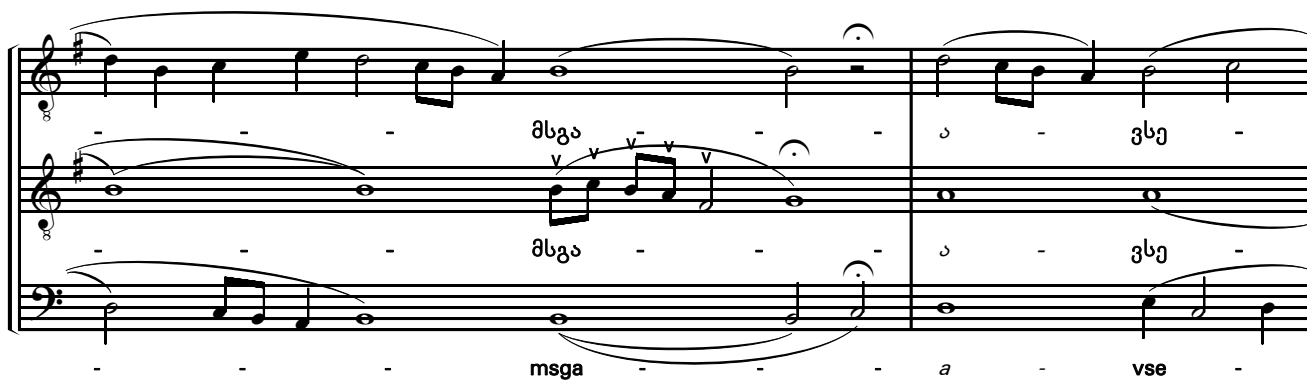
რო - - - მელ - - - ნი ქე -
 რო - - - მელ - - - ნი ქე -
 ro - - - mel - - - ni qe -

რუ - ბი - მთა - - - ა
 რუ - ბი - მთა - - - ა
 ru - bi - mta - - - a

სა - - - ი -
 სა - - - ი -
 sa - - - i -

დუ - - - მლო - - -
 დუ - - - მლო - - -
 du - - - mlo - - -

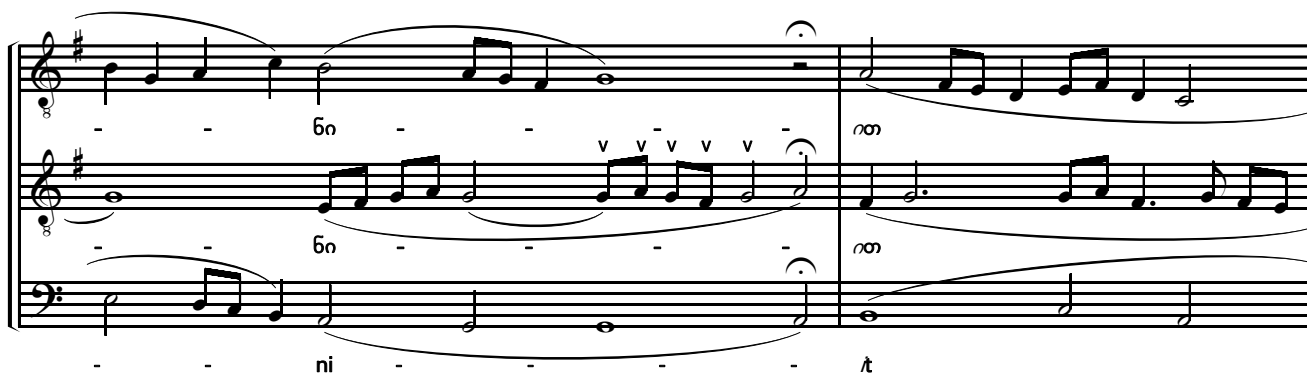
ოდ
 30
 30
 od ve - - -

First system of a musical score in G major (one sharp). It consists of three staves: Treble, Alto, and Bass. The lyrics are in Georgian and Latin. The first measure has a whole note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The second measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The third measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The lyrics are: მსგა - ა - ვსე -

მსგა - ა - ვსე -

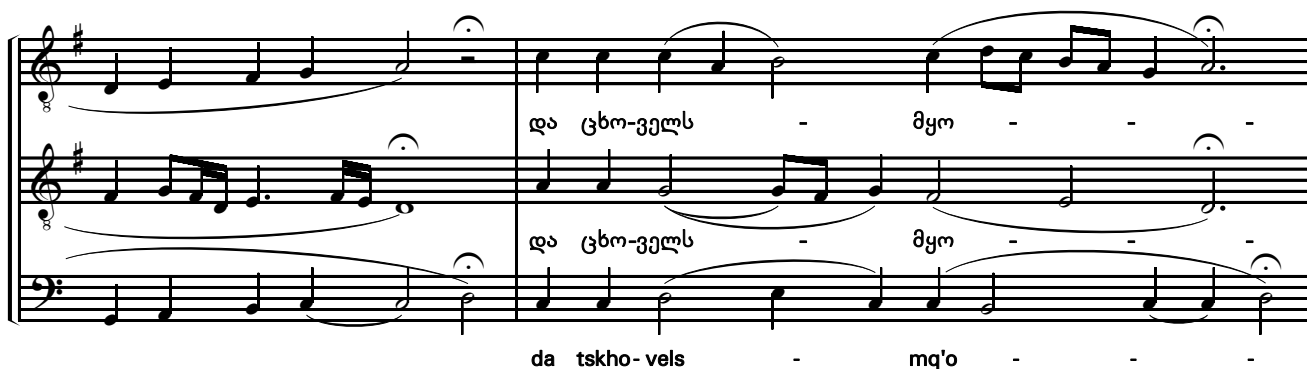
msga - a - vse -

Second system of the musical score. It consists of three staves: Treble, Alto, and Bass. The lyrics are in Georgian and Latin. The first measure has a whole note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The second measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The third measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The lyrics are: ნი - რთ -

ნი - რთ -

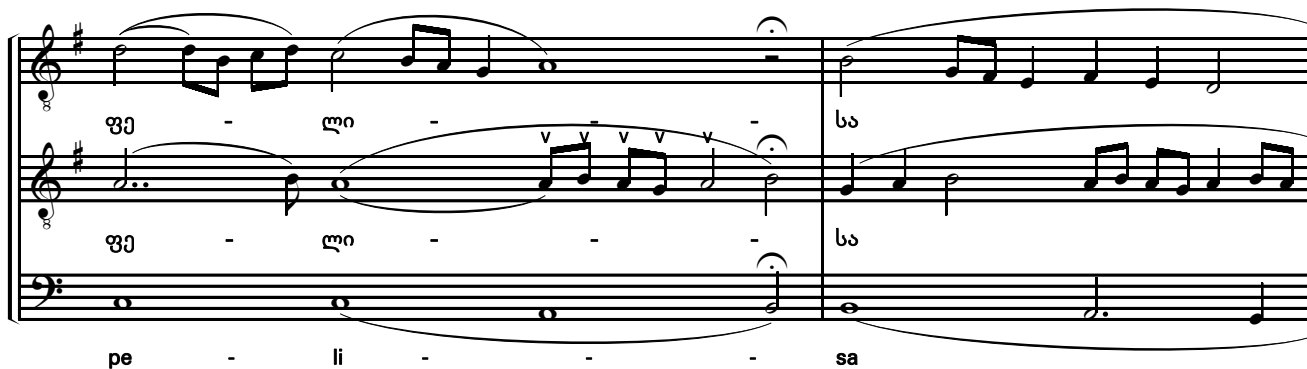
ni - rt -

Third system of the musical score. It consists of three staves: Treble, Alto, and Bass. The lyrics are in Georgian and Latin. The first measure has a whole note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The second measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The third measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The lyrics are: და ცხო-ველს - მყო -

და ცხო-ველს - მყო -

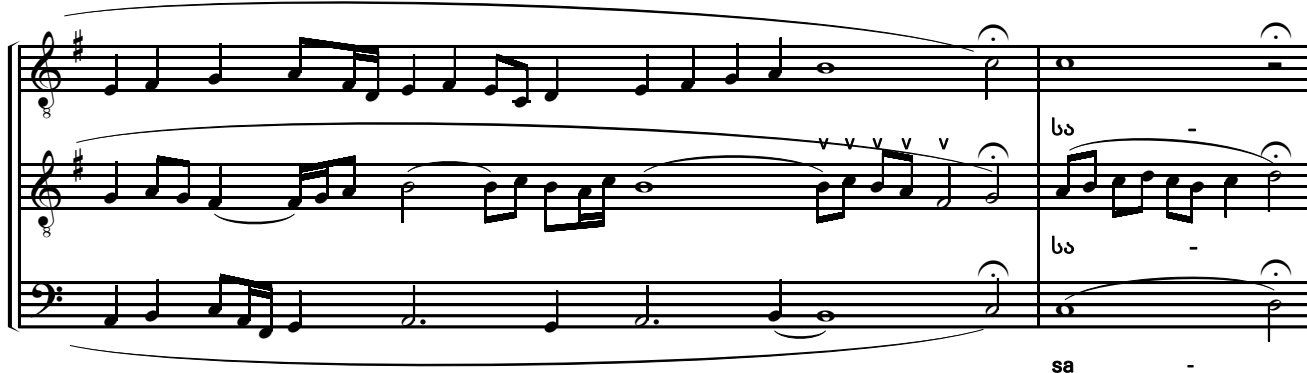
da tskho-vels - mq'o -

Fourth system of the musical score. It consists of three staves: Treble, Alto, and Bass. The lyrics are in Georgian and Latin. The first measure has a whole note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The second measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The third measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The lyrics are: შე - ლი - სა -

შე - ლი - სა -

pe - li - sa -

Fifth system of the musical score. It consists of three staves: Treble, Alto, and Bass. The lyrics are in Georgian and Latin. The first measure has a whole note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The second measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The third measure has a quarter note in the Treble staff and a half note in the Bass staff. The lyrics are: სა -

სა -

sa -

First system of a musical score in 8/8 time, key of D major. It features three staves: Treble, Alto, and Bass. The lyrics "a me e" are written below the staves. The music includes various notes, rests, and dynamic markings such as $\textcircled{f}$ and $\textcircled{p}$.

a - me - e -

Second system of the musical score. The lyrics "e" are written below the staves. The music continues with complex melodic lines and rests.

e -

Third system of the musical score. The lyrics "e" are written below the staves. The music features long melodic phrases and rests.

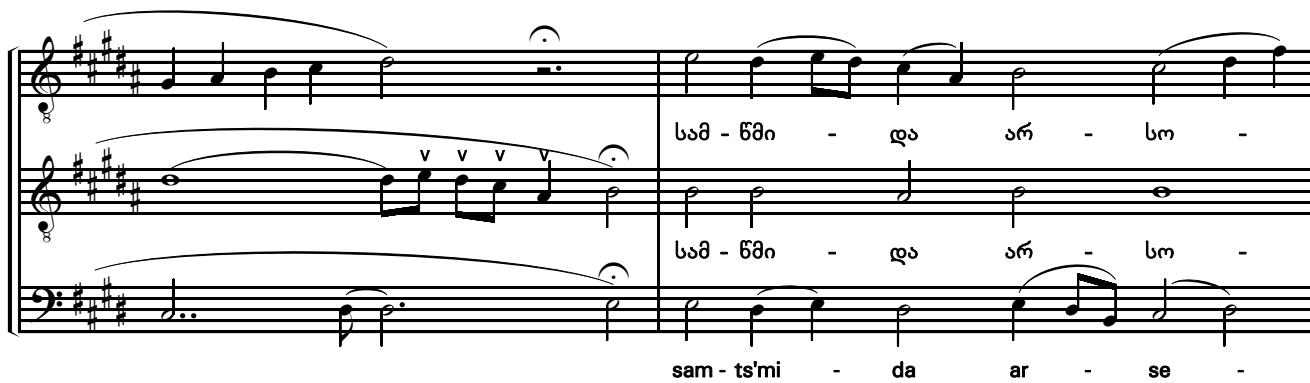
e -

Fourth system of the musical score. The lyrics "e bi" are written below the staves. The music includes a variety of note values and rests.

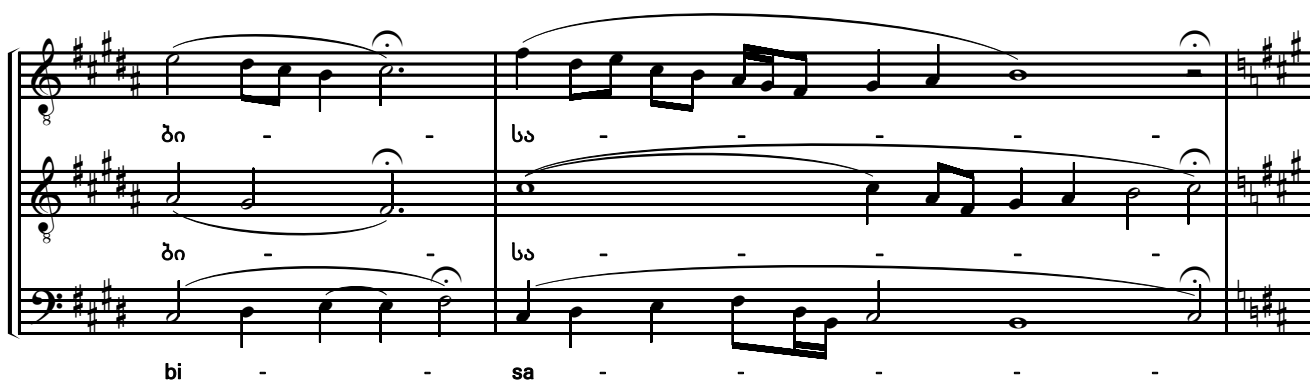
e - bi -

Fifth system of the musical score. The lyrics "sa" are written below the staves. The music concludes with a final melodic phrase and rests.

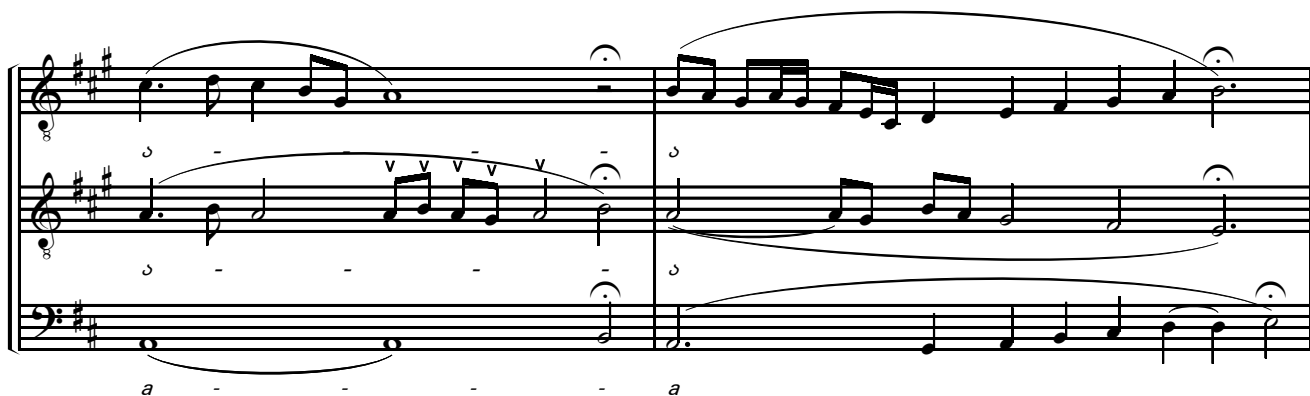
sa

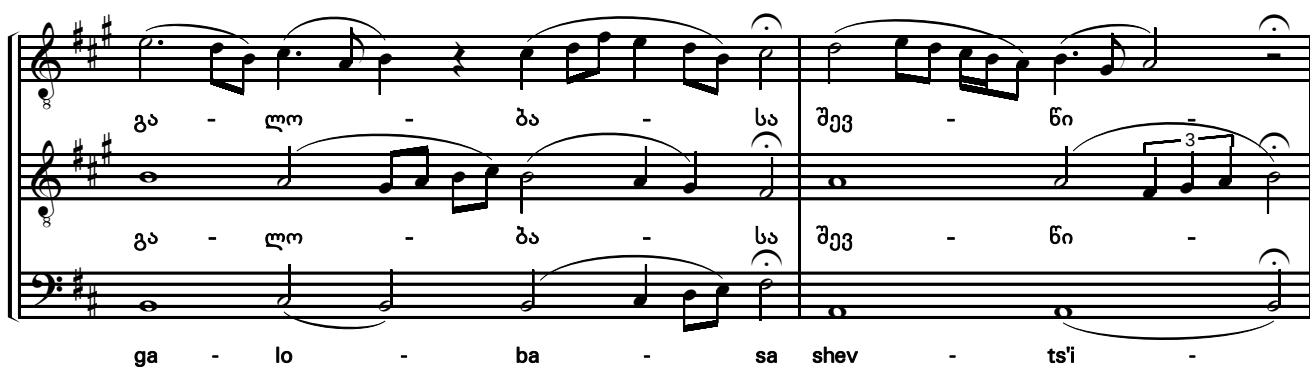
სამ - წმინ - და არ - სო -
სამ - წმინ - და არ - სო -
sam - ts'mi - da ar - se -

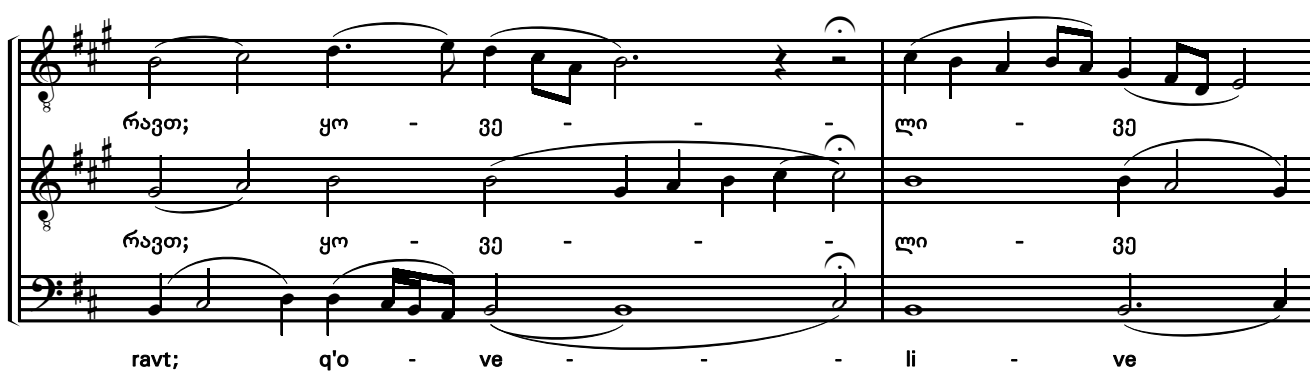
ბი - სა -
ბი - სა -
bi - sa -

ა - ა -
ა - ა -
a - a -

გა - ლო - ბა - სა შევ - ნი
გა - ლო - ბა - სა შევ - ნი
ga - lo - ba sa shev - ts'i -

რავთ; ყო - ვე - ლი - ვე
რავთ; ყო - ვე - ლი - ვე
ravt; q'o - ve - li - ve

შენელებით

მსო - ფლი - ო და - უ - ტე - ვოთ ზრუნ - ვა.
 მსო - ფლი - ო და - უ - ტე - ვოთ ზრუნ - ვა.
 mso - pli - o da - u - t'e - vot zrun - va.

და ვითარცა მეუფისა

That we may raise

♩ = 100

66

და ვი-თარ-ცა მე - უ - ფი - სა ყო-ველ - თა -
 და ვი-თარ-ცა მე - უ - ფი - სა ყო-ველ - თა -
 da vi - tar - tsa me - u - pi - sa q'o - vel - ta -

ა - სა შემ-წყნა - რე - ბელ - სა, ან - გე-ლოზ-თა -
 ა - სა შემ-წყნა - რე - ბელ - სა, ან - გე-ლოზ-თა -
 a - sa shemts'q'na - re - bel - sa, an - ge - loz - ta -

ებრ უ - ხი -
 ებრ უ - ხი -
 ebr u - khi -

ლა -
 ლა -
 la -

ვად
vad

ძღვნის შემწირველ-თა წეს-თა-სა. ა - ლი-ლუ - ი - ა,
dzghvnis shem-ts'ir-vel-ta ts'es-ta-sa. a-li-lu - i-a,

ა - ლი-ლუ - ი - ა,
a - li - lu - i - a,

ა,
a,

შენელებით
ლი - ლუ - ი - ა.
li - lu - i - a.

რომელნი ქერუბიმთა

Let us, the Cherubim

♩=57

67

რო - მელ - ნი ქე - რუ - ბიმ -

ro - mel - ni qe - ru - bim -

თა სა - ი - დუ -

ta sa - i - du -

მლო - - - - - ოდ

mlo - - - - - od

ვე - - - - - მსგა - ა - ვსე - ნი -

ve - - - - - msga - a - vse - ni -

ოთ და ცხო - ველს - მყო -

da tskho - vels - mq'o -

ზე - - - - - ლი - - - - - სა - - - - -
 ზე - - - - - ლი - - - - - სა - - - - -
 pe - - - - - li - - - - - sa - - - - -

- - - - - a - - - - - sa - - - - - me - - - - -
 - - - - - a - - - - - sa - - - - - me - - - - -
 - - - - - a - - - - - sa - - - - - me - - - - -

ბი - - - - - სა - - - - - სამ-წმი - და არ-სო - ბი - -
 ბი - - - - - სა - - - - - სამ-წმი - და არ-სო - ბი - -
 bi - - - - - sa - - - - - sam-ts'mi - da ar - so - bi - -

სა გა - ლო - - - - - ბა - - - - - სა შევ - - - - - წი - -
 სა გა - ლო - - - - - ბა - - - - - სა შევ - - - - - წი - -
 sa ga - lo - - - - - ba - - - - - sa shev - - - - - ts'i - -

რა - - - - - ავთ;
 რა - - - - - ავთ;
 ra - - - - - avt;

ყო - - - - - ღი 30 - - - - - ღი 30

ყო - - - - - ღი 30 - - - - - ღი 30

q'o - - - - - ve - - - - - li - ve

მსო - - - - - ფლი - - - - - 3

მსო - - - - - ფლი - - - - - 3

mso - - - - - pli - - - - - i - - - - - i - - - - - o

და - უ - ტე - - - - - ვოთ ზრუ - - - - - 6 -

და - უ - ტე - - - - - ვოთ ზრუ - - - - - 6 -

da - u - t'e - - - - - vot zru - - - - - n -

ვა - - - - - ა.

ვა - - - - - ა.

va - - - - - a.

და ვითარცა მეუფისა

That we may raise

და ვი - თარ - ცა მე - უ - ფი - სა ყო - ველ - თა - - - - -

და ვი - თარ - ცა მე - უ - ფი - სა ყო - ველ - თა - - - - -

da vi - tar - tsa me - u - pi - sa q'o - vel - ta - - - - -

ა - სა, შემ - წყნა - რე - ბელ - სა, ან - გე - ღოზ - თა - ებრ უ - ხი -

a - sa, shem-ts'q'na - re - bel - sa, an - ge - loz - ta - ebr u - khi -

ლა - ა ვად

la - a - vad

ძღვნის შემ-წირ-ველ-თა წეს-თა-სა. ა - ლი-ლუ ი - ა,

dzghvnis shem-ts'ir - vel - ta ts'es - ta - sa. a - li - lu i - a,

ა - ლი - ლუ

a - li - lu

ი - ა, ა - ლი - ლუ ი - ა.

i - a, a - li - lu i - a.

რომელნი ქერუბიმთა სმა 8

Let us, the Cherubim in tone VIII

♩ = 77

69

რო - მელ - ნი ქე - რუ - ბიმ - თა სა - ი - დუ - მლოდ

ro - mel - ni qe - ru - bim - ta sa - i - du - mlod

ვე - მსგა - ვსე - ნით, რო - მელ - ნი ქე - რუ - ბიმ - თა სა - ი - დუ - მლოდ

ve - msga - vse - nit, ro - mel - ni qe - ru - bim - ta sa - i - du - mlod

ი - დუ - მლოდ ვე - მსგა - ვსე - ნით, რო - მელ - ნი ქე - რუ - ბიმ - თა სა - ი - დუ - მლოდ

i - du - mlod ve - msga - vse - nit, ro - mel - ni qe - ru - bim - ta sa - i - du - mlod

მსგა - ვსე - - - ნით, რო - მელ - ნი

მსგა - ვსე - - - ნით, რო - მელ - ნი

msga - vse - - - nit, ro - mel - ni

ქე - რუ - ბიმ - თა სა - ი - დუ -

ქე - რუ - ბიმ - თა სა - ი - დუ -

qe - ru - bim - ta sa - i - du -

მლოდ ვე - მსგა - ვსე - ნით

მლოდ ვე - მსგა - ვსე - ნით

mlod ve - msga - vse - nit

და ცხო - ველს - მყო

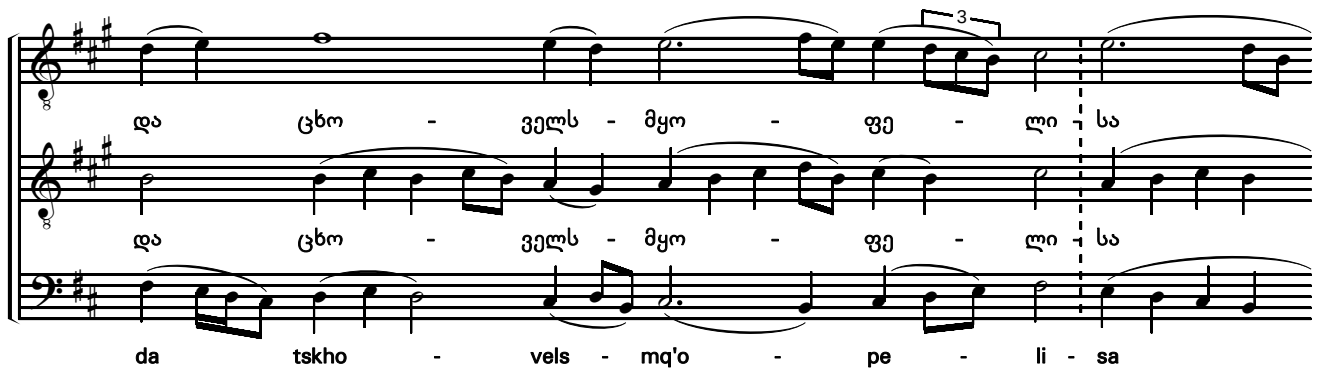
და ცხო - ველს - მყო

da tskho - vels - mq'o

ფე - ლი - სა სა - მე - ბი - სა

ფე - ლი - სა სა - მე - ბი - სა

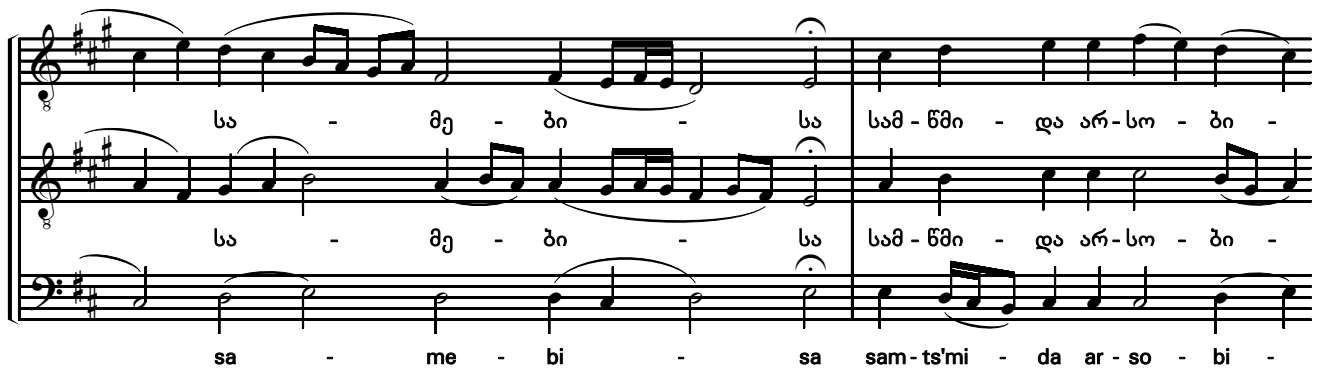
pe - li - sa sa - me - bi - sa

და ცხო - ველს - მყო - ფე - ლი - სა

და ცხო - ველს - მყო - ფე - ლი - სა

da tskho - vels - mq'o - pe - li - sa

სა - მე - ბი - სა სამ - წმი - და არ - სო - ბი -

სა - მე - ბი - სა სამ - წმი - და არ - სო - ბი -

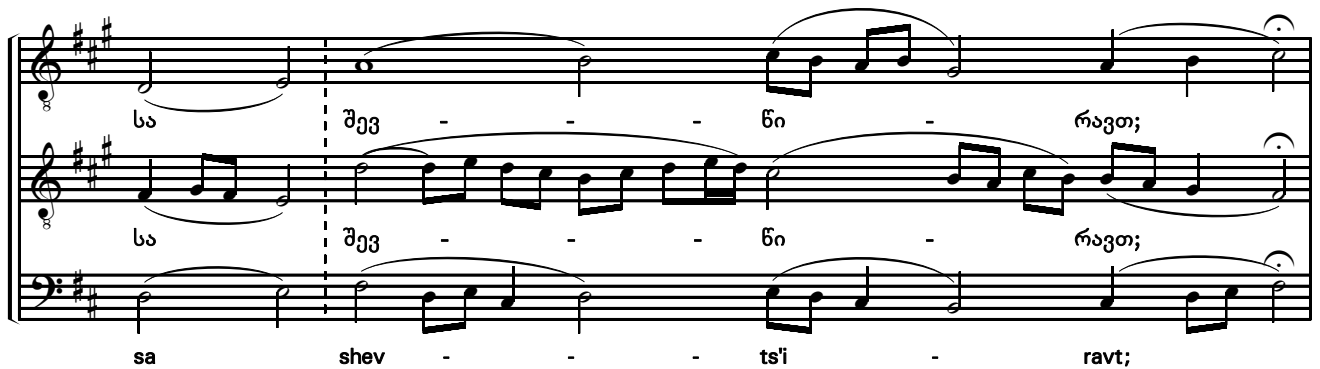
sa - me - bi - sa sam - ts'mi - da ar - so - bi -

სა გა - ლო - ბა -

სა გა - ლო - ბა -

sa ga - lo - ba -

სა შევ - ნი - რავთ;

სა შევ - ნი - რავთ;

sa shev - ts'i - ravt;

ყო - ვე - ლი - ვე მსო - ფლი - - - - - და -

ყო - ვე - ლი - ვე მსო - ფლი - - - - - და -

q'o - ve - li - ve mso - pli - - - - - o da -

შენელებით

ა - უ - ტე - ვოთ ზრუნ - ვა.
a - u - t'e - vot zrun - va.

ამინ. და ვითარცა მეუფისა

Amen. That we may raise

♩ = 100

70

ა - - - მინ. და ვი - თარ - ცა მე -
a - - - min. da vi - tar - tsa me -

უ - ფი
u - pi

სა ყო - ველ - თა - სა შემ -
sa q'o - vel - ta - sa shem -

წყნა - რე - ბელ - სა, ან - გე - ლოზ - თა - ებრ
ts'q'na - re - bel - sa, an - ge - loz - ta - ebr

უ - - - ხი - ლა - ვად
 უ - - - ხი - ლა - ვად
 u - - - khi - la - vad

ძღვნის შემ - წირ - ველ - თა წეს - თა - სა. ა - ლი - ლუ - ი - ა,
 ძღვნის შემ - წირ - ველ - თა წეს - თა - სა. ა - ლი - ლუ - ი - ა,
 dzghvnis shem - ts'ir - vel - ta ts'es - ta - sa. a - li - lu - i - a,

ა - ლი - ლუ - - - ი - - - ა -
 ა - ლი - ლუ - - - ი - - - ა -
 a - li - lu - - - i - - - a -

ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
 a, a - li - lu - i - a.

ის პოლა

Eis pollá

71
 ის პო - ლა ე - ტი, დე - სპო - ტა.
 ის პო - ლა ე - ტი, დე - სპო - ტა.
 is p'o - la e - t'i, de - sp'o - t'a.

მოგვმადლენ, უფალო

Grant it, O Lord

♩ = 67

72

მო - გვმა - დლენ, უ - ფა - ლო.

mo - gvma - dlen, u - pa - lo.

მოგვმადლენ, უფალო

Grant it, O Lord

♩ = 67

73

მო - გვმა - დ-ლენ, უ - ფა - ლო.

mo - gvma - d - len, u - pa - lo.

მოგვმადლენ, უფალო

Grant it, O Lord

♩ = 67

74

მო - გვმა - დ - ლენ, უ - ფა - ლო.

mo - gvma - d - len, u - pa - lo.

შენ, უფალო

To thee, O Lord

♩ = 67

75

შენ, უ - ფა - ლო.

shen, u - pa - lo.

ამინ
Amen

76

♩ = 67

ა - - - - - მინ.
ა - - - - - მინ.
a - - - - - min.

Detailed description: This is a musical score for the word 'Amen'. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) with a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked as ♩ = 67. The melody is simple and repetitive, with the word 'Amen' written in Georgian (ა - - - - - მინ.) and Latin (a - - - - - min.) below the staves. The number 76 is written to the left of the first staff.

და სულისადა
And with thy spirit

77

♩ = 83

და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
da su - li - sa - tsa she - ni - sa ta - na.

Detailed description: This is a musical score for the phrase 'And with thy spirit'. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) with a key signature of two sharps (F# and C#). The tempo is marked as ♩ = 83. The melody is more complex than the previous one, with the word 'And with thy spirit' written in Georgian (და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.) and Latin (da su - li - sa - tsa she - ni - sa ta - na.) below the staves. The number 77 is written to the left of the first staff.

მამასა და ძესა
Father, Son

78

♩ = 83

მა - მა - სა და ძე - სა და
მა - მა - სა და ძე - სა და
ma - ma - sa da dze - sa da

Detailed description: This is a musical score for the phrase 'Father, Son'. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) with a key signature of two sharps (F# and C#). The tempo is marked as ♩ = 83. The melody is simple and repetitive, with the words 'Father, Son' written in Georgian (მა - მა - სა და ძე - სა და) and Latin (ma - ma - sa da dze - sa da) below the staves. The number 78 is written to the left of the first staff.

მზი - და - სა სულ - სა, სა - მე - ბა - სა ერთ-არ - სე - ბა - სა
მზი - და - სა სულ - სა, სა - მე - ბა - სა ერთ-არ - სე - ბა - სა
ts'mi - da - sa sul - sa, sa - me - ba - sa ert - ar - se - ba - sa

Detailed description: This is a continuation of the musical score for the phrase 'Father, Son'. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) with a key signature of two sharps (F# and C#). The melody is simple and repetitive, with the words 'Father, Son' written in Georgian (მზი - და - სა სულ - სა, სა - მე - ბა - სა ერთ-არ - სე - ბა - სა) and Latin (ts'mi - da - sa sul - sa, sa - me - ba - sa ert - ar - se - ba - sa) below the staves.

შენელებით

და გა - ნუ - ყო - ფელ - - - - - სა.
 და გა - ნუ - ყო - ფელ - - - - - სა.
 da ga - nu - q'o - pel - - - - - sa.

და სულისადა
 And with thy spirit

♩ = 83

79

და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
 და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.
 da su - li - sa - tsa she - ni - sa ta - na.

მამასა და ძესა
 Father, Son

♩ = 83

80

მა - მა - სა და ძე - სა და წ - მი - ნ - და - სა სულ - სა,
 მა - მა - სა და ძე - სა და წ - მი - ნ - და - სა სულ - სა,
 ma - ma - sa da dze - sa da ts' - mi - n - da - sa sul - sa,

შენელებით

სა - მე - ბა - სა ერ - თ - არ - სე - ბა - სა და გა - ნუ - ყო - ფელ - - - - - სა.
 სა - მე - ბა - სა ერ - თ - არ - სე - ბა - სა და გა - ნუ - ყო - ფელ - - - - - სა.
 sa - me - ba - sa ert - ar - se - ba - sa da ga - nu - q'o - pel - - - - - sa.

მრწამსი

The Creed

♩=140

ნართქმით

81

მრწამს ერ - თი ღმერ-თი, მამა, ყოვლისა მპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქვეყა-ნი-სა,
 მრწამს ერ - თი ღმერ-თი, მამა, ყოვლისა მპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქვეყა-ნი-სა,
 mrts'ams er - ti ghmer-ti, mama, q'ovlisa mp'q'robeli, shemoqmedi tsata da qveq'a - ni - sa,

ზომით

ნართქმით

ხი-ლულ-თა ყო-ველ - თა და ა - რა - ხი - ლულ-თა; და ერთი უფალი იესუ ქრისტე,
 ხი-ლულ-თა ყო-ველ - თა და ა - რა - ხი - ლულ-თა; და ერთი უფალი იესუ ქრისტე,
 khi - lul - ta q'o - vel - ta da a - ra - khi - lul - ta; da erti upali iesu qrist'e,

ზომით

ძე ღმრთისა მხოლოდ - შობილი, მამისაგან შობილი უ - ნი - ნა - რეს ყო - ველ - თა
 ძე ღმრთისა მხოლოდ - შობილი, მამისაგან შობილი უ - ნი - ნა - რეს ყო - ველ - თა
 dze ghmrtsisa mkholod - shobili, mamsagan shobili u - ts'i - na - res q'o - vel - ta

ნართქმით

სა - უ - კუ - ნე - თა; ნათელი ნათლისაგან, ღმერთი ჭეშმარიტი ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა შობილი
 სა - უ - კუ - ნე - თა; ნათელი ნათლისაგან, ღმერთი ჭეშმარიტი ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა შობილი
 sa - u - ku - ne - ta; nateli natlisagan, ghmert'i ch'eshmarit'i ghmrtsagan ch'eshmarit'isa shobili

ზომით

და არა ქმნილი, ერთარსი მამი - სა, რო - მლი - სა - გან ყო - ვე - ლი შე - ი - ქმნა;
 და არა ქმნილი, ერთარსი მამი - სა, რო - მლი - სა - გან ყო - ვე - ლი შე - ი - ქმნა;
 da ara qmnili, ertarsi mami - sa, ro - mli - sa - gan q'o - ve - li she - i - qmna;

წარტემით

რომელი ჩვენთვის, კაცთათვის, და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოხდა ზეცით და
რომელი ჩვენთვის, კაცთათვის, და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოხდა ზეცით და
romeli chventvis, katstatvis, da chvenisa tskhovrebisatvis gardamokhda zetsit da

ზომით

ხორცნი შეისხნა სულისაგან წმიდისა და მა - რი - ა - მის-გან ქალ-წუ-ლი-სა, და გან - კა-ცნა;
ხორცნი შეისხნა სულისაგან წმიდისა და მა - რი - ა - მის-გან ქალ-წუ-ლი-სა, და გან - კა-ცნა;
khortsni sheishkna sulisagan ts'midisa da ma - ri - a - mis-gan qal - ts'u - li - sa, da gan - ka-tsna;

წარტემით

და ჯვარს ეცვა ჩვენთვის პონტოელისა პილატეს-ზე და ივნო და დაეფლა, და აღდგა მესამესა დღე-სა
და ჯვარს ეცვა ჩვენთვის პონტოელისა პილატეს-ზე და ივნო და დაეფლა, და აღდგა მესამესა დღე-სა
da jvars etsva chventvis p'ont'oelisa p'ilat'es-ze da ivno da daepla, da aghdga mesamesa dghe-sa

ზომით

წარტემით

ზომით

მსგავ - სად წე - რი - ლი - სა; და ამაღლდა ზე - ცად და მჯდო - მა - რე არს
მსგავ - სად წე - რი - ლი - სა; და ამაღლდა ზე - ცად და მჯდო - მა - რე არს
msgav - sad ts'e - ri - li - sa; da amaghlda ze - tsad da mjdo - ma - re ars

წარტემით

მარ-ჯვე-ნით მა - მი - სა; და კვალად მომავალ არს დიდებით განსჯად ცხოველთა და მკვდართა,
მარ-ჯვე-ნით მა - მი - სა; და კვალად მომავალ არს დიდებით განსჯად ცხოველთა და მკვდართა,
mar - jve - nit ma - mi - sa; da kvalad momaval ars didebit gansjad tskhovelta da mkvdarta,

ზომით ნართქმით

რომ - ლი - სა სუ - ფე - ვი - სა ა - რა არს და - სა - სრულ; და სულიწმიდა, უფალი

rom - li - sa su - pe - vi - sa a - ra ars da - sa - srul; da sulits'mida, upali

და ცხოველსმყოფელი, რომელი მამისაგან გამოვალს, მამისა თანა და ძისა თანა

da tskhovelsmq'opeli, romeli mamisagan gamovals, mamisa tana da dzisa tana

ზომით

თაყვანის-იცემების და იდიდე - ბის, რო - მე - ლი ი - ტყო-და წი - ნას-წარ-მე-ტყველ-თა მი - ერ;

taq'vanis-itsemebis da idide - bis, ro - me - li i - t'q'o-da ts'i - nas-ts'ar-me - t'q'vel - ta mi - er;

ნართქმით ზომით ნართქმით

ერთი წმიდა კათოლიკე და სა - მო - ცი - ქუ - ლო ე - კლე - სი - ა; აღვიარებ ერთსა ნათლისღებასა

erti ts'mida katolike da sa - mo - tsi - qu - lo e - kle - si - a; aghviareb ertsa natlisghebasa

ზომით

მო - სა - ტე - ვე - ბე - ლად ცო - დვა - თა; მო - ვე - ლი აღ - დგო - მა - სა მკვდრე-თით

mo - sa - t'e - ve - be - lad tso - dva - ta; mo - ve - li agh - dgo - ma - sa mkvdre - tit

და ცხო - ვრე - ბა - სა მერ - მი - სა მის სა - უ - კუ - ნი - სა - სა, ა - მინ.

და ცხო - ვრე - ბა - სა მერ - მი - სა მის სა - უ - კუ - ნი - სა - სა, ა - მინ.

da tskho - vre - ba - sa mer - mi - sa mis sa - u - ku - ni - sa - sa, a - min.

წყალობა, მშვიდობა

A mercy of peace

♩ = 63

82

წყა-ლო-ბა, მშვი-დო-ბა შე - სა - ნი-რა - ვი ქე - - - ბი - სა.

წყა-ლო-ბა, მშვი-დო-ბა შე - სა - ნი-რა - ვი ქე - - - ბი - სა.

ts'q'a - lo - ba, mshvi-do - ba she - sa - ts'i - ra - vi qe - - - bi - sa.

და სულისაცა

And with thy spirit

♩ = 89

83

და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.

და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა თა - ნა.

da su - li - sa - tsa she - ni - sa ta - na.

გვაქვს უფლისა მიმართ

We lift them up

♩ = 63

84

გვაქვს უ - ფლი - სა მი - მართ.

გვაქვს უ - ფლი - სა მი - მართ.

gvaqvs u - pli - sa mi - mart.

ღირს არს და მართალ

Meet and right is it

♩=83

85

ღირს არს და მარ - თალ თა - ყვა - ნის -

ღირს არს და მარ - თალ თა - ყვა - ნის -

ghirs ars da mar - tal ta - q'va - nis -

ცე - მა მა - მი - სა და ძი - სა და

ცე - მა მა - მი - სა და ძი - სა და

tse - ma ma - mi - sa da dzi - sa da

წმი - დი - სა სუ - ლი - სა,

წმი - დი - სა სუ - ლი - სა,

ts'mi - di - sa su - li - sa,

შენელებით

სა - მე - ბი - სა ერთ - არ - სე - ბი - სა და გა - ნუ - ყო - ფე - ლი - სა.

სა - მე - ბი - სა ერთ - არ - სე - ბი - სა და გა - ნუ - ყო - ფე - ლი - სა.

sa - me - bi - sa ert - ar - se - bi - sa da ga - nu - q'o - pe - li - sa.

ღირს არს და მართალ

Meet and right is it

♩=57

ნართქმით

86

ღირს არს და მარ-თალ თაყვანის-ცემა მამისა და ძისა და წმიდისა სული - სა,

ღირს არს და მარ-თალ თაყვანის-ცემა მამისა და ძისა და წმიდისა სული - სა,

ghirs ars da mar - tal taq'vanis - tsema mamisa da dzisa da ts'midisa sulī - sa,

ზომით

სამეზისა ერთარ-სე - ბი - სა და გა-ნუ-ყო-ფე-ლი

სამეზისა ერთარ-სე - ბი - სა და გა-ნუ-ყო-ფე-ლი

samebisa ertar - se - bi - sa da ga - nu - q'o - pe - li

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

- - - - -

შენელებით

სა.
სა.
sa.

წმიდა არს, წმიდა არს

Holy, holy, holy

♩ = 57 წარტემით

87

წმიდა არს, წმიდა არს, წმი - და არს უფალი საბაოთ, სავსე არიან ცანი და ქვეყანა

წმიდა არს, წმიდა არს, წმი - და არს უფალი საბაოთ, სავსე არიან ცანი და ქვეყანა

ts'mida ars, ts'mida ars, ts'mi - da ars upali sabaot, savse arian tsani da qveq'ana

ზომით

დიდებოთა მისითა. ოსანა მაღალთა შინა. კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უ - ფლი - სა - თა;

დიდებოთა მისითა. ოსანა მაღალთა შინა. კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უ - ფლი - სა - თა;

didebita misita. osana maghalta shina. kurtkheul ars momavali sakhelita u - pli - sa - ta;

ო - სა - ნა მა - ლალ - თა ში

ო - სა - ნა მა - ლალ - თა ში

o - sa - na ma - ghal - ta shi

i -

i -

First system of musical notation, featuring three staves (treble, alto, and bass clefs) with a key signature of two sharps (F# and C#). The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The music is in a 4/4 time signature.

Second system of musical notation, continuing the melody and accompaniment from the first system. It includes a repeat sign and a fermata over a measure.

Third system of musical notation, concluding the section with a double bar line. The lyrics "შენელებით" (Shenelobit) are written above the staff. The word "ნა." (na.) appears at the end of the system.

ამინ. ამინ
Amen. Amen

Fourth system of musical notation, starting with a tempo marking of 89. The lyrics "ა - მინ. ა" (a - min. a) are written below the staff. The system number 88 is indicated on the left.

Fifth system of musical notation, continuing the melody and accompaniment. The lyrics "შენელებით" (Shenelobit) are written above the staff. The word "მინ." (min.) appears at the end of the system.

შენ გიგალობთ

We praise thee

89

♩ = 63

შენ გი - გა - ლობთ, შენ გა - კურ - თხევთ,
შენ გი - გა - ლობთ, შენ გა - კურ - თხევთ,
shen gi - ga - lobt, shen ga - kur - tkhevt,

შე - ნ გმა - დ - ლობთ, უ - ფა - ლო, და გე - ვე - დრე - ბით შენ, ღმერ - თო
შე - ნ გმა - დ - ლობთ, უ - ფა - ლო, და გე - ვე - დრე - ბით შენ, ღმერ - თო
she - n gma - d - lobt, u - pa - lo, da ge - ve - dre - bit shen, ghmer - to

ჩვე - - - - -
ჩვე - - - - -
chve - - - - -

- - - - -
- - - - -
e - - - - -

- - - - -
- - - - -
- - - - -

შენელებით

შენელებით
no.

შენ გიგალობთ

We praise thee

♩ = 63

90

შენ გიგალობთ, შენ გაკურთხევთ,
შენ გიგალობთ, შენ გაკურთხევთ,
shen gi-ga-lobt, shen ga-kur-tkhevt,

შენ გმადლობთ, უფალო, და გევედრებით შენ, ღმერთო
შენ გმადლობთ, უფალო, და გევედრებით შენ, ღმერთო
shen gmad-lobt, u-pa-lo, da ge-ve-dre-bit shen, ghmer-to

ჩვე no
ჩვე no
chve no

o

First system of musical notation, featuring three staves (treble, alto, and bass) with a key signature of two flats and a common time signature. The music includes various note values and rests, with a fermata over the final note of the first staff.

Second system of musical notation, continuing the melody from the first system. It features three staves with a key signature change to one flat and a common time signature. The music includes various note values and rests, with a fermata over the final note of the first staff.

Third system of musical notation, featuring three staves with a key signature of one flat and a common time signature. The music includes various note values and rests, with a fermata over the final note of the first staff. The lyrics "ღმერთო" (ghmer to) are written below the staves.

Fourth system of musical notation, featuring three staves with a key signature of one flat and a common time signature. The music includes various note values and rests, with a fermata over the final note of the first staff. The lyrics "და გე-ვე დრე-ბით შენ, ღმერთო" (da ge-ve dre-bit shen, ghmer to) are written below the staves.

Fifth system of musical notation, featuring three staves with a key signature of one flat and a common time signature. The music includes various note values and rests, with a fermata over the final note of the first staff. The lyrics "ჩვე-ნო" (chve no) are written below the staves.

ღირს არს ჭეშმარიტად

It is very meet and right

♩ = 83

91

ღირს არს ჭეშ - მა - რი - ტად,
ghirs ars ch'esh - ma - ri - t'ad,

რა - თა გა - - - დი - დებ -
ra - ta ga - - - di - deb -

დეთ შენ, ღმრთის - მშო - ბე - ლო,
det shen, ghmrtis - msho - be - lo,

რო - მე - ლი მა - რა - დის სა -
ro - me - li ma - ra - dis sa -

ნა - ტრელ ი - ქვენ,
na - t'rel i - qmen,

ყოველ - ლად უ - ბი - წოდ და დე -

ყოველ - ლად უ - ბი - წოდ და დე -

q'ov - lad u - bi - ts'od da de -

დად ღმრთი - სა ჩვე - ნი - სა;

დად ღმრთი - სა ჩვე - ნი - სა;

dad ghmrti - sa chve - ni - sa;

უ - პა - ტი - ოს - ნეს - სა ქე - რუ - ბიმ - თა - სა

უ - პა - ტი - ოს - ნეს - სა ქე - რუ - ბიმ - თა - სა

u - p'a - t'i - os - nes - sa qe - ru - bim - ta - sa

და ა - ღმა - ტე - ბით უ - ზე - შთა - ეს -

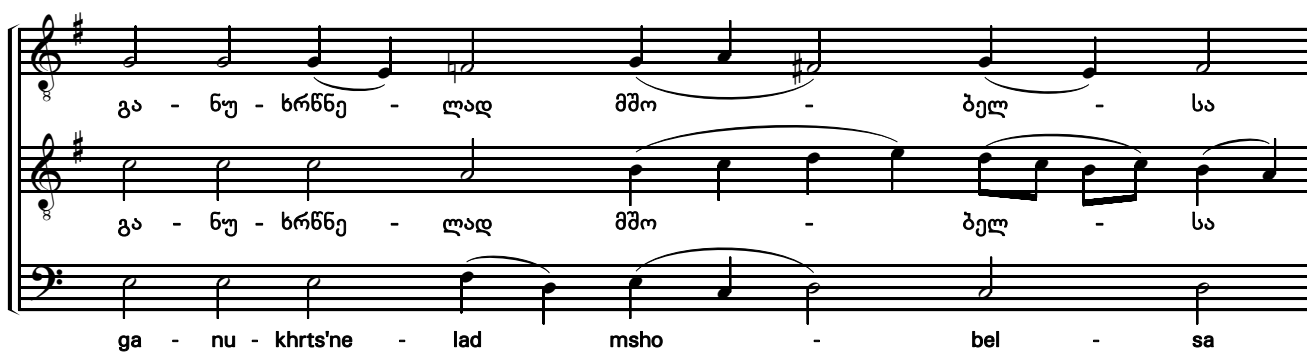
და ა - ღმა - ტე - ბით უ - ზე - შთა - ეს -

da a - ghma - t'e - bit u - ze - shta - es -

სა სე - რა - ბიმ - თა - სა,

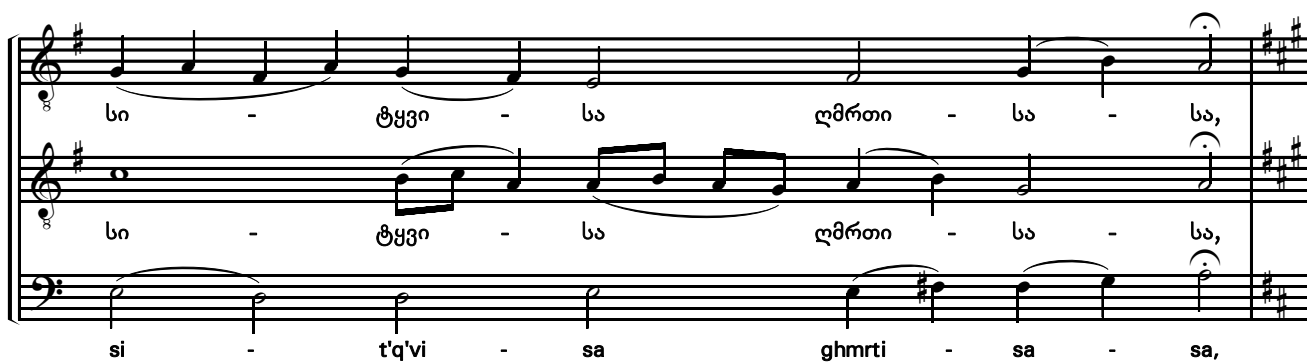
სა სე - რა - ბიმ - თა - სა,

sa se - ra - bim - ta - sa,

გა - ნუ - ხრწნე - ლად მშო - ბელ - სა

ga - nu - khrts'ne - lad msho - bel - sa

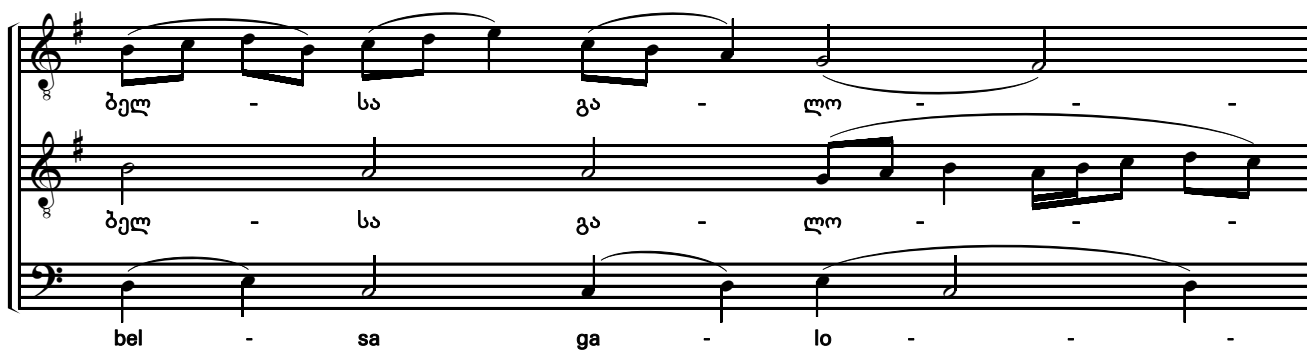
სი - ტყვი - სა ღმრთი - სა - სა,

si - t'q'vi - sa ghmrti - sa - sa,

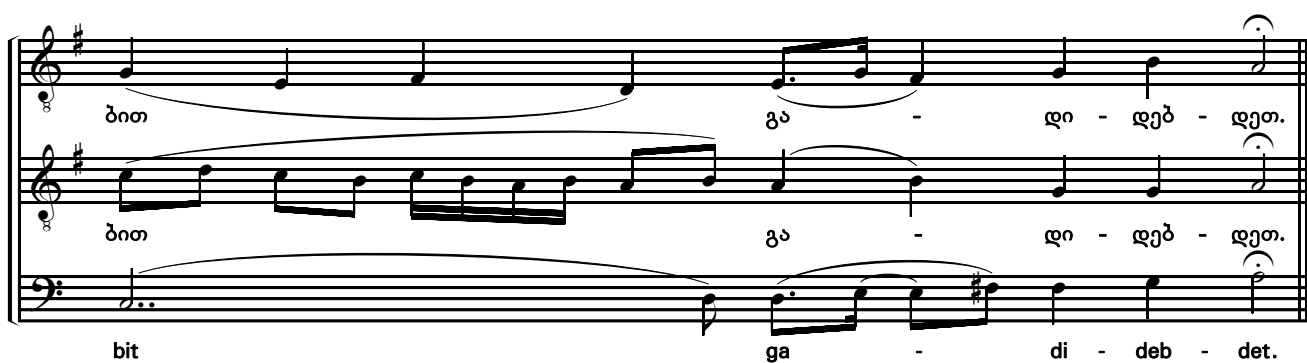
მხო - ლო - სა ღმრთის - მშო -

mkho - lo - sa ghmrtis - msho -

ბელ - სა გა - ლო -

bel - sa ga - lo -

ბით გა - დი - დებ - დეთ.

bit ga - di - deb - det.

ყოველთა და ყოვლისათვის

And all the people

♩=83

92

ყო-ველ-თა და ყოვ - ლი - - - - - სა - - - - - თვის.

ყო-ველ-თა და ყოვ - ლი - - - - - სა - - - - - თვის.

q'o - vel - ta da q'ov - li - - - - - sa - - - - - tvis.

ყოველთა და ყოვლისათვის

And all the people

♩=100

93

ყო - ველ - თა და ყოვ - ლი - სა - - - - -

ყო - ველ - თა და ყოვ - ლი - სა - - - - -

q'o - vel - ta da q'ov - li - sa - - - - -

ა - - - - - თვი -

ა - - - - - თვი

a - - - - - tvi

შენელებით

ის.

ის.

მამაო ჩვენო

Our Father

♩ = 67

94

მა - მა - ო ჩვე - ნო, რო - მე - ლი ხარ ცა - თა ში - ნა,
 მა - მა - ო ჩვე - ნო, რო - მე - ლი ხარ ცა - თა ში - ნა,
 ma - ma - o chve - no, ro - me - li khar tsa - ta shi - na,

წმი - და ი - ყავნ სა - ხე - ლი შე - ნი, მო - ვე - დინ სუ - ფე - ვა შე - ნი,
 წმი - და ი - ყავნ სა - ხე - ლი შე - ნი, მო - ვე - დინ სუ - ფე - ვა შე - ნი,
 ts'mi - da i - q'avn sa - khe - li she - ni, mo - ve - din su - pe - va she - ni,

ი-ყავნ ნე - ბა შე - ნი ვი-თარ-ცა ცა-თა ში-ნა, ე-გრე-ცა ქვე-ყა-ნა-სა ზე-და,
 ი-ყავნ ნე - ბა შე - ნი ვი-თარ-ცა ცა-თა ში-ნა, ე-გრე-ცა ქვე-ყა-ნა-სა ზე-და,
 i - q'avn ne - ba she - ni vi - tar - tsa tsa - ta shi - na, e - gre - tsa qve - q'a - na - sa ze - da,

პუ - რი ჩვე - ნი არ - სო - ბი - სა მო - მეც ჩვენ დღეს და მო - მი - ტე - ვენ ჩვენ
 პუ - რი ჩვე - ნი არ - სო - ბი - სა მო - მეც ჩვენ დღეს და მო - მი - ტე - ვენ ჩვენ
 p'u - ri chve - ni ar - so - bi - sa mo - mets chven dghes da mo - mi - t'e - ven chven

თა - ნა - ნა - დე - ბნი ჩვენ - ნი, ვი - თარ - ცა ჩვენ მი - უ - ტე - ვებთ
 თა - ნა - ნა - დე - ბნი ჩვენ - ნი, ვი - თარ - ცა ჩვენ მი - უ - ტე - ვებთ
 ta - na - na - de - bni chven - ni, vi - tar - tsa chven mi - u - t'e - vebt

თა - ნა - მდე - ბთა მათ ჩვენ - თა, და ნუ შე - მი - ყვა - ნებ ჩვენ
 თა - ნა - მდე - ბთა მათ ჩვენ - თა, და ნუ შე - მი - ყვა - ნებ ჩვენ
 ta - na - mde - bta mat chven - ta, da nu she - mi - q'va - neb chven

გა - ნსა-ცდელ-სა, ა - რა-მედ მი-ხსნენ ჩვენ ბო - რო - ტი - სა - გან.
 გა - ნსა-ცდელ-სა, ა - რა-მედ მი-ხსნენ ჩვენ ბო - რო - ტი - სა - გან.
 ga - nsa - tsdel - sa, a - ra - med mi - khsnen chven bo - ro - t'i - sa - gan.

მამაო ჩვენო

Our Father

ნართქმით ზომით

95

მა - მა - ო ჩვე - ნო, რომელი ხარ ცათა შინა, წმიდა იყავნ სახელი შე - ნი,
 მა - მა - ო ჩვე - ნო, რომელი ხარ ცათა შინა, წმიდა იყავნ სახელი შე - ნი,
 ma - ma - o chve - no, romeli khar tsata shina, ts'mida iq'avn sakheli she - ni,

ნართქმით ზომით

მოვედინ სუფევა შენი, იყავნ ნება შენი ვითარცა ცათა შინა, ეგრეცა ქვეყანასა ზე - და,
 მოვედინ სუფევა შენი, იყავნ ნება შენი ვითარცა ცათა შინა, ეგრეცა ქვეყანასა ზე - და,
 movedin supeva sheni, iq'avn neba sheni vitartsa tsata shina, egretsa qveq'anasa ze - da,

ნართქმით

პური ჩვენი არსობისა მომეც ჩვენ დღეს და მომიტევენ ჩვენ თანანადებნი ჩვენნი,
 პური ჩვენი არსობისა მომეც ჩვენ დღეს და მომიტევენ ჩვენ თანანადებნი ჩვენნი,
 p'uri chveni arsobisa momets chven dghes da momit'even chven tananadebni chvenni,

ზომით წართქმით

ვითარცა ჩვენ მიუტევებთ თანამდებთა მათ ჩვენ - თა, და ნუ შემოყვანებ ჩვენ განსაცდელსა,
 ვითარცა ჩვენ მიუტევებთ თანამდებთა მათ ჩვენ - თა, და ნუ შემოყვანებ ჩვენ განსაცდელსა,
 vitartsa chven miut'evabt tanamdebta mat chven - ta, da nu shemiq'vaneb chven gansatsdelsa,

ზომით

ა - რა - მედ მი - ხსნენ ჩვენ ბო - რო - ტი - სა - გან.
 ა - რა - მედ მი - ხსნენ ჩვენ ბო - რო - ტი - სა - გან.
 a - ra - med mi - khsnen chven bo - ro - t'i - sa - gan.

შენ, უფალო To thee, O Lord

♩ = 89

96

შენ, უ - ფა - - - - -
 შენ, უ - ფა - - - - -
 shen, u - pa - - - - -

- - - - - a - - - - -

შენელებით

ა - - - - - ლო.
 ა - - - - - ლო.
 a - - - - - lo.

ერთ არს One only is holy

♩ = 77

ნართქმით

97

ერთ არს წმიდა, ერთ არს უფალი იესუ ქრისტე, სადიდებელად

ert ars ts'mida, ert ars upali iesu qrist'e, sadidebelad

ზომით

შენელებით

ღმრთი - სა მა - მი - სა, ა - მინ.

ghmrti - sa ma - mi - sa, a - min.

კვირის განიცადე Anthem for the Sunday Liturgy

♩ = 61

98

ა - ქებ-დით უ - ფალ - სა

a - qeb - dit u - pal - sa

ცა - ცა - tsa

First system of musical notation, consisting of three staves (treble, alto, and bass clefs) in 8/8 time. The key signature has three sharps (F#, C#, G#). The music features a melody in the treble staff, a bass line in the bass staff, and a middle staff with various musical notations including slurs, ties, and dynamic markings like 'a' and 'v'.

Second system of musical notation, continuing the piece. It features the same three-staff structure and key signature. The notation includes various musical symbols such as slurs, ties, and dynamic markings like 'a' and 'v'.

Third system of musical notation, continuing the piece. It features the same three-staff structure and key signature. The notation includes various musical symbols such as slurs, ties, and dynamic markings like 'a' and 'v'.

Fourth system of musical notation, continuing the piece. It features the same three-staff structure and key signature. The notation includes various musical symbols such as slurs, ties, and dynamic markings like 'a' and 'v'.

Fifth system of musical notation, continuing the piece. It features the same three-staff structure and key signature. The notation includes various musical symbols such as slurs, ties, and dynamic markings like 'a' and 'v'.

First system of musical notation. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) in a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The music features a melody in the treble staff and a bass line in the bass staff. The lyrics 'a' are written below the staves.

Second system of musical notation. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) in a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The music features a melody in the treble staff and a bass line in the bass staff. The lyrics 'a' are written below the staves.

Third system of musical notation. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) in a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The music features a melody in the treble staff and a bass line in the bass staff. The lyrics 'ga' and 'a' are written below the staves.

Fourth system of musical notation. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) in a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The music features a melody in the treble staff and a bass line in the bass staff. The lyrics 'a' are written below the staves.

Fifth system of musical notation. It consists of three staves (treble, alto, and bass clefs) in a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The music features a melody in the treble staff and a bass line in the bass staff. The lyrics 'a' are written below the staves.

First system of musical notation, featuring three staves (treble, alto, and bass clefs) in a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The music includes various note values, rests, and dynamic markings such as *a* and *a*.

Second system of musical notation, continuing the piece with three staves. It includes a triplet of eighth notes in the middle staff and dynamic markings like *a*.

Third system of musical notation, featuring three staves. The music continues with various note values and rests, with dynamic markings *a* and *a* appearing at the beginning and end of the system.

Fourth system of musical notation, featuring three staves. It includes a triplet of eighth notes in the middle staff and dynamic markings like *a*.

Fifth system of musical notation, featuring three staves. The music continues with various note values and rests, with a dynamic marking *a* at the beginning.

First system of musical notation, measures 1-2. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The first staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes. The third staff (bass clef) contains a bass line with eighth and quarter notes. A fermata is placed over the final note of the first staff in measure 2. A dynamic marking 'a' is present below the third staff in measure 2.

Second system of musical notation, measures 3-4. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The first staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes. The third staff (bass clef) contains a bass line with eighth and quarter notes. A fermata is placed over the final note of the first staff in measure 4.

Third system of musical notation, measures 5-6. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The first staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes, including a triplet of eighth notes in measure 6. The third staff (bass clef) contains a bass line with eighth and quarter notes. A dynamic marking 'a' is present below the first staff in measure 5. A fermata is placed over the final note of the first staff in measure 6.

Fourth system of musical notation, measures 7-8. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The first staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes, including a triplet of eighth notes in measure 8. The third staff (bass clef) contains a bass line with eighth and quarter notes. A dynamic marking 'a' is present below the first staff in measure 7. A fermata is placed over the final note of the first staff in measure 8.

Fifth system of musical notation, measures 9-10. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The first staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes, including a triplet of eighth notes in measure 9. The second staff (treble clef) contains a melodic line with eighth and quarter notes. The third staff (bass clef) contains a bass line with eighth and quarter notes. A dynamic marking 'a' is present below the first staff in measure 9. A fermata is placed over the final note of the first staff in measure 10.

First system of musical notation, measures 1-4. The key signature has three sharps (F#, C#, G#). The music is written for three staves (treble, alto, and bass clefs). Measures 1-4 show a melodic line in the treble staff and a supporting bass line in the bass staff. There are rests in the alto staff. A dynamic marking 'a' is present below the first measure.

Second system of musical notation, measures 5-8. The music continues with similar melodic and bass line patterns. The alto staff continues with rests.

Third system of musical notation, measures 9-12. Measures 9-10 show a triplet of eighth notes in the treble staff. Measures 11-12 continue the melodic and bass line. Dynamic markings 'a' are present below measures 9 and 11.

Fourth system of musical notation, measures 13-16. The music continues with melodic and bass line patterns. A dynamic marking 'a' is present below measure 14.

Fifth system of musical notation, measures 17-20. The music concludes with a final melodic phrase and bass line. Dynamic markings 'a.' are present below measures 17, 18, and 19. The text 'შენელებით' is written above the final measure (measure 20).

მზისა შემოქმედი * The Myrrh-bearing Women (the Ikos of Easter)

♩ = 49

99

მზი - სა შე - მო - ქმე - დი რა მზე, სა -

მზი - სა შე - მო - ქმე - დი რა მზე, სა -

mzi - sa she - mo - qme - di ra mze, sa -

ფლა - - - - -

ფლა - - - - -

pla - - - - -

ავ - სა - ა - - - - -

ავ - სა - ა - - - - -

av - sa - a - - - - -

ა - - - - - ში - ნა შთა - ხდა

ა - - - - - ში - ნა შთა - ხდა

a - - - - - shi - na shta - khda

ხორ - ცი - თა - - - - - ა, კარს

ხორ - ცი - თა - - - - - ა, კარს

khor - tsi - ta - - - - - a, kars

* ეს საგალობელი პასექის ცისკრის იკოსის განსხვავებულ რედაქციას წარმოადგენს.
იხ. ზადიკი, პასექის იკოსი "უპირატესი მზისა".

mo - vi - i

The image shows a musical score for 'The Lord's Prayer' in Georgian. It consists of three staves. The top staff is for a vocal part (soprano or alto), the middle for another vocal part (alto or tenor), and the bottom for a piano accompaniment. The music is in 3/4 time and G major (one flat). The lyrics are written below each staff. The first staff has lyrics in Georgian: 'ცხე - ბლე - ნი' and 'ძი - ე - ბად მის - სა და'. The second staff has the same Georgian lyrics. The third staff has the lyrics in English: 'tskhe - ble - ni' and 'dzi - e - bad mis - sa da'. The piano part features a simple harmonic accompaniment with chords and moving lines in the right and left hands.

ცხე - ბლე - ნი ძი - ე - ბად მის - სა და

ცხე - ბლე - ნი ძი - ე - ბად მის - სა და

tskhe - ble - ni dzi - e - bad mis - sa da

The image shows a musical score for 'The Lord's Prayer' in Georgian. It consists of three staves. The top two staves are vocal parts, and the bottom staff is a piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The lyrics are in Georgian: 'ო - ღრ - თას' (O - gr - tas) for the first two staves and 'i - er - tas' for the bottom staff. The music features a mix of quarter, eighth, and sixteenth notes, with some rests and a final fermata on the last note of each line.

ი - ტყო - დეს: მი - ვი - სწრა - ფოთ ჩვენ
 i - t'q'o - des: mi - vi - sts'ra - pot chven

შე - მურ - ვა - ად
 she - mur - va - ad

ხორ - ცი - თა
 khor - tsi - ta

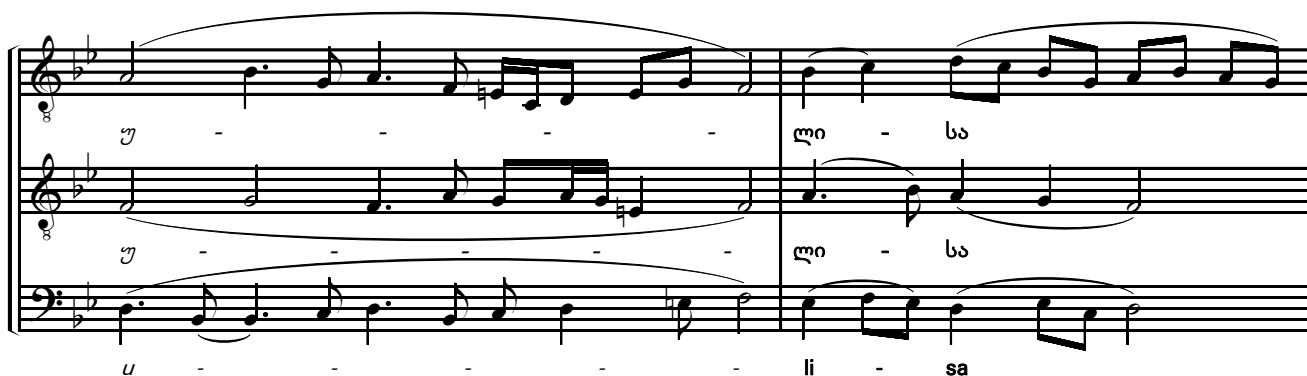
ცხო - ვრე - ბის მომ - ცე - მე - ლი - სა - თა
 tskho - vre - bis mom - tse - me - li - sa - ta

და - და - ცე -
 da - da - tse -

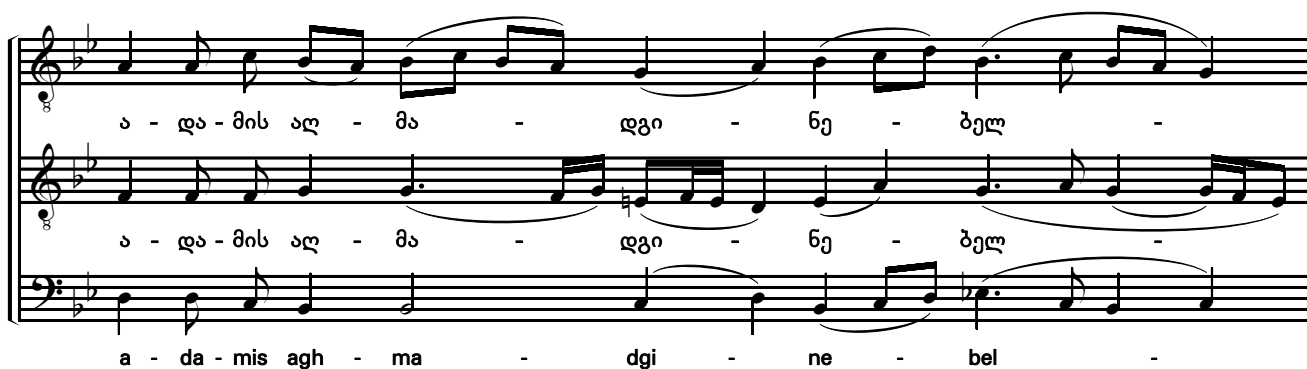
First system of a musical score. It consists of three staves: a vocal line (treble clef), a piano line (treble clef), and a bass line (bass clef). The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 8/8. The vocal line begins with the Georgian syllable 'მუ' (mu) and continues with a melodic line. The piano and bass lines provide harmonic accompaniment. The English transcription 'mu' is written below the bass line.

მუ - - - - -
 მუ - - - - -
 mu - - - - -

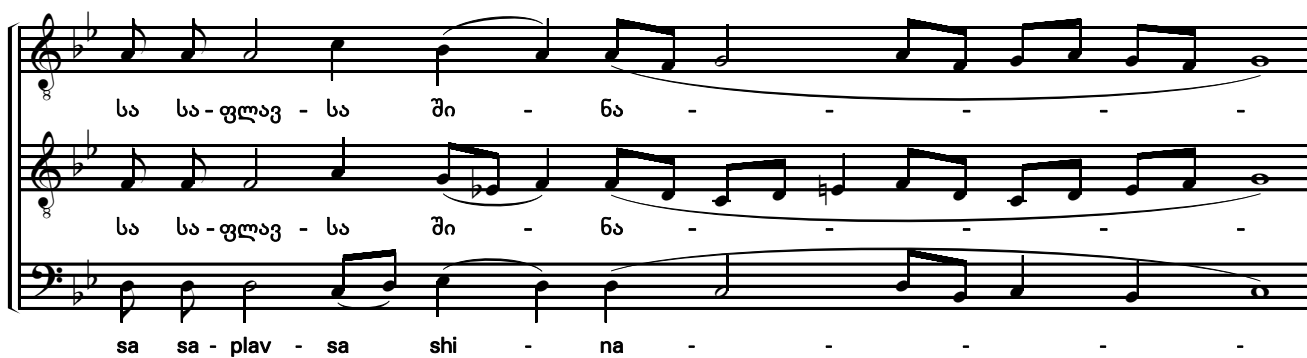
Second system of the musical score. It continues the three-staff format. The vocal line has two phrases: 'უ' (u) followed by 'ლი - სა' (li - sa). The piano and bass lines continue the accompaniment. The English transcription 'u li - sa' is written below the bass line.

უ - - - - - ლი - სა
 უ - - - - - ლი - სა
 u - - - - - li - sa

Third system of the musical score. The vocal line features the phrase 'ა - და - მის ალ - მა - დგი - ნე - ბელ' (a - da - mis agh - ma - dgi - ne - bel). The piano and bass lines continue the accompaniment. The English transcription 'a - da - mis agh - ma - dgi - ne - bel' is written below the bass line.

ა - და - მის ალ - მა - დგი - ნე - ბელ
 ა - და - მის ალ - მა - დგი - ნე - ბელ
 a - da - mis agh - ma - dgi - ne - bel

Fourth system of the musical score. The vocal line features the phrase 'სა სა - ფლავ - სა ში - ნა' (sa sa - plav - sa shi - na). The piano and bass lines continue the accompaniment. The English transcription 'sa sa - plav - sa shi - na' is written below the bass line.

სა სა - ფლავ - სა ში - ნა
 სა სა - ფლავ - სა ში - ნა
 sa sa - plav - sa shi - na

Fifth system of the musical score. The vocal line features the phrase 'ა მეო - - - - -' (a meo - - - - -). The piano and bass lines continue the accompaniment. The English transcription 'a meo' is written below the bass line.

ა მეო - - - - -
 ა მეო - - - - -
 a meo - - - - -

ო - - - - - ოფ - - - - - თა

o - - - - - op - - - - - ta

მო - ვე-დით უ - კვე, მი - ვი - სწრა -

მო - ვე-დით უ - კვე, მი - ვი - სწრა -

mo - ve - dit u - kve, mi - vi - sts'ra -

ფოთ და თა - ყვა - ნის - ვსცეთ მას და ნელ - სა -

ფოთ და თა - ყვა - ნის - ვსცეთ მას და ნელ - სა -

pot da ta - q'va - nis - vstset mas da nel - sa -

ცხე - ბელ - ნი ძღვნად მი -

ცხე - ბელ - ნი ძღვნად მი -

tskhe - bel - ni dzghvnad mi -

უ-პყრნეთ შე - ხვე - ულ - სა სუ - და - რი - თა და ხმა - ვყოთ:

უ-პყრნეთ შე - ხვე - ულ - სა სუ - და - რი - თა და ხმა - ვყოთ:

u - p'q'rnet she - khve - ul - sa su - da - ri - ta da khma - vq'ot:

აღ - დებ, ჰოი მე - უ - ფე - - - - -
აღ - დებ, ჰოი მე - უ - ფე - - - - -
agh - deg, hoi me - u - pe - - - - - o,

და - ცე - მულ - თა ა - ღმა - დგი - ნე - ბე - ლო,
და - ცე - მულ - თა ა - ღმა - დგი - ნე - ბე - ლო,
da - tse - mul - ta a - ghma - dgi - ne - be - lo,

აღ - დებ და გა - ნა - ბნი - ენ
აღ - დებ და გა - ნა - ბნი - ენ
agh - deg da ga - na - bni - en

მტერ - ნი აღ - დგო - მი - სა შე - ნი - - -
მტერ - ნი აღ - დგო - მი - სა შე - ნი - - -
mt'er - ni agh - dgo - mi sa she - ni - - -

ი - სა - - - - - ნი.
ი - სა - - - - - ნი.
i - sa - - - - - ni.

შენელებით

კვირის განიცადე *

Anthem for the Sunday Liturgy

♩ = 77

ნართქმით ზომით

100

აქებდით უფალსა ცათაგან, აქებდით მას მაღალთა შინა, ამინ; ა

აქებდით უფალსა ცათაგან, აქებდით მას მაღალთა შინა, ამინ; ა

aqebdit upalsa tsatagan, aqebdit mas maghalta shina, amin; a

ლი - ლუ - ი

ლი - ლუ - ი

li - lu - i

ი - ა, ა - ლი -

ი - ა, ა - ლი -

i - a, a - li -

ლუ - უ - ი

ლუ - უ - ი

lu - u - i

ა - ა - ა

a - a - a

* მუსიკალური ფრაზა ჟღერს ოთხ ხმაში.

ა - ქებ - დით ღმე - ე

a - qeb - dit ghme - e

ერთ სა

ert sa

* აღნიშნული მონაკვეთი ჟღერს ხუთ ხმაში.

a

წმინდა - - - - -

წმინდა - - - - -

ts'mi - da - - - - -

თა - - - - -

თა - - - - -

ta - - - - -

შო - - - - - რის მის - - - - -

შო - - - - - რის მის - - - - -

sho - - - - - ris mis - - - - -

თა, ალილუი - - - - -

თა, ალილუი - - - - -

ta, a - li - lu - i - a.

შენელებით

ალილუია

Alleluia

ნართქმით ზომით

ალილუია, ალი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

ალილუია, ალი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

alilua, ali - lu - i - a, a - li - lu - i - a.

კურთხეულ არს მომავალი

Blessed in he that

ნართქმით

კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა; ღმერთი უფალი

კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა; ღმერთი უფალი

kurtkheul ars momavali sakhelita uplisata; ghmerti upali

ზომით

და გა - მო - გვი - ჩნდა ჩვენ.

და გა - მო - გვი - ჩნდა ჩვენ.

da ga - mo - gvi - chnda chven.

ხორცი ქრისტესი *

Receive ye the Body of the Christ

ხორ - ცი ქრი - სტე - სი მო-ვი - ლოთ და უკვ-და-ვე-ბი-

ხორ - ცი ქრი - სტე - სი მო-ვი - ლოთ და უკვ-და-ვე-ბი-

khor - tsi qri - st'e - si mo-vi - ghot da ukv-da-ve-bi-

* "ხორცი ქრისტესი"-ს და "ალილუია"-ს დედანი იხ. ფ. ქორიძე, პარტიტურა №2,

"საგალობელნი პირველ შეწირულისა, ვასილი დიდისა, მღვდლის კურთხევისა და ქორწინებისა", გვ 76.

სა წყა-რო - სა გე - მო ვი - ხი - ლოთ.

სა წყა-რო - სა გე - მო ვი - ხი - ლოთ.

sa ts'q'a-ro - sa ge - mo vi - khi - lot.

ალილუია

Alleluia

♩ = 83

104

ა-ლი-ლუ-ი-ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

ა-ლი-ლუ-ი-ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

a-li-lu-i-a, a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a.

ნათელი ჭეშმარიტი

We have beheld

♩ = 120

ნართქმით

105

ნათელი ჭეშმარიტი ვი - ხი-ლეთ, ზეცათა სული მოვიღეთ, ვპოვეთ სარწმუნოება ჭეშმარიტი

ნათელი ჭეშმარიტი ვი - ხი-ლეთ, ზეცათა სული მოვიღეთ, ვპოვეთ სარწმუნოება ჭეშმარიტი

nateli ch'eshmarit'i vi - khi - let, zetsata sul i movighet, vp'ovet sarts'munoeba ch'eshmarit'i

ზომით

და განუყოფელსა სა - მე - ბა - სა თა - ყვა - ნის-ვსცეთ, რა - თა გვა-ცხოვ-ნეს ჩვენ.

და განუყოფელსა სა - მე - ბა - სა თა - ყვა - ნის-ვსცეთ, რა - თა გვა-ცხოვ-ნეს ჩვენ.

da ganuq'opelsa sa - me - ba - sa ta - q'va - nis - vstset, ra - ta gva-tskhov-nes chven.

ნათელი ჭეშმარიტი ხმა ა

We have beheld in tone I

♩ = 49

106

ნა - თე - ლი ჭეშ - მა - რი - ტი ვი - ხი ლეთ,

ნა - თე - ლი ჭეშ - მა - რი - ტი ვი - ხი ლეთ,

na - te - li ch'esh - ma - ri - t'i vi - khi - let,

ზე - ცა - თა სუ - ლი მო - ვი - ლეთ,

ზე - ცა - თა სუ - ლი მო - ვი - ლეთ,

ze - tsa - ta su - li mo - vi - ghet,

ვპო - ვეთ სარ - წმუ - ნო - ე - ბა ჭეშ - მა - რი - ტი

ვპო - ვეთ სარ - წმუ - ნო - ე - ბა ჭეშ - მა - რი - ტი

vp'o - vet sar - ts'mu - no - e - ba ch'esh - ma - ri - t'i

და გა - ნუ - ყო - ფელ - სა სა - მე - ბა - სა

და გა - ნუ - ყო - ფელ - სა სა - მე - ბა - სა

da ga - nu - q'o - pel - sa sa - me - ba - sa

შენელებით

თა-ყვა - ნის-ვსცეთ, რა - - - - - თა გვა-ცხოვ-ნეს ჩვენ.

თა-ყვა - ნის-ვსცეთ, რა - - - - - თა გვა-ცხოვ-ნეს ჩვენ.

ta-q'va - nis - vstset, ra - - - - - ta gva-tskhov-nes chven.

აღავსე პირი ჩემი Let our mouths be filled

♩=100

ნართქმით

107

აღავსე პირი ჩემი ქებითა შენითა, უ - ფა - ლო, რათა უგალობდე დიდებასა შენსა,
აღავსე პირი ჩემი ქებითა შენითა, უ - ფა - ლო, რათა უგალობდე დიდებასა შენსა,
aghavse p'iri chemi qebita shenita, u - pa - lo, rata ugalobde didebasa shensa,

რამეთუ ღირს მყვენ ჩვენ ზიარებად წმიდათა შენთა საღმრთოთა
რამეთუ ღირს მყვენ ჩვენ ზიარებად წმიდათა შენთა საღმრთოთა
rametu ghirs mq'ven chven ziarebad ts'midata shenta saghmrtota

უკვდავთა და ცხოველსმყოფელთა საიდუმლოთა; დაგვმარხენ ჩვენ სიწმიდესა შინა შენსა
უკვდავთა და ცხოველსმყოფელთა საიდუმლოთა; დაგვმარხენ ჩვენ სიწმიდესა შინა შენსა
ukvdavta da tskhovelsmq'opelta saidumlota; dagvmarkhen chven sits'midesa shina shensa

ზომით
ყოველსა დღესა სწავლად სიმართლეთა შენთა. ალილუია, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
ყოველსა დღესა სწავლად სიმართლეთა შენთა. ალილუია, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
q'ovelsa dghesa sts'avlad simartleta shenta. aliluia, a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a.

აღავსე პირი ჩემი სმა ა Let our mouths be filled in tone I

♩=49

108

ა - ღავ - სე პი - რი ჩე - მი ქე - ბი - თა შე - ნი - თა, უ - ფა - ლო,
ა - ღავ - სე პი - რი ჩე - მი ქე - ბი - თა შე - ნი - თა, უ - ფა - ლო,
a - ghav - se p'i - ri che - mi qe - bi - ta she - ni - ta, u - pa - lo,

რა - თა უ - გა-ლობ-დე დი - დე - ბა - სა შენ - სა,
 რა - თა უ - გა-ლობ-დე დი - დე - ბა - სა შენ - სა,
 ra - ta u - ga - lob - de di - de - ba - sa shen - sa,

ნართქმით

რა - მეთუ ღირს მყვენ ჩვენ ზიარებად წმიდათა შენთა საღმრთოთა უკვდავთა და ცხოველს-
 რა - მეთუ ღირს მყვენ ჩვენ ზიარებად წმიდათა შენთა საღმრთოთა უკვდავთა და ცხოველს-
 ra - metu ghirs mq'ven chven ziarebad ts'midata shenta saghmrtota ukvdavta da tskhovels -

ზომით

მყო - ფელ - თა სა - ი - დუმ - ლო - თა; დაგვ-მარ - ხენ ჩვენ სი - წმი -
 მყო - ფელ - თა სა - ი - დუმ - ლო - თა; დაგვ-მარ - ხენ ჩვენ სი - წმი -
 mq'o - pel - ta sa - i - dum - lo - ta; dagv - mar - khen chven si - ts'mi -

დე - სა ში - ნა შენ - სა ყო - ველ - სა დღე - სა სწავ-ლად
 დე - სა ში - ნა შენ - სა ყო - ველ - სა დღე - სა სწავ-ლად
 de - sa shi - na shen - sa q'o - vel - sa dghe - sa sts'av-lad

სი - მარ - თლე - თა შენ - თა. ა - ლი - ლუ - ი - ა,
 სი - მარ - თლე - თა შენ - თა. ა - ლი - ლუ - ი - ა,
 si - mar - tle - ta shen - ta. a - li - lu - i - a,

შენელებით

ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a.

მცირე კვერეხი The Little Litany

♩ = 89

109 უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

110 შენ, უ - ფა - ლო.

შენ, უ - ფა - ლო.

shen, u - pa - lo.

111 ა - მინ.

ა - მინ.

a - min.

სახელითა უფლისათა; უფალო, შეგვიწყალებ With the Name of the Lord; Lord, have mercy

♩ = 100

112 სა - ხე - ლი - თა უ - ფლი - სა - თა; უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

სა - ხე - ლი - თა უ - ფლი - სა - თა; უ - ფა - ლო, შე - გვი - წყა - ლენ.

sa - khe - li - ta u - pli - sa - ta; u - pa - lo, she - gvi - ts'q'a - len.

იყავნ სახელი უფლისა

Blessed be the Name of the Lord

♩ = 77

113

ი-ყავნ სა - ხე - ლი უ-ფლი-სა კურ-თხე - ულ ა - მი - ე-რიტ-გან და უ - კუ-ნი-სამ-დე.

ი-ყავნ სა - ხე - ლი უ-ფლი-სა კურ-თხე - ულ ა - მი - ე-რიტ-გან და უ - კუ-ნი-სამ-დე.

i - q'avn sa - khe - li u - pli - sa kur - tkhe - ul a - mi - e - rit - gan da u - ku - ni - sam - de.

იყავნ სახელი უფლისა

Blessed be the Name of the Lord

♩ = 120

114

იყავნ სახელი უფლისა კურთხეულ ამიერიტგან და უკუნი-სამ-დე. ი-ყავნ სა - ხე - ლი უ-ფლი-

იყავნ სახელი უფლისა კურთხეულ ამიერიტგან და უკუნი-სამ-დე. ი-ყავნ სა - ხე - ლი უ-ფლი-

iq'avn sakheli uplisa kurtkheul amieritgan da ukuni - sam - de. i - q'avn sa - khe - li u - pli -

სა კუ-რთხე-ულ ა - მი - ე - რიტ - გან და უ - კუ - ნი - სამ - დე.

სა კუ-რთხე-ულ ა - მი - ე - რიტ - გან და უ - კუ - ნი - სამ - დე.

sa ku - rtkhe - ul a - mi - e - rit - gan da u - ku - ni - sam - de.

დიდება, ან და

Glory . . . now, and

♩ = 67

115

დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნიტი უკუნისამდე, ამინ.

დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნიტი უკუნისამდე, ამინ.

dideba mamasa da dzesa da ts'midasas sulsa ats' da maradis da ukuniti ukunisamde, amin.

უფალო, შეგვინყალებნ; უფალო, შეგვინყალებნ; უფალო, შეგვინყა - ლენ.
 upalo, shegvits'q'alen; upalo, shegvits'q'alen; upalo, shegvits'q'a - len.

ზომით

სა - ხე - ლი - თა უ - ფლი - სა - თა, უ - წმი - დე - სო და უ - ნე - ტა - რე - სო მე - უ - ფე - ო, გვა - კურთხენ.
 sa - khe - li - ta u - pli - sa - ta, u - ts'mi - de - so da u - ne - t'a - re - so me - u - pe - o, gva - kur - tkhen.

ის პოლა

Eis pollá

♩ = 63

116

ის პო - ლა ე - ტი, დე - ს -
 is p'o - la e - t'i, de - s -

პო - ტა.
 p'o - t'a.

უწმიდესი და უნეტარესი His Hollynes and Beatitude

♩ = 83
წარტყმით

117

უწმიდესი და უნეტა - რე სი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს - პატრიარქი,
უწმიდესი და უნეტა - რე სი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს - პატრიარქი,
uts'midesi da unet'a - re si, sruliad saqartvelos katolikos - p'at'riarqi,

მცხეთა - თბილისის მთავარეპისკოპოსი, დიდი მეუფე, მამაი ჩვენი ი - ლი - ა;
მცხეთა - თბილისის მთავარეპისკოპოსი, დიდი მეუფე, მამაი ჩვენი ი - ლი - ა;
mtskheta - tbilisis mtavarep'iskop'osi, didi meupe, mamai chveni i - li - a;

ძმანი და დანი წმიდისა და ყოვლად - პატიოსნისა ამის ტა - ძრი - სა
ძმანი და დანი წმიდისა და ყოვლად - პატიოსნისა ამის ტა - ძრი - სა
dzmani da dani ts'midisa da q'ovlad - p'at'iosnisa amis t'a - dzri - sa

ზომით

და ყოველნი მართლმადიდებელნი ქრისტიანენი, და - ი - ცევ, უ - ფა - ლო, მრა - ვალ - ჟა - მი - ერ.
და ყოველნი მართლმადიდებელნი ქრისტიანენი, და - ი - ცევ, უ - ფა - ლო, მრა - ვალ - ჟა - მი - ერ.
da q'ovelni martlmadidebelni qrist'ianeni, da - i - tsev, u - pa - lo, mra - val - zha - mi - er.

უწმიდესი და უნეტარესი

His Hollynes and Beatitude

♩ = 79

118

უ - წმი - დე - სი და უ - ნე - ტა - რე - სი, სრუ - ლი - ად სა - ქარ - თვე - ლოს

უ - წმი - დე - სი და უ - ნე - ტა - რე - სი, სრუ - ლი - ად სა - ქარ - თვე - ლოს

u - ts'mi - de - si da u - ne - t'a - re - si, sru - li - ad sa - qar - tve - los

კა - თო - ლი - კოს - პა - ტრი - არ - ქი, მცხე - თა - თბი - ლი - სის მთა - ვარ - ე - პის - კო - პო - სი,

კა - თო - ლი - კოს - პა - ტრი - არ - ქი, მცხე - თა - თბი - ლი - სის მთა - ვარ - ე - პის - კო - პო - სი,

ka - to - li - kos - p'a - t'ri - ar - qi, mtskhe - ta - tbi - li - sis mta - var - e - p'is - ko - p'o - si,

დი - დი მე - უ - ფე მა - მა - ი ჩვე - ნი, ი - ლი - ა; ძმა - ნი და და - ნი

დი - დი მე - უ - ფე მა - მა - ი ჩვე - ნი, ი - ლი - ა; ძმა - ნი და და - ნი

di - di me - u - pe ma - ma - i chve - ni, i - li - a; dzma - ni da da - ni

წმი - დი - სა და ყოვ - ლად - პა - ტი - ო - სნი - სა ა - მის ტა - ძრი - სა

წმი - დი - სა და ყოვ - ლად - პა - ტი - ო - სნი - სა ა - მის ტა - ძრი - სა

ts'mi - di - sa da q'ov - lad - p'a - t'i - o - sni - sa a - mis t'a - dzri - sa

და ყო - ველ - ნი მართლ - მა - დი - დე - ბელ - ნი ქრი - სტი -

და ყო - ველ - ნი მართლ - მა - დი - დე - ბელ - ნი ქრი - სტი -

da q'o - vel - ni martl - ma - di - de - bel - ni qri - st'i -

შენელებით

ა - ნე - ნი, და - ი - ცევ, უ - ფა - ლო, მრა - ვალ - ჟა - მი - ერ.

ა - ნე - ნი, და - ი - ცევ, უ - ფა - ლო, მრა - ვალ - ჟა - მი - ერ.

a - ne - ni, da - i - tsev, u - pa - lo, mra - val - zha - mi - er.

პირისა შენისა მადლი ტროპარი ხმა 8
The grace of the lips the Hymn in tone VIII

♩ = 45

119

პი - რი - სა შე - ნი - სა მა - დლი,

პი - რი - სა შე - ნი - სა მა - დლი,

p'i - ri - sa she - ni - sa ma - dli,

ვი - თარ - ცა ო - ქრო, გა - მო - ბრწყინ - და

ვი - თარ - ცა ო - ქრო, გა - მო - ბრწყინ - და,

vi - tar - tsa o - qro, ga - mo - brts'q'in - da

და სო - ფე - ლი გა - ნა - ნა - თლა,

და სო - ფე - ლი გა - ნა - ნა - თლა,

da so - pe - li ga - na - na - tla,

უ - პო - ვა - რე - ბი - სა სა - უ - ნჯე - ნი სო -

u - p'o - va - re - bi - sa sa - u - nje - ni so -

ფელ - სა ში - ნა გა - ნა - მრავლ - ნა და სი -

pel - sa shi - na ga - na - mravl - na da si -

მა - ღლე სი - მდა -

ma - ghle si - mda -

ბლი - სა გვი - ჩვე - ნა ჩვენ,

bli - sa gvi - chve - na chven,

ა - რა - მედ ვი - თარ - ცა ი - გი სი -

a - ra - med vi - tar - tsa i - gi si -

ტყვი - თა შე - ნი - თა გან - მსწავ - ლენ, ე - გრე-თვე სი -

ტყვი - თა შე - ნი - თა გან - მსწავ - ლენ, ე - გრე-თვე სი -

t'q'vi - ta she - ni - ta gan - msts'av - len, e - gre - tve si -

ტყვა - სა ქრი - სტე - სა

ტყვა - სა ქრი - სტე - სა

t'q'va - sa qri - st'e - sa

ღმერთ - - - სა ე - ვე - დრე, მა - მა - ო ი - ო - ა - ნე

ღმერთ - - - სა ე - ვე - დრე, მა - მა - ო ი - ო - ა - ნე

ghmert - - - sa e - ve - dre, ma - ma - o i - o - a - ne

ო - ქრო - პი - რო, შე - წყა - - - ლე - ბა -

ო - ქრო - პი - რო, შე - წყა - - - ლე - ბა -

o - qro - p'i - ro, she - ts'q'a - - - le - ba -

ად სულ - - - თა ჩვენ - - - თა - თვის.

ად სულ - - - თა ჩვენ - - - თა - თვის.

ad sul - - - ta chven - - - ta - tvis.

ქუჩის ქუჩის ქუჩის

მხოლოდ-შობილი O, Only-begotten Son

♩ = 63

ნართქმით

120

მხო - ლო-დ-შო - ბი - ლი ძე და სიტყვა ღმრთისა უკვდავი არსება, თავს იდვა ჩვენი -

ლო-დ-შო - ბი - ლი ძე და სიტყვა ღმრთისა უკვდავი არსება, თავს იდვა ჩვენი -

sho - bi - li dze da sit'q'va ghmrtisa ukvdavi arseba, tavs idva chveni -

ზომით

სა ცხო - ვრე - ბი - სა - თვის, ხორც - ნი შე - ი - სხნა

სა ცხო - ვრე - ბი - სა - თვის, ხორც - ნი შე - ი - სხნა

sa tskho - vre - bi - sa - tvis, khorts - ni she - i - skhna

ნართქმით

ზომით

სულისაგან წმიდისა და მარია - მის - გან ქალ - ნუ - ლი - სა

სულისაგან წმიდისა და მარია - მის - გან ქალ - ნუ - ლი - სა

sulisagan ts'midisa da maria - mis - gan qal - ts'u - li - sa

უ - ქცე - ვე - ლა - დ გა - ნ - კა - ც - ნა და ჯვარს ე - ცვა ქრი - სტე,

უ - ქცე - ვე - ლა - დ გა - ნ - კა - ც - ნა და ჯვარს ე - ცვა ქრი - სტე,

u - qtse - ve - la - d ga - n - ka - ts - na da jvars e - tsva qri - st'e,

ღმე - ა - ე - რ - თი ჩვე - ნი,

ღმე - ა - ე - რ - თი ჩვე - ნი,

ghme - i - e - r - ti chve - ni,

სიკვ-დი - ლი - თა სიკვ - დი - ლი და - თრგუ - ნა და ე - რ - თი

სიკვ-დი - ლი - თა სიკვ - დი - ლი და - თრგუ - ნა და ე - რ - თი

sikv - di - li - ta sikv - di - li da - trgu - na da e - r - ti

წართქმით ზომით

წმიდისა სამეებისა თანა დი - დე - ბულ არს,

წმიდისა სამეებისა თანა დი - დე - ბულ არს,

ts'midisa samebisa tana di - de - bul ars,

წართქმით ზომით

მამისა და ყოვლად წმიდისა სუ - ლი - სა,

მამისა და ყოვლად წმიდისა სუ - ლი - სა,

mamisa da q'ovlad ts'midisa su - li - sa,

ან ასე

სუ - ლი - სა,

სუ - ლი - სა,

su - li - sa,

შენელებით

გვა - ცხოვ - ნენ ჩვენ.

გვა - ცხოვ - ნენ ჩვენ.

gva - tskhov - nen chven.

მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ

O come, let us worship

♩=49

121

მო - ვე - დი - თ, თა - ყვა - ნის -
 მო - ვე - დი - თ, თა - ყვა - ნის -
 mo - ve - di - t, ta - q'va - nis -

ვსცეთ და შე - უვრ - დეთ
 ვსცეთ და შე - უვრ - დეთ
 vstset da she - uvr - det

ქრი - ს - ტე - სა;
 ქრი - ს - ტე - სა;
 qri - s - t'e - sa;
 გვა - ცხო - ვ -
 გვა - ცხო - ვ -
 gva - tskho - v -

ნე - ნ ჩვენ, ძე -
 ნე - ნ ჩვენ, ძე -
 ne - n chven, dze -
 ო - ღმრთი
 ო - ღმრთი
 o ghmrti -

სა -
 სა -
 sa -
 წმი - და - თა შო - რის სა -
 წმი - და - თა შო - რის სა -
 o, ts'mi - da - ta sho - ris sa -

კვირ - ვე - ლო, ა - ღდგო - მი - ლო

კვირ - ვე - ლო, ა - ღდგო - მი - ლო

kvir - ve - lo, a - ghdgo - mi - lo

მკვდრე - თით, მგა - ლო - ბე - ლ - ნი

მკვდრე - თით, მგა - ლო - ბე - ლ - ნი

mkvdre - tit, mga - lo - be - l - ni

შე - ნ - ნი, ა - ი - ა - ლი - ლუ - ი - ა.

შე - ნ - ნი, ა - ი - ა - ლი - ლუ - ი - ა.

she - n - ni, a - i - a - li - lu - i - a.

ა - ლი - ლუ - ი - ა.

ა - ლი - ლუ - ი - ა.

a - li - lu - i - a.

წმიდაო ღმერთო

O, Holy God

♩=77

122

წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -

წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -

ts'mi - n - da - o ghmer - to, ts'mi - n -

და - ო ძლი - ე - რო, წმი - ნ - და - ო
და - ო ძლი - ე - რო, წმი - ნ - და - ო
da - o dzli - e - ro, ts'mi - n - da - o

უ - კ - ვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ღ - ა - ლე - ნ ჩვენ.
უ - კ - ვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ღ - ა - ლე - ნ ჩვენ.
u - kv - da - o, she - gvi - ts'q'a - le - n chven.

ნართქმით

წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
ts'mi - da - o ghmer - to, ts'midao dzliero, ts'midao ukvdao, shegvi - ts'q'a - len chven.

დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა - მდე, ა - მინ;
დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა - მდე, ა - მინ;
dideba mamasa da dzesa da ts'midasa suls a ats' da maradis da ukuniti ukunisa - mde, a - min;

ზომით

წმიდაო უკვდაო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ. წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო,
წმიდაო უკვდაო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ. წმი - ნ - და - ო ღმერ - თო,
ts'midao ukvdao, she - gvi - ts'q'a - len chven. ts'mi - n - da - o ghmer - to,

ნმი - ნ - და - ო ძლი - ე - რო, ნმი - ნ - და - ო
 ნმი - ნ - და - ო ძლი - ე - რო, ნმი - ნ - და - ო
 ts'mi - n - da - o dzli - e - ro, ts'mi - n - da - o

შენელებით

უ - ი - უ - კვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ.
 უ - ი - უ - კვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ.
 u - kv - da - o, she - gvi ts'q'a - le - n chven.

წმიდაო ღმერთო
O, Holy God

♩=77

123

ნმი - ნ - და - ო ღმე - რ - თო,
 ნმი - ნ - და - ო ღმე - რ - თო,
 ts'mi - n - da o ghme - r - to,

ნმი - ნ - და - ო
 ნმი - ნ - და - ო
 ts'mi - n - da - o

ძლი - ე - რო, ნმი - ნ - და - ო
 ძლი - ე - რო, ნმი - ნ - და - ო
 dzli - e - ro, ts'mi - n - da - o

უკვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ.
 უ - კვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ.
 u - kv - da - o, she - gvi - ts'q'a - le - n chven.

წარტყმით

წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 ts'mi - da - o ghmer - to, ts'midao dzliero, ts'midao ukvdao, shegvi - ts'q'a - len chven.

დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა-მდე, ა-მინ;
 დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა-მდე, ა-მინ;
 dideba mamasa da dzesa da ts'midasa sursa ats' da maradis da ukuniti ukunisa-mde, a-min;

ზომით

წმიდაო უკვდაო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ. წმი - ნ -
 წმიდაო უკვდაო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ. წმი - ნ -
 ts'midao ukvdao, she - gvi - ts'q'a - le - n chven. ts'mi - n -

და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -
 და - ო ღმერ - თო, წმი - ნ -
 da - o ghme - r - to, ts'mi - n -

და - - - - - ო ძლი - ე - რო,

da - - - - - o dzli - e - ro,

წმი - ნ - და - - - - - ო უ - ი - უ - კვ -

წმი - ნ - და - - - - - ო უ - ი - უ - კვ -

ts'mi - n - da - - - - - o u - kv -

და - ო, შე - გვი - - - - - წყა - - - - - ი -

და - ო, შე - გვი - - - - - წყა - - - - - ი -

da - o, she - gvi - - - - - ts'q'a - - - - - i -

შენელებით

II ვარიანტი

ა - ლე - ნ ჩვენ. უ - ი - უ - კვ - და - ო, შე -

ა - ლე - ნ ჩვენ. უ - ი - უ - კვ - და - ო, შე -

a - le - n chven. u - i - u - kv - da - o, she -

შენელებით

გვი - წყა - - - - - ი - ა - ლე - ნ ჩვენ.

გვი - წყა - - - - - ი - ა - ლე - ნ ჩვენ.

gvi - ts'q'a - - - - - i - a - le - n chven.

რომელნი ქერუბიმთა

Let us, the Cherubim

♩ = 63

124

რო - მელ - ნი ქე - რუ -
 რო - მელ - ნი ქე - რუ -
 ro - mel - ni qe - ru -

I ვარიანტი

ბი - მ - თა -
 ბი - მ - თა -
 bi - m - ta -

II ვარიანტი

ა -
 ა -
 a -
 სა - ნი -
 სა - ნი -
 sa - ni -

დუმ - ლო -
 დუმ - ლო -
 dum - lo -

მსგავ - სე -
 მსგავ - სე -
 ve - msgav - se -

ნით და ცხო - ი - ო - ველს - მყო -

ნით და ცხო - ი - ო - ველს - მყო -

nit da tskho - i - o - vels - mq'o -

ფე - - - ლი - სა - ი - ა

ფე - - - ლი - სა - ი - ა

pe - - - li - sa - i - a

სა - მე - ი - გ - ბი - სა

სა - მე - ი - გ - ბი - სა

sa - me - bi - sa

სამ - წმი - და არ - სო - ბი - სა გა - ლო - ბა - სა

და არ - სო - ბი - სა გა - ლო - ბა - სა

ts'mi - da ar - so - bi - sa ga - lo - ba - sa

შევ - ნი - რა

შევ - ნი - რა

shev - ts'i - ra

ავთ; ყო - ი - მ - ი - მ - მ - ი - მ -

ავთ; ყო - ი - მ - ი - მ - მ - ი - მ -

avt; q'o - i - o -

ვე - ლი ვე - ი - ე მსო - ფლი -

ვე - ლი ვე - მსო - ფლი -

ve - li - ve - mso - pli -

ი - ი - ი - ი -

ი - ი - ი - ი -

i - i - i - i - o

და - უ - ტე ვო - ი - მ - თ ზრუ 6 -

და - უ - ტე ვო - ი - მ - თ ზრუ 6 -

da - u - t'e vo - i - o - t zru - n -

ვა - ა. შენელებით

ვა - ა.

va - a.

და ვითარცა მეუფისა

That we may raise

♩ = 77

125

და ვი - თარ - ცა მე - უ - ფი - სა ყო - ვე - ლ - თა - ი - ა -

და ვი - თარ - ცა მე - უ - ფი - სა ყო - ვე - ლ - თა - ი - ა -

da vi - tar - tsa me - u - pi - sa q'o - ve - l - ta - i - a -

ან ასე

ა - სა, ა - სა, შემ - წყნა - რე - ბელ - სა, ან - გე - ლოზ -

ა - სა, ა - სა, შემ - წყნა - რე - ბელ - სა, ან - გე - ლოზ -

a - sa, a - sa, shem-ts'q'na - re - bel - sa, an - ge - loz -

თა - ებრ უ - ხი - ლა - ვად ძღვნის

თა - ებრ უ - ხი - ლა - ვად ძღვნის

ta - ebr u - khi - la - vad dzghvnis

შემ - წირ - ველ - თა წეს - თა - სა ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ -

შემ - წირ - ველ - თა წეს - თა - სა ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ -

shem-ts'ir - vel - ta ts'es - ta - sa a - li - lu - i - a, a - li - lu -

შენელებით

ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.

i - a, a - li - lu - i - a.

მამასა და ძესა

Father, Son

♩ = 69

126

მა - მა - სა და ძე - სა
 მა - მა - სა და ძე - სა
 ma - ma - sa da dze - sa

და წმი და - სა სულ - სა,
 და წმი - და - სა სულ - სა,
 da ts'mi - da - sa sul - sa,

შენელებით

სა - მე - ბა - სა ერთ-არ - სე - ბა - სა და გა - ნუ - ყო - ფე - ლ - სა.
 სა - მე - ბა - სა ერთ-არ - სე - ბა - სა და გა - ნუ - ყო - ფე - ლ - სა.
 sa - me - ba - sa ert - ar - se - ba - sa da ga - nu - q'o - pe - l - sa.

შენელებით

და გა - ნუ - ყო - ფე - ლ - სა.
 და გა - ნუ - ყო - ფე - ლ - სა.
 da ga - nu - q'o - pe - l - sa.

მრწამსი The Creed

♩ = 77

წარტეპით

ზომით

127

მრწამს ერ - თი ღმერ - თი, მამა, ყოვლისა მპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქვეყა - ნი - სა,

მრწამს ერ - თი ღმერ - თი, მამა, ყოვლისა მპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქვეყა - ნი - სა,

mrts'ams er - ti ghmer - ti, mama, q'ovlisa mp'q'robeli, shemoqmedi tsata da qve-q'a-ni-sa,

წარტეპით

ხი - ლულ - თა ყო - ველ - თა და ა - რა - ხი - ლულ - თა; და ერთი უფალი იესუ ქრის - ტე,

ხი - ლულ - თა ყო - ველ - თა და ა - რა - ხი - ლულ - თა; და ერთი უფალი იესუ ქრის - ტე,

khi - lul - ta q'o - vel - ta da a - ra - khi - lul - ta; da erti upali iesu qris - t'e,

ზომით

ძე ღმრთისა მხოლოდ-შობილი, მამისაგან შო - ბი - ლი უ - ნი - ნა - რეს ყო - ველ - თა სა - უ - კუ - ნე - თა;

ძე ღმრთისა მხოლოდ-შობილი, მამისაგან შო - ბი - ლი უ - ნი - ნა - რეს ყო - ველ - თა სა - უ - კუ - ნე - თა;

dze ghmrtsisa mkholod - shobili, mamsagan sho - bi - li u - ts'i - na - res q'o - vel - ta sa - u - ku - ne - ta;

წარტეპით

ნა - თელი ნათლი - სა - გან, ღმერ - თი ჭეშმარიტი ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა შობილი

ნა - თელი ნათლი - სა - გან, ღმერ - თი ჭეშმარიტი ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა შობილი

na - teli natli - sa - gan, ghmer - ti ch'eshmarit'i ghmrtsagan ch'eshmarit'isa shobili

ზომით

და არა ქმნილი, ერთარსი მა - მი - სა, რო - მლი - სა - გან ყო - ვე - ლი შე - ი - ქმნა;

და არა ქმნილი, ერთარსი მა - მი - სა, რო - მლი - სა - გან ყო - ვე - ლი შე - ი - ქმნა;

da ara qmnili, ertarsi ma - mi - sa, ro - mli - sa - gan q'o - ve - li she - i - qmna;

ნართქმით

რომელი ჩვენთვის, კაცთა - თვის, და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოხდა ზეცით
 რომელი ჩვენთვის, კაცთა - თვის, და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოხდა ზეცით
 romeli chventvis, katsta - tvis, da chvenisa tskhovrebisatvis gardamokhda zetsit

ზომით

და ხორცნი შეისხნა სულისაგან წმი-დი-სა და მა-რი-ა-მის-გან ქალ-წუ-ლი-სა, და გან-კა-ცნა;
 და ხორცნი შეისხნა სულისაგან წმი-დი-სა და მა-რი-ა-მის-გან ქალ-წუ-ლი-სა, და გან-კა-ცნა;
 da khortsni sheiskhna sulisagan ts'mi-di - sa da ma - ri - a - mis-gan qal-ts'u - li - sa, da gan-ka-tсна;

ნართქმით

და ჯვარს ეცვა ჩვენთვის პონტოელისა პილატესზე და ივნო და დაეფლა და აღდგა მესამესა დღესა
 და ჯვარს ეცვა ჩვენთვის პონტოელისა პილატესზე და ივნო და დაეფლა და აღდგა მესამესა დღესა
 da jvars etsva chventvis p'ont'oelisa p'ilat'esze da ivno da daepla da aghdga mesamesa dghesa

ზომით

ნართქმით

ზომით

მსგავ-სად წე - რი - ლი - სა; და ამაღლდა ზე-ცად და მჯდო-მა - რე არს მარ-ჯვე-ნით მა - მი - სა;
 მსგავ-სად წე - რი - ლი - სა; და ამაღლდა ზე-ცად და მჯდო-მა - რე არს მარ-ჯვე-ნით მა - მი - სა;
 msgav-sad ts'e - ri - li - sa; da amaghlda ze - tsad da mjdo - ma - re ars mar - jve - nit ma - mi - sa;

ნართქმით

ზომით

და კვალად მომავალ არს დიდებით განსჯად ცხოველთა და მკვდართა, რომ-ლი-სა სუ-ფე-ვი-სა
 და კვალად მომავალ არს დიდებით განსჯად ცხოველთა და მკვდართა, რომ-ლი-სა სუ-ფე-ვი-სა
 da kvalad momaval ars didebit gansjad tskhovelta da mkvdarta, rom - li - sa su - pe - vi - sa

წარტემით

ა - რა არს და - სა - სრულ; და სულიწმიდა, უ - ფა - ლი და ცხოველსმყოფელი, რომელი მამისაგან გამოვალს,
 ა - რა არს და - სა - სრულ; და სულიწმიდა, უ - ფა - ლი და ცხოველსმყოფელი, რომელი მამისაგან გამოვალს,
 a - ra ars da - sa - srul; da sulits'mida, u - pa - li da tskhovelsmq'opeli, romeli mamsagan gamovals,

ზომით

მამისა თანა და ძისა თანა თაყვანის - იცემების და იდიდების, რო - მე - ლი ი - ტყო - და
 მამისა თანა და ძისა თანა თაყვანის - იცემების და იდიდების, რო - მე - ლი ი - ტყო - და
 mamisa tana da dzisa tana taq'vanis - itsemebis da ididebis, ro - me - li i - t'q'o - da

წარტემით

ზომით

წი - ნას - წარ - მე - ტყველ - თა მი - ერ; ერთი წმიდა კათო - ლი - კე და სა - მო - ცი - ქუ - ლო ე - კლე - სი - ა;
 წი - ნას - წარ - მე - ტყველ - თა მი - ერ; ერთი წმიდა კათო - ლი - კე და სა - მო - ცი - ქუ - ლო ე - კლე - სი - ა;
 ts'i - nas - ts'ar - me - t'q'vel - ta mi - er; erti ts'mida kato - li - ke da sa - mo - tsi - qu - lo e - kle - si - a;

წარტემით

ზომით

აღვიარებ ერთსა ნათლის - ღე - ბა - სა მო - სა - ტე - ვე - ბე - ლად ცო - დვა - თა;
 აღვიარებ ერთსა ნათლის - ღე - ბა - სა მო - სა - ტე - ვე - ბე - ლად ცო - დვა - თა;
 aghviareb ertsa natlis - ghe - ba - sa mo - sa - t'e - ve - be - lad tso - dva - ta;

შენელებით

მო - ვე - ლი აღ - დგო - მა - სამკვდრეთით და ცხო - ვრე - ბა - სა მერ - მი - სა მის სა - უ - კუ - ნი - სა - სა, ა - მინ.
 მო - ვე - ლი აღ - დგო - მა - სამკვდრეთით და ცხო - ვრე - ბა - სა მერ - მი - სა მის სა - უ - კუ - ნი - სა - სა, ა - მინ.
 mo - ve - li agh-dgo-ma-sa mkvdr'e - tit da tskho - vre - ba - sa mer - mi - sa mis sa - u - ku - ni - sa - sa, a - min.

წყალობა, მშვიდობა

A mercy of peace

♩ = 77

128

წყალო-ბა, მშვი-დო-ბა შე-სა-წი - რა - ვი ქე - ბი - სა.

წყალო-ბა, მშვი-დო-ბა შე-სა-წი - რა - ვი ქე - ბი - სა.

ts'q'a-lo - ba, mshvi-do - ba she-sa-ts'i - ra - vi qe - bi - sa.

და სულისა ცა

And with thy spirit

♩ = 77

129

და სუ-ლი-სა - ცა შე-ნი-სა თა - ნა.

სუ-ლი-სა - ცა შე-ნი-სა თა - ნა.

su - li - sa - tsa she-ni-sa ta - na.

გვაქვს უფლისა მიმართ

We lift them up

♩ = 77

130

გვაქვს უ - ფლი - სა მი - მართ.

უ - ფლი - სა მი - მართ.

gvaqvs u - pli - sa mi - mart.

ღირს არს და მართალ

Meet and right is it

♩ = 73

131

ღირს არს და მარ-თალ თა-ყვა-ნის-ცე-მა მა-მი-სა და ძი-სა და წმი-დი-სა სუ-ლი-სა,

ღირს არს და მარ-თალ თა-ყვა-ნის-ცე-მა მა-მი-სა და ძი-სა და წმი-დი-სა სუ-ლი-სა,

ghirs ars da mar - tal ta-q'va-nis-tse-ma ma-mi-sa da dzi-sa da ts'mi-di - sa su - li - sa,

წართქმით

ზომით

სა - მე - ბი - სა ერ-თ-არ - სე - ბი - სა და გა - ნუ - ყო - ფე - ლი -

სა - მე - ბი - სა ერ-თ-არ - სე - ბი - სა და გა - ნუ - ყო - ფე - ლი -

sa - me - bi - sa ert - ar - se - bi - sa da ga - nu - q'o - pe - li -

First system of a musical score in 3/8 time, key of D major. It features three staves: vocal (soprano), piano (treble), and bass. The vocal line has lyrics in Georgian and Latin. The piano part includes a triplet of eighth notes. The bass part provides a harmonic foundation.

სა - ა - ი - ა -
sa - a - i - a -

Second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics. The piano part features a melodic line with eighth notes. The bass part continues the harmonic support.

ა - ი - ა - ი - ა - ი -
a - i - a - i - a - i -

Third system of the musical score. The vocal line has a long note. The piano part has a melodic line. The bass part continues the harmonic support.

ა - ა - ა -
a - a - a -

Fourth system of the musical score. The vocal line has a long note. The piano part has a melodic line. The bass part continues the harmonic support.

ა - ი - ა - აი - ი - ა -
a - i - a - ai - i - a -

Fifth system of the musical score, ending with a double bar line. The vocal line has a long note. The piano part has a melodic line. The bass part continues the harmonic support.

ა - ა - ი - ა - აი - ი - ა -
a - i - a - ai - i - a -

შენელებით

წმიდა არს, წმიდა არს

Holy, Holy, Holy

♩ = 73

წართქმით

132

წმი - და არს, წმი - და არს, წმი - და არს უ - ფა - ლი სა - ბა - ოთ,
წმი - და არს, წმი - და არს, წმი - და არს უ - ფა - ლი სა - ბა - ოთ,
ts'mi - da ars, ts'mi - da ars, ts'mi - da ars u - pa - li sa - ba - ot,

სავსე არიან ცანი და ქვეყანა დიდებითა მი - სი - თა, ოსანა მაღალთა შინა,
სავსე არიან ცანი და ქვეყანა დიდებითა მი - სი - თა, ოსანა მაღალთა შინა,
savse arian tsani da qveq'ana didebita mi - si - ta, osana maghalta shina,

კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უ - ფლი - სა - თა, ო - სა - ნა მა - ლალ - თა -
კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უ - ფლი - სა - თა, ო - სა - ნა მა - ლალ - თა -
kurtkheul ars momavali sakhelita u - pli - sa - ta, o - sa - na ma - ghal - ta -

ში - - - - ნა - - - -
ში - - - - ნა - - - -
shi - - - - na - - - -

ა - - - - ნ - - - -
ა - - - - ნ - - - -
a - - - - i - - - - a - - - -

First system of a musical score. It consists of three staves: a vocal line (treble clef), a piano accompaniment line (treble clef), and a bass line (bass clef). The vocal line has lyrics in Georgian: "ა - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო". The piano and bass lines provide harmonic support with various chords and melodic fragments.

Second system of the musical score. It continues the vocal and instrumental parts from the first system. The vocal line has lyrics: "ა - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო". The piano and bass lines continue their accompaniment.

Third system of the musical score. The vocal line has lyrics: "ა - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო". The piano and bass lines continue their accompaniment.

Fourth system of the musical score. It features a triplet in the vocal line. The lyrics are: "აი - ი - აი - ი - ა". The piano and bass lines continue their accompaniment.

Fifth system of the musical score. It concludes the piece with the lyrics: "ა - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო - ბე-ო". The piano and bass lines provide a final accompaniment. The system is marked with a double bar line and the word "შენელებით" (Shenelobit) above the vocal line.

შენ გიგალობთ

We praise thee

♩=57

133

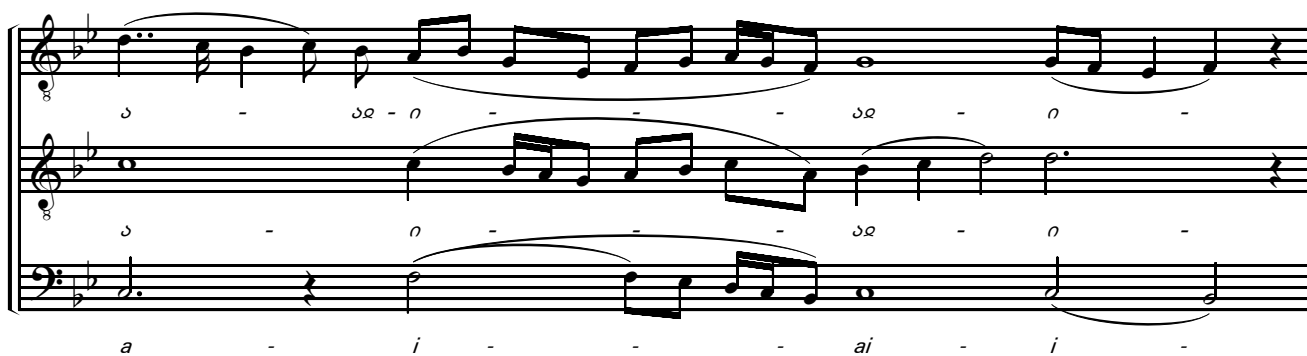
შენ გიგალობთ,
გიგალობთ,
gi - ga - lobt,

შენ გა - კურ - თხევთ, შენ გმა -
შენ გა - კურ - თხევთ, შენ გმა -
shen ga - kur - tkhevt, shen gma -

დლობთ, უ - ფა - ლო, ნართქმით და გე - ვე - დრე - ბით შენ, ღმერ - თო
დლობთ, უ - ფა - ლო, და გე - ვე - დრე - ბით შენ, ღმერ - თო
dlobt, u - pa - lo, da ge - ve - dre - bit shen, ghmer - to

ჩვე - ნო
ჩვე - ნო
chve - no

ა - ი - ა - ი - ა - ი
ა - ი - ა - ი - ა - ი
ai - i - ai - i - ai - i

First system of a musical score in 8/8 time, featuring three staves (treble, alto, and bass clefs) with lyrics in Georgian and Latin script below.

Georgian lyrics: ა - ად - ი - ად - ი -

Latin lyrics: a - i - ai - i -

Second system of the musical score, continuing the melody and accompaniment with lyrics.

Georgian lyrics: ა - ად - ი - ად - ი - ა -

Latin lyrics: a - i - ai - i - a -

Third system of the musical score, featuring a key signature change to one sharp (F#) and continued lyrics.

Georgian lyrics: ა - ა - ა - ა - ა -

Latin lyrics: a - a - a - a - a -

Fourth system of the musical score, including a triplet marking (3) and lyrics.

Georgian lyrics: ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა -

Latin lyrics: a - i - a - ai - i - a -

Fifth system of the musical score, concluding the piece with the title 'შენელებით' (Shenelobit) and final lyrics.

Georgian lyrics: ა - ად - ი - ა - ად - ი - ად - ი - ო.

Latin lyrics: ai - i - a - ai - i - ai - i - o.

ღირს არს ჭეშმარიტად

It is very meet and right

♩=77

134

ღირს არ - ს ჭე - შ - მა - რი - ტად
 არ - ს ჭე - შ - მა - რი - ტად
 ar - s ch'e - sh - ma - ri - t'ad

რა - თა გა - ი - ა - დი - დე - ბ - დე - თ შენ, ღმრთის -
 რა - თა გა - ი - ა - დი - დე - ბ - დე - თ შენ, ღმრთის -
 ra - ta ga - i - a - di - deb - de - t shen, ghmrtis -

მშო - ბე - ლო, რო - მე - ლი მა - ი - ა - რა - დი - ს
 მშო - ბე - ლო, რო - მე - ლი მა - ი - ა - რა - დი - ს
 msho - be - lo, ro - me - li ma - i - a - ra - di - s

სა - ნა - ტ - რელ ი - ქმენ
 სა - ი - ა - ნა - ტ - რელ ი - ქმენ
 sa - i - a - na - t' - rel i - qmen

ყოვ - ლა - დ უ - ი - უ - ბი - წო - დ და დე - და - დ
 ყოვ - ლა - დ უ - ი - უ - ბი - წოდ და დე - და - დ
 q'ov - la - d u - i - u - bi - ts'od da de - da - d

ლმრთი - სა ჩვე - ნი - სა; უ - პა - ტი - ოს - ნეს -

ghmrti - sa chve - ni - sa; u - p'a - t'i - os - nes -

სა ქე - რუ - ბიმ - თა - სა და - ო ა - ღმა - ო - ა - ტე - ბი - თ

sa qe - ru - bi - m - ta - sa da - / a - ghma - t'e - bi - t

უ - ზე - შთა - ეს - სა სე - რა - ბიმ - თა - სა,

u - ze - shta - es - sa se - ra - bi - m - ta - sa,

გა - ნუ - ხრნე - ლად მშო - ბელ - სა სი - ტყვი - სა

ga - nu - khrts'ne - lad msho - bel - sa si - t'q'vi - sa

ლმრთი - სა - სა, მხო - ლო - სა ღმრთი - ს მშო - ბე - ლ - სა

ghmrti - sa - sa, mkho - lo - sa ghmrti - s msho - be - l - sa

შენელებით

გა - ლო - ბით გა - დი - დებ - დეთ.

გა - ლო - ბი - თ გა - დი - დებ - დეთ.

ga - lo - i - o - bi - t ga - di - deb - det.

ყოველთა და ყოვლისათვის

And all the people

♩ = 77

135

ყო - ველ - თა და ყოვ - ლი - სა -

ყოვ - ლი - სა -

q'ov - li - sa -

ა - - - - - ა - - - - - ა - - - - - ა - - - - -

a - - a - - - - - a - - - - -

- - - - - a - - - - - a

შენელებით

თვი - - - - - ის.

თვი - - - - - ის.

tvi - - - - - is.

მამაო ჩვენო

Our Father

♩=100

136

მა - მა - ო ჩვე - ნო - ო - ო, რო - მე - ლი ხა - რ ცა -
ჩვე - ნო - ო - ო, რო - მე - ლი ხა - რ ცა -
chve - no - oi - o, ro - me - li khar tsa -

თა ში - ნა, წმი - ნ - და ი - ყავნ
თა ში - ნა, წმი - ნ - და ი - ყავნ
ta shi - na, ts'mi - n - da i - q'avn

სა - ხე - ლი შე - ნი, მო - ი - ო -
სა - ხე - ლი შე - ნი, მო -
sa - khe - li she - ni, mo - i - o -

ვე - დი - ნ სუ - ფე - ვა შე - ნი,
ვე - დი - ნ სუ - ფე - ვა შე - ნი,
ve - di - n su - pe - va she - ni,

ი - ყავნ ნე - ბა შე - ნი ვი - თარ - ცა ცა - თა ში - ნა,
ი - ყავნ ნე - ბა შე - ნი ვი - თარ - ცა ცა - თა ში - ნა,
i - q'avn ne - ba she - ni vi - tar - tsa tsa - ta shi - na,

ე - გ - რე - ცა ქვე - ყა - ნა - სა - ი - ა ზე - და.
 ე - გ - რე - ცა ქვე - ყა - ნა - სა - ი - ა ზე - და.
 e - g - re - tsa qve - q'a - na - sa - i - a ze - da.

ნართქმით

ზომით

პური ჩვენი არსობი - სა მო - მე - ც ჩვე - ნ დღეს
 პური ჩვენი არსობი - სა მო - მე - ც ჩვე - ნ დღეს
 p'uri chveni arsobi - sa mo - me - ts chve - n dghes

და მო - მი - ტე - ვე - ნ ჩვენ თა - ნა - ი - ა - ნა - დე - ი - ე - ბ -
 და მო - მი - ტე - ვე - ნ ჩვენ თა - ნა - ი - ა - ნა - დე - ი - ე - ბ -
 da mo - mi - t'e - ve - n chven ta - na - i - a - na - de - i - e - b -

ნი ჩვე - ი - ენ - ნი,
 ნი ჩვე - ი - ენ - ნი,
 ni chve - i - en - ni - i,

ნართქმით

ზომით

ვი - თარ - ცა ჩვენ მი - უ - ტე - ვებთ თა - ნა - მ - დე - ბ - თა მათ ჩვენ - თა
 თარ - ცა ჩვენ მი - უ - ტე - ვებთ თა - ნა - მ - დე - ბ - თა მათ ჩვენ - თა
 tar - tsa chven mi - u - t'e - vebt ta - na - m - de - b - ta mat chven - ta

ნართქმით ზომით

და ნუ შემიყვანებ ჩვენ გან - სა-ცდელ-სა, ა - რა - მე - დ მი - ხსნე-ნ ჩვე-ი - ენ ბო -

და ნუ შემიყვანებ ჩვენ გან - სა-ცდელ-სა, ა - რა - მე - დ მი - ხსნენ ჩვე-ი - ენ ბო -

da nu shemiq'vaneb chven gan - sa - tsdel - sa, a - ra - me - d mi - khsne - n chve - i - en bo -

შენგლებით

რო - ი - ო - ტი - სა - ი - ა - გან.

რო - ი - ო - ტი - სა - ი - ა - გან.

ro - i - o - t'i - sa - i - a - gan.

მამაო ჩვენო

Our Father

♩ = 140 ნართქმით

მა - მა - ო ჩვე-ნო, რომელი ხარ ცათა შინა, წმიდა იყავნ სახელი შე - ნი,

მა - მა - ო ჩვე-ნო, რომელი ხარ ცათა შინა, წმიდა იყავნ სახელი შე - ნი,

ma - ma - o chve - no, romeli khar tsata shina, ts'mida iq'avn sakheli she - ni,

მოვედინ სუფევა შენი, იყავნ ნება შე - ნი ვითარცა ცათა შინა, ეგრეცა ქვეყანასა ზე-და.

მოვედინ სუფევა შენი, იყავნ ნება შე - ნი ვითარცა ცათა შინა, ეგრეცა ქვეყანასა ზე-და.

movedin supeva sheni, iq'avn neba she - ni vitartsa tsata shina egretsqa qveq'anasa ze - da.

პური ჩვენი არსობისა მომეც ჩვენ დღეს და მომიტევენ ჩვენ თანანადებნი ჩვენ - ნი,

პური ჩვენი არსობისა მომეც ჩვენ დღეს და მომიტევენ ჩვენ თანანადებნი ჩვენ - ნი,

p'uri chveni arsobisa momets chven dghes da momit'even chven tananadebni chven - ni,

ვი - თარ - ცა ჩვენ მიუტევებთ თანამდებთა მათ ჩვენ - თა და ნუ შემოყვანებ

ვი - თარ - ცა ჩვენ მიუტევებთ თანამდებთა მათ ჩვენ - თა და ნუ შემოყვანებ

vi - tar - tsa chven miut'evibt tanamdebta mat chven - ta da nu shemiq'vaneb

ზომით

ჩვენ გან - სა - ცდელ - სა, ა - რა - მედ მი - ხსნენ ჩვენ ბო - რო - ტი - სა - გან.

ჩვენ გან - სა - ცდელ - სა, ა - რა - მედ მი - ხსნენ ჩვენ ბო - რო - ტი - სა - გან.

chven gan - sa - tsdel - sa, a - ra - med mi - xsnen chven bo - ro - ti' - sa - gan.

შენ, უფალო

To thee, O Lord

$\text{♩} = 100$

138

შენ, უ - ფა - - - ა - - -

უა - - - ა - - -

pa - - - a - - -

ა - ი - ა - - - ა - - -

ა - ი - ა - - - ა - - -

a - i - a - - a - - - a - - -

შენელებით

ა - - - ა - - - ი - ა - - - ა - - -

ა - - - ა - - - ი - ა - - - ა - - -

a - - - a - - - i - a - - - a - - -

ლო.

ლო.

lo.

ამინ. ამინ
Amen. Amen

♩=100

139

აღ - მინ. ა - აღ - ი - ა - აღ - ი -

მინ. ა - ი - ა - ი -

a / - min. a - i - a - i -

ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა -

ა - ი - ა - ი - ა -

a - a - i - a - i - a -

ი - ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა -

i - a - a - a - a - a - a - a -

ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა -

ა - ი - ა - ა - a - min.

ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა - ა -

a - i - a - a - a - min.

ერთ არს One only is holy

♩ = 70

წარტყმით

140

ერთ არს წმი - და, ერთ - არს უფალი იესუ ქრისტე, სადიდებელად ღმრთი -
ერთ არს წმი - და, ერთ - არს უფალი იესუ ქრისტე, სადიდებელად ღმრთი -
ert ars ts'mi - da, ert - ars upali iesu qrist'e, sadidebelad ghmrti -

ზომით

შენელებით

სა მა - მი - სა, ა - მინ.
სა მა - მი - სა, ა - მინ.
sa ma - mi - sa, a - min.

ხორცი ქრისტესი მოვილოთ Receive ye the Body of Christ

♩ = 70

წარტყმით

ზომით

წარტყმით

ზომით

141

ხორ-ცი ქრისტე-სი მო-ვი-ლო-თ და უკვ-და-ვე-ბი-სა წყარო-სა-გემო ვი-ხი-ლო-თ.
ხორ-ცი ქრისტე-სი მო-ვი-ლო-თ და უკვ-და-ვე-ბი-სა წყარო-სა-გემო ვი-ხი-ლო-თ.
khor-tsi qri-st'e-si mo-vi-gho-t da ukv-da-ve-bi-sa ts'q'aro-sa-ge-mo vi-khi-lo-t.

წარტყმით

ზომით

შენელებით

ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა, ა - ლი - ლუ - ი - ა.
a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a, a - li - lu - i - a.

დიდება, ან და Glory . . . now, and

♩=140

142

წართქმით

დი - დე - ბა მა - მა - სა და ძე - სა და - წმი - და - სა სულ - სა ან და მარადის და

დი - დე - ბა მა - მა - სა და ძე - სა და - წმი - და - სა სულ - სა ან და მარადის და

di - de - ba ma - ma - sa da dze - sa da - ts'mi - da - sa sul - sa ats' da maradis da

უკუნიტი უკუნისამდე, ა - მინ. უფალო, შეგვიწყალებ; უფალო, შეგვიწყალებ;

უკუნიტი უკუნისამდე, ა - მინ. უფალო, შეგვიწყალებ; უფალო, შეგვიწყალებ;

ukuniti ukunisamde, a - min. upalo, shegvits'q'alen; upalo, shegvits'q'alen;

ზომით

უფალო, შეგი - წყა - ლენ. მე - უ - ფე - ო წმი - და - ო, გვა - კურ - თხენ.

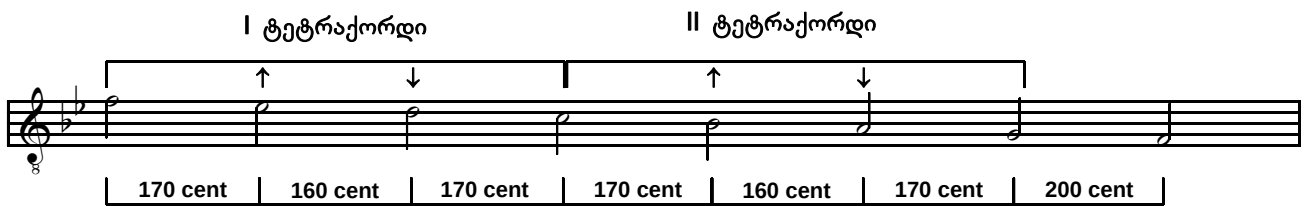
უფალო, შეგი - წყა - ლენ. მე - უ - ფე - ო წმი - და - ო, გვა - კურ - თხენ.

upalo, shegvi - ts'q'a - len. me - u - pe - o ts'mi - da - o, gva - kur - tkhen.

დანართი Supplement

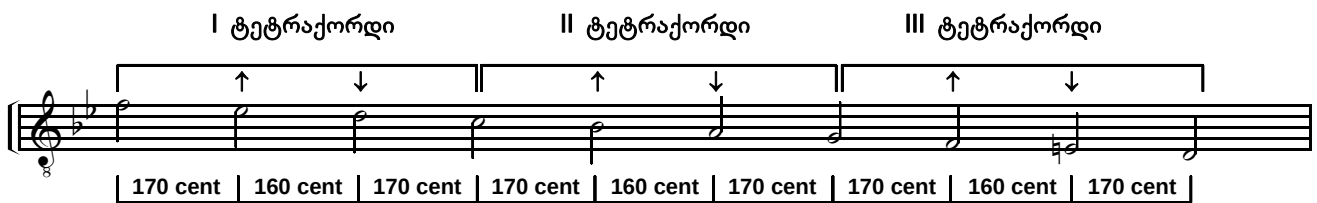
ტრადიციული ქართული მუსიკის ძირითადი ბგერათა წყობა The basic tuning system of the Georgian traditional music

მაგ. №1

ტრადიციული ქართული მუსიკის მცირე სრულყოფილი სისტემა The small perfect system of the Georgian traditional music

მაგ. №2

მხოლოდ-შობილი O, Only-begotten Son

♩ = 63

მაგ. №3

ნართქმით

მხო-ლო-დ-შო - ბი - ლი ძე და სი-ტყვა ღმრთი-სა უკვ-და-ვი არ - სე - ბა თავს ი - დვაჩვე-ნი-

ლო-დ-შო - ბი - ლი ძე და სი-ტყვა ღმრთი-სა უკვ-და-ვი არ - სე - ბა თავს ი - დვაჩვე-ნი-

sho - bi - li dze da si-t'q'va ghmrti-sa ukv-da - vi ar - se - ba tavs i - dvachve-ni-

ზომით

სა ცხო - ვრე - ბი - სა - თვის ხორც - ნი შე - ი - სხნა

სა ცხო - ვრე - ბი - სა - თვის ხორც - ნი შე - ი - სხნა

sa tskho - vre - bi - sa - tvis khorts - ni she - i - skhna

ნართქმით

სუ-ლი-სა-გან წმი-დი - სა და მა-რი - ა - მის-გან ქალ - წუ - ლი - სა

სუ-ლი-სა-გან წმი-დი - სა და მა-რი - ა - მის-გან ქალ - წუ - ლი - სა

su - li - sa-gan ts'mi-di - sa da ma - ri - a - mis-gan qal - ts'u - li - sa

უ - ქცე - ვე - ლა - დ გა - ნ - კა - ც - ნა და ჯვარს ე - ცვა ქრი - სტე,

უ - ქცე - ვე - ლა - დ გა - ნ - კა - ც - ნა და ჯვარს ე - ცვა ქრი - სტე,

u - qtse - ve - la - d ga - n - ka - ts - na da jvars e - tsva qri - st'e,

ღმე - ა - ე - რ - თი ჩვე - ნი,

ღმე - ა - ე - რ - თი ჩვე - ნი,

ghme - i - e - r - ti chve - ni,

სიკვ - დი - ლი - თა სიკვ - დი - ლი და - თრგუ - ნა და ე - რ - თი
 სიკვ - დი - ლი - თა სიკვ - დი - ლი და - თრგუ - ნა და ე - რ - თი
 sikv - di - li - ta sikv - di - li da - trgu - na da e - r - ti

ნართქმით ზომით

წმი - დი - სა სა - მე - ბი - სა თა - ნა დი - დე - ბულ არს,
 წმი - დი - სა სა - მე - ბი - სა თა - ნა დი - დე - ბულ არს,
 ts'mi - di - sa sa - me - bi - sa ta - na di - de - bul ars,

ნართქმით ზომით

მა - მი - სა და ყოვ - ლად - წმი - დი - სა სუ - ლი - სა,
 მა - მი - სა და ყოვ - ლად - წმი - დი - სა სუ - ლი - სა,
 ma - mi - sa da q'ov - lad - ts'mi - di - sa su - li - sa,

ან ასე
 სუ - ლი - სა,
 სუ - ლი - სა,
 su - li - sa,

გვა - ცხოვ - ნენ ჩვენ.
 გვა - ცხოვ - ნენ ჩვენ.
 gva - tskhov - nen chven.

შენელებით

წმიდაო ღმერთო

O, Holy God

♩ = 77

მაგ. №4

წმი - 6 - და - ო ღმე-რ-თო, წმი - 6 -
 წმი - 6 - და - ო ღმე-რ-თო, წმი - 6 -
 ts'mi - n - da - o ghme-r - to, ts'mi - n -
 და - ო ძლი-ე - რო, წმი - 6 - და - ო
 და - ო ძლი-ე - რო, წმი - 6 - და - ო
 da - o dzli - e - ro, ts'mi - n - da - o
 უკვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ.
 უ - კვ-და - ო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ.
 u - kv - da - o, she - gvi - ts'q'a - le - n chven.
 წართქმით
 წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 წმი - და - ო ღმერ - თო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკვდაო, შეგვი - წყა - ლენ ჩვენ.
 ts'mi - da - o ghmer - to, ts'midao dzliero, ts'midao ukvdao, shegvi - ts'q'a - len chven.
 დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა-მდე, ა - მინ;
 დიდება მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა ან და მარადის და უკუნითი უკუნისა-მდე, ა - მინ;
 dideba mamasa da dzesa da ts'midasas sulsas an da maradis da ukuniti ukunisa-mde, a - min;

ზომით

ნმიდაო უკვდაო, შე - გვი - წყა - ლე - ნ ჩვენ. ნმი - ნ - და -

ts'midao ukvdao, she - gvi - ts'q'a - le - n chven. ts'mi - n - da -

ო ღმე - რ - თო, ნმი - ნ - და -

o ghme - r - to, ts'mi - n - da -

ძლი - ე - რო, ნმი - ნ - და -

dzli - e - ro, ts'mi - n - da -

შენელებით

და - ო, შე - გვი - წყა - ი - ა - ლე - ნ ჩვენ.

da - o, she - gvi - ts'q'a - i - a - le - n chven.

II ვარიანტი

შენელებით

უ - ი - უ - კვ - და - ო, შე - გვი - წყა - ი - ა - ლე - ნ ჩვენ.

u - i - u - kv - da - o, she - gvi - ts'q'a - i - a - le - n chven.

მრწამსი

The Creed

♩ = 77

მაგ. №6

ნართქმით

ზომით

მრწამს ერ - თი ღმერ - თი, მამა, ყოვლისა მპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქვეყა - ნი - სა,

მრწამს ერ - თი ღმერ - თი, მამა, ყოვლისა მპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქვეყა - ნი - სა,

mrts'ams er - ti ghmer - ti, mama, q'ovlisa mp'q'robeli, shemoqmedi tsata da qve-q'a-ni-sa,

ნართქმით

ზომით

ხი - ლულ - თა ყო - ველ - თა და ა - რა - ხი - ლულ - თა; და ერთი უფალი იესუ ქრის - ტე,

ხი - ლულ - თა ყო - ველ - თა და ა - რა - ხი - ლულ - თა; და ერთი უფალი იესუ ქრის - ტე,

khi - lul - ta q'o - vel - ta da a - ra - khi - lul - ta; da erti upali iesu qris - t'e,

ზომით

დე ღმრთისა მხოლოდ - შობილი, მამისაგან შო - ბი - ლი უ - ნი - ნა - რეს ყო - ველ - თა სა - უ - კუ - ნე - თა;

დე ღმრთისა მხოლოდ - შობილი, მამისაგან შო - ბი - ლი უ - ნი - ნა - რეს ყო - ველ - თა სა - უ - კუ - ნე - თა;

dze ghmrtsisa mkholod - shobili, mamisagan sho - bi - li u - ts'i - na - res q'o - vel - ta sa - u - ku - ne - ta;

ნართქმით

ნა - თელი ნათლი - სა - გან, ღმერ - თი ჭეშმარიტი ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა შობილი

ნა - თელი ნათლი - სა - გან, ღმერ - თი ჭეშმარიტი ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა შობილი

na - teli natli - sa - gan, ghmer - ti ch'eshmarit'i ghmrtsagan ch'eshmarit'isa shobili

ზომით

და არა ქმნილი, ერთარსი მა - მი - სა, რო - მლი - სა - გან ყო - ვე - ლი შე - ი - ქმნა;

და არა ქმნილი, ერთარსი მა - მი - სა, რო - მლი - სა - გან ყო - ვე - ლი შე - ი - ქმნა;

da ara qmnili, ertarsi ma - mi - sa, ro - mli - sa - gan q'o - ve - li she - i - qmna;

ნართქმით

რომელი ჩვენთვის, კაცთა - თვის, და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოხდა ზეცით

romeli chventvis, katsta - tvis, da chvenisa tskhovrebisatvis gardamokhda zetsit

ზომით

და ხორცნი შეისხნა სულისაგან წმი-დი-სა და მა-რი-ა-მის-გან ქალ-წუ-ლი-სა, და გან-კა-ცნა;

da khortsni sheiskhna sulisagan ts'mi-di - sa da ma - ri - a - mis - gan qal - ts'u - li - sa, da gan - ka - tsna;

ნართქმით

და ჯვარს ეცვა ჩვენთვის პონტოელისა პილატესზე და ივნო და დაეფლა, და აღდგა მესამესა დღესა

da jvars etsva chventvis p'ont'oelisa p'ilat'esze da ivno da daepla, da aghdga mesamesa dghesa

ზომით

ნართქმით

ზომით

მსგავ-სად წე - რი - ლი - სა; და ამაღლდა ზე-ცად და მჯდო-მა - რე არს მარ-ჯვე-ნით მა - მი - სა;

msgav - sad ts'e - ri - li - sa; da amaghlda ze - tsad da mjdo - ma - re ars mar - jve - nit ma - mi - sa;

ნართქმით

ზომით

და კვალად მომავალ არს დიდებით განსჯად ცხოველთა და მკვდართა, რომ-ლი-სა სუ-ფე-ვი-სა

da kvalad momaval ars didebit gansjad tskhovelta da mkvdarta, rom - li - sa su - pe - vi - sa

ნართქმით

ა - რა არს და - სა - სრულ; და სულიწმიდა, უ - ფა - ლი და ცხოველსმყოფელი, რომელი მამისაგან გამოვალს,
a - ra ars da - sa - srul; da sulits'mida, u - pa - li da tskhovelsmq'opeli, romeli mamsigan gamovals,

ზომით

მამისა თანა და ძისა თანა თაყვანის - იცემების და იდიდების, რო - მე - ლი ი - ტყო - და
mamisa tana da dzisa tana taq'vanis - itsemebis da ididebis, ro - me - li i - t'q'o - da

ნართქმით ზომით

წი - ნას - წარ - მე - ტყველ - თა მი - ერ; ერთი წმიდა კათო - ლი - კე და სა - მო - ცი - ქუ - ლო ე - კლე - სი - ა;
ts'i - nas - ts'ar - me - t'q'vel - ta mi - er; erti ts'mida kato - li - ke da sa - mo - tsi - qu - lo e - kle - si - a;

ნართქმით ზომით

აღვიარებ ერთსა ნათლის - ღე - ბა - სა მო - სა - ტე - ვე - ბე - ლად ცო - დვა - თა;
aghviareb ertsa natlis - ghe - ba - sa mo - sa - t'e - ve - be - lad tso - dva - ta;

შენელებით

მო - ვე - ლი აღ - დგო - მა - სა მკვდრეთით და ცხო - ვრე - ბა - სა მერ - მი - სა მის სა - უ - კუ - ნი - სა - სა, ა - მინ.
mo - ve - li agh-dgo-ma-sa mkvdre - tit da tskho-vre - ba - sa mer - mi - sa mis sa - u - ku - ni - sa - sa, a - min.

წყალობა, მშვიდობა

A mercy of peace

♩ = 77

მაგ. №7

წყა - ლო - ბა, მშვი - დო - ბა შე - სა - ნი - რა - ვი

წყა - ლო - ბა, მშვი - დო - ბა შე - სა - ნი - რა - ვი

ts'q'a - lo - ba, mshvi - do - ba she - sa - ts'i - ra - vi

ძე - ბი - სა.

ძე - ბი - სა.

qe - bi - sa.

და სულისაცა

And with thy spirit

♩ = 77

მაგ. №8

და სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა - თა - ნა.

სუ - ლი - სა - ცა შე - ნი - სა - თა - ნა.

su - li - sa - tsa she - ni - sa - ta - na.

გვაქვს უფლისა მიმართ

We lift them up

♩ = 77

მაგ. №9

გვაქვს უ - ფლი - სა მი - მართ.

უ - ფლი - სა მი - მართ.

gvaqvs u - pli - sa mi - mart.

წმიდა არს, წმიდა არს

Holy, Holy, Holy

♩ = 73

წარტყმით

მაგ. №10

წმი - და არს, წმი - და არს, წმი - და არს უ - ფა - ლი სა - ბა - ოთ,

წმი - და არს, წმი - და არს, წმი - და არს უ - ფა - ლი სა - ბა - ოთ,

ts'mi - da ars, ts'mi - da ars, ts'mi - da ars u - pa - li sa - ba - ot,

სავ-სე ა - რი-ან ცა-ნი და ქვე-ყა-ნა დი-დე-ბი-თა მი-სი-თა, ო-სა-ნა, მა-ღალ-თა ში-ნა,

სავ-სე ა - რი-ან ცა-ნი და ქვე-ყა-ნა დი-დე-ბი-თა მი-სი-თა, ო-სა-ნა, მა-ღალ-თა ში-ნა,

sav-se a - ri - an tsa - ni da qve-q'a - na di - de - bi - ta mi - si - ta, o - sa - na, ma-ghal - ta - shi - na,

კურ-თხე-ულ არს მო - მა - ვა - ლი სა - ხე-ლი-თა უ-ფლი - სა - თა, ო - სა - ნა მა-ღალ-თა -

კურ-თხე-ულ არს მო - მა - ვა - ლი სა - ხე-ლი-თა უ-ფლი - სა - თა, ო - სა - ნა მა-ღალ-თა -

kur - tkhe - ul ars mo - ma - va - li sa - khe - li - ta u - pli - sa - ta, o - sa - na ma-ghal - ta -

ში - ნა

ში - ნა

shi - na

ა - ი - ა

First system of a musical score in 8/8 time, featuring three staves (treble, alto, and bass). The melody is in the treble staff, with lyrics 'აღ-ო' and 'აღ-ო' written below it. The bass staff has lyrics 'a - i - a - i -'. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and rests, along with dynamic markings like 'a' and 'i'.

Second system of the musical score, continuing the melody and accompaniment. The treble staff has lyrics 'ა' and 'ა'. The bass staff has lyrics 'a - a -'. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and rests, along with dynamic markings like 'a' and 'i'.

Third system of the musical score, continuing the melody and accompaniment. The treble staff has lyrics 'ა' and 'ა'. The bass staff has lyrics 'a - a -'. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and rests, along with dynamic markings like 'a' and 'i'.

Fourth system of the musical score, continuing the melody and accompaniment. The treble staff has lyrics 'ა - ი' and 'ა - ი - ა'. The bass staff has lyrics 'ai - i - ai - i - a'. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and rests, along with dynamic markings like 'a' and 'i'.

Fifth system of the musical score, concluding the piece. The treble staff has lyrics 'ა - ა - ი' and 'ა - ი - ა'. The bass staff has lyrics 'i - a - a - i - a'. The system includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and rests, along with dynamic markings like 'a' and 'i'. The system is marked with a double bar line and the word 'შენელებით' (Shenelobit) above the treble staff.

შენ გიგალობთ

We praise thee

♩ = 57

მაგ. №11

შე - ნ გი - გა - ლობთ,
გი - გა - ლობთ,
gi - ga - lobt,

შენ გა - კურ - თხევთ, შენ გმა -
შენ გა - კურ - თხევთ, შენ გმა -
shen ga - kur - tkhevt, shen gma -

დლობთ, უ - ფა - ლო, და გე - ვე - დრე - ბით შენ, ღმერ - თო
დლობთ, უ - ფა - ლო, და გე - ვე - დრე - ბით შენ, ღმერ - თო
dlobt, u - pa - lo, da ge - ve - dre - bit shen, ghmer - to

ზომით
ჩვე ნო
ჩვე ნო
chve no

ა - ად - ი - ად - ი -
ად - ი - ად - ი -
ai - i - ai - o -

System 1: Three staves (treble, alto, bass) in 8/8 time. The melody features eighth and sixteenth notes with various articulations (accents, slurs). The lyrics are in Georgian: "ა - ი - აი - ი".

System 2: Continuation of the musical score. The lyrics are: "ა - ი - აი - ი - ა -".

System 3: Continuation of the musical score. The lyrics are: "ა - ი - აი - ი - ა -".

System 4: Continuation of the musical score. The lyrics are: "ა - ი - აი - ი - ა -".

System 5: Continuation of the musical score. The lyrics are: "აი - ი - ა - აი - ი - აი - ი - ა".

ღირს არს ჭეშმარიტად

It is very meet and right

♩ = 77

მაგ. №12

ღირს არ - ს ჭე - შ - მა - რი - ტად

ar - s ch'e - sh - ma - ri - t'ad

რა - თა გა - ი - ა - დი - დე - ბ - დე - თ შენ ღმრთის - მშო - ბე -

ra - ta ga - i - a - di - deb - de - t shen ghmrtsis - msho - be -

ლო, რო - მე - ლი მა - ი - ა - რა - დი - ს სა -

lo, ro - me - li ma - i - a - ra - di - s sa - i - a -

ნა - ტ - რელ ი - ქმენ ყოვ - ლა - დ უ - ი - უ - ბი - წოდ და დე -

na - t' - rel i - qmen q'ov - la - d u - i - u - bi - ts'od da de -

და - დ ღმრთი - სა ჩვე - ნი - სა უ - პა - ტი - ო - სნეს -

da - d ghmrtsi - sa chve - ni - sa u - p'a - t'i - o - snes -

სა ჟე - რუ - ბიმ - თა - სა და - ი ა - გმა - ტე - ბი - თ

sa qe - ru - bi - m - ta - sa da - i a - ghma - t'e - bi - t

უ - ზე - შთა - ეს - სა სე - რა - ბიმ - თა - სა,

u - ze - shta - es - sa se - ra - bi - m - ta - sa,

გა - ნუ - ხრწნე - ლად მშო - ბელ - სა სი - ტყვი - სა

ga - nu - khrts'ne - lad msho - bel - sa si - t'q'vi - sa

ღმრთი - სა - სა მხო - ლო - სა ღმრთი - ს მშო - ბე - ლ - სა

ghmrti - sa - sa mkho - lo - sa ghmrti - s msho - be - l - sa

გა - ლო - ბით ვა - დი - დებ - დეთ.

ga - lo - i - o - bi - t va - di - deb - det.

მამაო ჩვენო

Our Father

♩=100

მაგ. №13

The musical score is written for three parts: Soprano, Alto, and Bass. It includes a piano accompaniment. The tempo is marked as ♩=100. The key signature has one flat (B-flat). The score is divided into five systems, each with three staves (Soprano, Alto, Bass) and a piano part. The lyrics are written in Georgian and English below the staves. Arrows indicate phrasing and dynamics.

System 1:

მა - მა - ო ჩვე - ნო - ო - ო, რო - მე - ბა - რ ცა -
ჩვე - ნო - ო - ო, რო - მე - ლი ბა - რ ცა -
chve - no - oi - o, ro - me - li khar tsa -

System 2:

თა ში - ნა, წმი - ნ - და ი - ყავნ
თა ში - ნა, წმი - ნ - და ი - ყავნ
ta shi - na, ts'mi - n - da i - q'avn

System 3:

სა - ხე - ლი შე - ნი, მო - ო - ო
სა - ხე - ლი შე - ნი, მო
sa - khe - li she - ni, mo - i - o

System 4:

ვე - დი - ნ სუ - ჳე - ვა შე - ნი,
ვე - დი - ნ სუ - ჳე - ვა შე - ნი,
ve - di - n su - pe - va she - ni,

System 5:

ი - ყავნ ნე - ბა შე - ნი ვი - თარ - ცა ცა - თა ში - ნა,
ი - ყავნ ნე - ბა შე - ნი ვი - თარ - ცა ცა - თა ში - ნა,
i - q'avn ne - ba she - ni vi - tar - tsa tsa - ta shi - na,

ე - გ - რე - ცა ძვე - ყა - ნა - სა - ი - ა ზე - და.

e - g - re - tsa qve - q'a - na - sa - i - a ze - da.

პუ - რი ჩვე - ნი არ - სო - ბი - სა მო - მე - ც ჩვე - ე - ნ დღეს

p'u - ri chve - ni ar - so - bi - sa mo - me - ts chve - n dghes

და მო - მი - ტე - ვე - ნ ჩვენ თა - ნა - ი - ა - ნა - დე - ი - ე - ბ -

da mo - mi - t'e - ve - n chven ta - na - i - a - na - de - i - e - b -

ნი ჩვე - ი - ენ - ნი,

ni chve - i - en - ni,

ვი - თარ - ცა ჩვენ მი - უ - ტე - ვებთ თა - ნა - მ - დე - ბ - თა მათ ჩვენ - თა

tar - tsa chven mi - u - t'e - vebt ta - na - m - de - b - ta mat chven - ta

და ნუ შე-მი-ყვა-ნებ ჩვენ გან - სა-ცდელ-სა, ა - რა - მე - დ მი - ხსნე-ნ ჩვე - ი - ენ ბო -

da nu she-mi-q'va-neb chven gan - sa - tsdel - sa, a - ra - me - d mi - khsne-n chve - i - en bo -

რო - ი - ო - ტი - სა - ი - ა - გან. რო - ი - ო - ტი - სა - ი - ა - გან.

ro - i - o - ti - sa - i - a - gan. ro - i - o - ti - sa - i - a - gan.

დასრულდა სადიდებლად ღმრთისა

სარჩევი

წინასიტყვაობა	III
რეცენზია - ნოდარ მამისაშვილი	XXV
რეცენზია - ანზორ ერქომაიშვილი	XXVII
ქართული ანბანის საერთაშორისო ტრანსკრიფცია	XXX

გელათის სკოლა

1. ის პოლა	3
2. ღირს არს ჭეშმარიტად (სამღვდელთმთავრო)	3
3. ტონ დესპოტინ	6
4. ულხინე	7
5. იხარებს სული შენი	10
6. მღვდელთა ხარ ბრწყინვალე	13
7. ამინ	15
8. ამინ	15
9-13. დიდი კვერექსი	15
14. აკურთხევს სული ჩემი	16
15-17. მცირე კვერექსი	17
18. მხოლოდ-შობილი	17
19-21. მცირე კვერექსი	19
22. სასუფეველსა შენსა	20
23. უფალო, შეგვიწყალებ	29
24. მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ	29
25. მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ	31
26. ის პოლა	33
27. მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ	34
28. მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ	35
29. უფალო, აცხოვნენ	36
30. მრავალჟამიერ	37
31. მრავალჟამიერ	37
32. მრავალჟამიერ	37
33. ამინ	37
34. წმიდაო ღმერთო (სამღვდელთმთავრო)	38
35. წმიდაო ღმერთო	40
36. წმიდაო ღმერთო	42
37. აღდგომის წარდგომა ხმა ვ	45
38. ალილუია	45
39. წმიდაო ღმერთო	46
40. ალილუია	46
41. და სულისაცა	46
42. და სულისაცა	47
43-45. დიდება შენდა, უფალო	47
46. ის პოლა	48
47. უფალო, შეგვიწყალებ	48
48. უფალო, შეგვიწყალებ	48
49. უფალო, შეგვიწყალებ	48
50. უფალო, შეგვიწყალებ	49
51. უფალო, შეგვიწყალებ	49
52. უფალო, შეგვიწყალებ	49
53. ამინ	49
54-56. მიცვალებულთა კვერექსი	50
57-61. კათაკმეველთა კვერექსი	50
62. რომელნი ქერუბიმთა (სამღვდელთმთავრო)	51
63. რომელნი ქერუბიმთა (ჭრელი)	53

64. მეუფისა ყოველთასა	56
65. რომელნი ქერუბიმთა (სამღვდელთმთავრო)	57
66. და ვითარცა მეუფისა	61
67. რომელნი ქერუბიმთა	63
68. და ვითარცა მეუფისა	65
69. რომელნი ქერუბიმთა ხმა ჳ	67
70. ამინ. და ვითარცა მეუფისა	70
71. ის პოლა	71
72. მოგვმადლენ, უფალო	72
73. მოგვმადლენ, უფალო	72
74. მოგვმადლენ, უფალო	72
75. შენ, უფალო	72
76. ამინ	73
77. და სულისაცა	73
78. მამასა და ძესა	73
79. და სულისაცა	74
80. მამასა და ძესა	74
81. მრწამსი	75
82. წყალობა, მშვიდობა	78
83. და სულისაცა	78
84. გვაქეს უფლისა მიმართ	78
85. ღირს არს და მართალ	79
86. ღირს არს და მართალ	80
87. წმიდა არს, წმიდა არს	81
88. ამინ. ამინ	82
89. შენ გიგალობთ	83
90. შენ გიგალობთ	84
91. ღირს არს ჭეშმარიტად	86
92. ყოველთა და ყოვლისათვის	89
93. ყოველთა და ყოვლისათვის	89
94. მამაო ჩვენო	90
95. მამაო ჩვენო	91
96. შენ, უფალო	92
97. ერთ არს	93
98. კვირის განიცადე	93
99. მზისა შემოქმედი	99
100. კვირის განიცადე	105
101. ალილუია	108
102. კურთხეულ არს მომავალი	108
103. ხორცი ქრისტესი	108
104. ალილუია	109
105. ნათელი ჭეშმარიტი	109
106. ნათელი ჭეშმარიტი ხმა ა	110
107. აღავსე პირი ჩემი	111
108. აღავსე პირი ჩემი ხმა ა	111
109-111. მცირე კვერექსი	113
112. სახელითა უფლისათა; უფალო, შეგვიწყალებ	113
113. იყავნ სახელი უფლისა	114
114. იყავნ სახელი უფლისა	114
115. დიდება, ან და	114
116. ის პოლა	115
117. უწმიდესი და უნეტარესი	116
118. უწმიდესი და უნეტარესი	117
119. პირისა შენისა მადლი ტროპარი ხმა ჳ	118

შემოქმედის სკოლა

120. მხოლოდ-შობილი	123
121. მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ	125
122. წმიდაო ღმერთო	126
123. წმიდაო ღმერთო	128
124. რომელნი ქერუბიმთა	131
125. და ვითარცა მეუფისა	134
126. მამასა და ძესა	135
127. მრწამსი	136
128. წყალობა, მშვიდობა	139
129. და სულისაცა	139
130. გვაქვს უფლისა მიმართ	139
131. ღირს არს და მართალ	139
132. წმიდა არს, წმიდა არს	141
133. შენ გიგალობთ	143
134. ღირს არს ჭეშმარიტად	145
135. ყოველთა და ყოვლისათვის	147
136. მამაო ჩვენო	148
137. მამაო ჩვენო	150
138. შენ, უფალო	151
139. მინ. ამინ	152
140. ერთ არს	153
141. ხორცი ქრისტესი	153
142. დიდება, ან და	154

დანართი

მაგ. №1. ტრადიციული ქართული მუსიკის ძირითადი ბგერათა წყობა	155
მაგ. №2. ტრადიციული ქართული მუსიკის მცირე სრულყოფილი სისტემა	155
მაგ. №3. მხოლოდ-შობილი	156
მაგ. №4. წმიდაო ღმერთო	158
მაგ. №5. მამასა და ძესა	160
მაგ. №6. მრწამსი	161
მაგ. №7. წყალობა, მშვიდობა	164
მაგ. №8. და სულისაცა	164
მაგ. №9. გვაქვს უფლისა მიმართ	164
მაგ. №10. წმიდა არს, წმიდა არს	165
მაგ. №11. შენ გიგალობთ	167
მაგ. №12. ღირს არს ჭეშმარიტად	169
მაგ. №13. მამაო ჩვენო	171

Contents

Introduction	III
Review - Nodar Mamisashvili	XXVI
Review - Anzor Erkomaishvili	XXVIII
International transcription of the Georgian alphabet	XXX

Gelati school

1. Eis pollá	3
2. It is very meet and right (for Archbishops)	3
3. Ton despotin	6
4. Ulkhine	7
5. Rejoices thy soul	10
6. Mghvdelta khar brtsyinvale	13
7. Amen	15
8. Amen	15
9-13. The Great Litany	15
14. Bless the Lord, O my soul	16
15-17. The Little Litany	17
18. O, Only-begotten Son	17
19-21. The Little Litany	19
22. In thy Kingdom	20
23. Lord, have mercy	29
24. O come, let us worship	29
25. O come, let us worship	31
26. Eis pollá	33
27. O come, let us worship	34
28. O come, let us worship	35
29. O Lord, save	36
30. Many Years (Mravaljamier)	37
31. Many Years (Mravaljamier)	37
32. Many Years (Mravaljamier)	37
33. Amen	37
34. O, Holy God (for Archbishops)	38
35. O, Holy God	40
36. O, Holy God	42
37. The Gradual of the Sunday in tone VI	45
38. Alleluia	45
39. O, Holy God	46
40. Alleluia	46
41. And with thy spirit	46
42. And with thy spirit	47
43-45. Glory to thee, O Lord	47
46. Eis pollá	48
47. Lord, have mercy	48
48. Lord, have mercy	48
49. Lord, have mercy	48
50. Lord, have mercy	49
51. Lord, have mercy	49
52. Lord, have mercy	49
53. Amen	49
54-56. The Litany the Dead	50
57-61. The Catechumens Litany	50
62. Let us, the Cherubim (for Archbishops)	51
63. Let us, the Cherubim	53

64. That we may raise	56
65. Let us, the Cherubim (for Archbishops)	57
66. That we may raise	61
67. Let us, the Cherubim	63
68. That we may raise	65
69. Let us, the Cherubim in tone VIII	67
70. Amen. That we may raise	70
71. Eis pollá	71
72. Grant it, O Lord	72
73. Grant it, O Lord	72
74. Grant it, O Lord	72
75. To thee, O Lord	72
76. Amen	73
77. And with thy spirit	73
78. Father, Son	73
79. And with thy spirit	74
80. Father, Son	74
81. The Creed	75
82. A mercy of peace	78
83. And with thy spirit	78
84. We lift them up	78
85. Meet and right is it	79
86. Meet and right is it	80
87. Holy, holy, holy	81
88. Amen. Amen	82
89. We praise thee	83
90. We praise thee	84
91. It is very meet and right	86
92. And all the people	89
93. And all the people	89
94. Our Father	90
95. Our Father	91
96. To thee, O Lord	92
97. One only is holy	93
98. Anthem for the Sunday Liturgy	93
99. The Myrrh-beaering Women (the Ikos of Easter)	99
100. Anthem for the Sunday Liturgy	105
101. Alleluia	108
102. Blessed in he that	108
103. Receive ye the Body of the Christ	108
104. Alleluia	109
105. We have beheld	109
106. We have beheld in tone I	110
107. Let our mouths be filled	111
108. Let our mouths be filled in tone I	111
109-111. The Little Litany	113
112. With the Name of the Lord; Lord, have mercy	113
113. Blessed be the Name of the Lord	114
114. Blessed be the Name of the Lord	114
115. Glory . . . now, and	114
116. Eis pollá	115
117. His Hollynes and Beatitude	116
118. His Hollynes and Beatitude	117
119. The grace of the lips the Hymn in tone VIII	118

Shemokmedi school

120.	O, Only-begotten Son	123
121.	O come, let us worship	125
122.	O, Holy God	126
123.	O, Holy God	128
124.	Let us, the Cherubim	131
125.	That we may raise	134
126.	Father, Son	135
127.	The Creed	136
128.	A mercy of peace	139
129.	And with thy spirit	139
130.	We lift them up	139
131.	Meet and right is it	139
132.	Holy, Holy, Holy	141
133.	We praise thee	143
134.	It is very meet and right	145
135.	And all the people	147
136.	Our Father	148
137.	Our Father	150
138.	To thee, O Lord	151
139.	Amen. Amen	152
140.	One only is holy	153
141.	Receive ye the Body of Christ	153
142.	Glory . . . now, and	154

Supplement

Ex. №1.	The basic tuning system of the Georgian traditional music	155
Ex. №2.	The small perfect system of the Georgian traditional music	155
Ex. №3.	O, Only-begotten Son	156
Ex. №4.	O, Holy God	158
Ex. №5.	Father, Son	160
Ex. №6.	The Creed	161
Ex. №7.	A mercy of peace	164
Ex. №8.	And with thy spirit	164
Ex. №9.	We lift them up	164
Ex. №10.	Holy, Holy, Holy	165
Ex. №11.	We praise thee	167
Ex. №12.	It is very meet and right	169
Ex. №13.	Our Father	171

სრულიად საქართველოს საპატრიარქოს
საეკლესიო გალობის ცენტრი

ქართული საეკლესიო
გალობა
2008

მუსიკალური და სიტყვიერი ტექსტი
აანწყო და დააკაბადონა:

ლევან ვეშაპიძემ

რედაქტორი:

ქეთევან მათიაშვილი

კორექტორი:

მაგდა სუხიაშვილი

მხატვრული გაფორმება:

გოჩა ბალავაძე, დავით ჯამრიშვილი

მთარგმნელი:

ქეთევან ელიოზიშვილი

თარგმანის რედაქცია:

იოანე გრემი

არტემ ერქომაიშვილის
აუდიოჩანაწერების მონტაჟი:

ილია ჯღარკავა

Music typescript:

Levan Veshapidze

Editor:

Ketevan Matiashvili

Correction:

Magda Sukhiashvili

Painter:

Gocha Balavadze, David Jamrishvili

Translation:

Ketevan Eliozishvili

Editing and footnotes:

John A Graham

Voice montage:

Ilya Jgharkava